

Z I D O V

☆ GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA ☆

UPRAVA I UREDNISTVO : ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA : GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD.
K 30, POJEDINI BROJ K 4.- IZLAZI SVAKOG PETKA.

Cijonistima Jugoslavije!

U svom manifestu na cijoniste, nakon XII. cijonističkog kongresa u Karlovim Varima, egzekutiva cijonističke organizacije apeluje ovako:

„Iz sadašnjeg raspoloženja smije da proizadje samo jedna parola: Intenziviranje svih akcija cijonizma, naprezanje svih sila...“

„Organizujte iznova sve razne grupe i saveze, stvorite najintenzivniju akciju sposobnost na svim područjima, jer velik je i širok program cijonizma, koji isto tako stvara budućnost židovskoga naroda, kao što radi na uzdržavanju njegove sadašnjosti. Obnovite idealni sadržaj vaše organizacije. Stupite u bliži kontakt židovskom narodu u njegovoj cijelosti i djelujte na nj vašom idejom.“

„Nastavite s istom ili još većom energijom na do sad rad za namirenje financijskih sredstava. Dajte maaser i učite davati maaser. Uvjerite židovske krugove, ma u kome taboru bili, da se ne mogu ustegnuti nikojim izgovorom od velikog rada za Palestinu i istorijske odgovornosti pred svojim narodom.“

„Sjetite se časa, koji sad proživljujete, zaboravite se i činite sve što možete, jer se takovi časovi više ne vraćaju u istoriji.“

A reasumujući vijećanje XII. kongresa egzekutiva kaže:

„Iz svega rezultirala je dužnost za cijonističku organizaciju, da proglasi mobilizaciju židovskoga naroda, a u prvom redu vlastitih četa za provedenje velike seobe.“

Pod dojmom vijećanja i zaključaka XII. cijonističkog kongresa, kongresa rada, sastalo se u danima Hanuke naše Savezno Vijeće u Sarajevu. I njegova su vijećanja bila pretežno stvarna, mirna. Breme velike odgovornosti za djela, koja čekaju na ostvarenje, nije dala, da se iskupimo od svojih dužnosti riječima, koje oslobadjaju, nego zavjetom rada, koji će vezati sve naše energije u cilju realnog stvaranja. Bilo je časova, kad je možda koji taj delegat osjećao, da je preveliko breme, što se od nas traži. Ali veličina zadatka, spoznaja neodoljive odgovornosti, nije dozvolila, da se oglasi ma i jedan glas malodušnosti, nije dala, da se nedostojno cjenkamo za mjeru svojih dužnosti.

Cijoniste! Godina, koja je pred nama, ima na bi godina najvećeg napora svih vaših energija. I ne samo jedna ne samo ova godina. Niz će godina trebati, dok židovski narod besprimjernom požrtvovnosti bude stvorio osnovke obnove Erec Izraela i obezbijedio svoj život u galutu. Što intenzivniji, što predaniji, što bezuslovniji će biti ti naponi, to prije i to cjelovitije bit će izgrađene osnovke, to prije će doći za nas čas oslobođenja od velike odgovornosti u zanosu djela, kome bjesmo prvi i dostojni pioniri i radnici.

Imajući u vidu velike zadatke red je prije svega da reorganizujemo i svoj Savez u cilju okupljanja i intenziviranja radnih sila. U mjesne organizacije, te dragocjene stanice cijonističkog bratstva i rada, treba da ude duh radnosti i odgovornosti. Treba da ih vode ljudi, koji su suviše prožeti cijoniste, a da bi ikad malaksali u naprezanju svoje požrtvovnosti do najvećega stupnja. Treba da privuku žene i omladinu na saradnju. I treba da provedu diobu rada tako, da će svaki njihov član biti nosilac jednoga dijela odgovornosti i da ne će biti Židova ni Židovke, koji ne bi bili - u formi minjanima, o kojima će još biti saopćeni detalji - uklopljeni u organizaciji davalaca. Da se to izvede, treba da su na čelu najjače ličnosti, snažne i nesebične, potpuno predane i inicijativne. Neka se ne čeka na direktive i uputstva, već neka mjesne organizacije očituju svoje sopstveno shvatanje organske suvislosti cijonističke organizacije i time, da nađu u ljubavi i predanosti ciljevima organizacije put do svoje egzekutive, koja želi da izbjegava tome, da bude davalac naloga, već hoće da bude samo vršilac jedinstvenih dužnosti Saveza u sklopu cjelokupne cijonističke organizacije.

Davši sebi svježeg zamaha mjesne će organizacije morati da najozbiljnije shvate svu kritičnost financijskog stanja, u kome se naš Savez nalazi. Njezin deficit nije uzrokovan izdacima na birokratski aparat, već takovima, kojima svi mi cijoniste htjedosmo pripremiti pionire za Palestinu, naše halucim, živi, rodbinski zalag naše nerazrješne veze s Erec Izraelom. Ako se tu nije postupalo strogo ekonomski, ako je bilo pogrešaka, neka se ne zaboravi, da ima jedna čudoredna nužda, koja je jača od zaključaka hladnoga računanja. Bolno je, što ćemo, poučeni skupim iskustvima, za jedno vrijeme morati da obustavimo zemljoradničku izobrazbu halucim. Ali mi treba da ne sustanemo; treba bar da spremamo zanatlije za Erec Izrael. I prije svega, da onima, koji su oprobani kao čudoredno i strukovno spremni, omogućimo put u Cijon. Bit će nada sve časno, budu li se našli požrtvovni pojedinci cijoniste, koji će uzeti na se da opreme po jednog haluca ili halucu i omoguće im preseljenje u svetu zemlju.

Kraj toga Vašoj egzekutivi, cijoniste Jugoslavije, trebaju sredstva za agitovanje. I mi i vaša egzekutiva dobro znamo cijeniti korist od neposrednog saobraćaja u cilju vezivanja naših veza, gdje već postoje i u cilju organizovanja ondje, gdje su još praznine u mreži naše organizacije. Za sve to treba velikih priloga. Oni će se rasporezivati na pojedine mjesne organizacije. I one će morati da shvate, da se tu radi o zahtjevu, koji se bezuslovno mora da zadovolji, ne jer se to nalaže, već jer o tome zavisi, hoće li rad Saveza biti moguć ili će sa svime zapeti.

Na vas, braćo, upravljamo svoj zov u ovome osudnom času: Ne oklijevajte, ne budite maleni srcem u času, kad o vašem prednjačenju, o vašem pionirstvu u požrtvovnosti zavisi obnova Cijona, stvaranje osnovki savršenom, slobodnom, stvaralačkom životu vašega naroda! Dajte svoj maaser. Projekti su spremni i oni mora da se ostvare što brže, to bolje. O vašem davanju zavisi davanje ostalih Židova; o vašem i njihovu davanju zavisi, koliko će haluca poći u Palestinu; o davanju svega židovstva zavisi, koliko će zemlje doći u neotudjivu svojinu naroda; zavisi sve gradjenje. A o svemu tome zavisi naša snaga, kojom treba da se odupremo protivštinama protiv naše obnove. Do vašeg davanja, braćo, stoji, hoće li se u buduće umanjiti žrtve krvi i života, koje će senužno smanjiti, kad se broj Židova u Palestini umnoži na deseterostruko današnjeg broja. A da to bude, treba što prije stvoriti uvjete za rad i življenje na zemlji otaca.

Ali dok budete davali svoj maaser za Keren Hajesod, mi se, braćo i sestre, ufamo da ćete s dojačanjem ljubavi, ali s većom revnošću gajiti plemenitu tvorevinu naše organizacije Keren Ka je met I' Jisrael. Oporezujte se, ne propustite ni radosne ni sjetne zgrade, da sabirete za nj. On će biti, isključnije no dosele, fond za kupnju zemljišta i za pripremu tla. Neka se veće mjesne organizacije pvedu za uzorom onih malih skupova od nekoliko porodica u pojedinim mjestima, koji su dali znatno više, no što je na njih bilo rasporezovano.

Cijoniste Jugoslavije! Ma koliki bili zahtjevi realnih potreba, koji od svakoga traže maaser u novcu i više, a uz to maaser rada, mi mora da gajimo svoju cijonističku, svoju židovsku duševnost. Krivo je, ako se misli, da poziv na rad znači okupljanje svih aktivnosti samo na sabiranje materijalnih sredstava, iako je to danas najpreče. Treba da skupljamo fondove u svojoj duši. I ako treba da dajemo narodu, što treba za stvaranje realnih osnovki bivstvovanja, mi, sebe radi, treba da uzimamo iz preobilja duševnog blaga svoga naroda, čega nam ne dostaje. Svi mi, sestre i braćo! A prije svega mi ćemo da mladeži svojoj, žednoj Židovstva, damo prilike, da se oplodi punoćom jevrejstva. Dajmo joj prije svega prilike, da nauči jezik svoga naroda, koji treba da budne i njezin. Ne smijemo da sustanemo u tome traženju, koje proizlazi iz duševne nužde. Stvarajmo i gajimo, sustavno i po planu, zažarenim interesom, ognjišta svojom dušama, toliko potrebnim staro-novih sadržina jevrejstva!

Veliki su, ako ih u svoj ozbiljnosti shvatite, zādaci, koji čekaju na ostvarenje. Velika treba da su svih nas naprezanja.

Ne sustanimo! Ni časka, braćo i sestre, ne malakšimo! Vaši časovi odmora i uživanja u predvidjanju lijepe budućnosti neka su oni, u kojima se budete potpuno predali svetoj službi svome narodu i otkupljanju svojih duša veličinom svojih žrtava!

U ZAGREBU, mjeseca tebeta 5682.

Za Savezni odbor Saveza Cijonista Jugoslavije

Dr. Hugo Spitzer v. r. predsjednik

Radni odbor:

Rikard Herzer v. r. tajnik

Dr. Aleksandar Licht v. r. predsjed.

Dr. Beno Stein v. r.

Lav Stern v. r.

David Spitzer v. r.

Šimo Spitzer v. r.

Dr. Marko Horn v. r.

Dr. Hugo Bauer v. r.

Dr. Alfred Singer v. r.

Slavko Deucht v. r.

Makso Borovic v. r.

Nakon Saveznog Vijeća

U znaku najveće ozbiljnosti, svijesni odgovornosti svoje, sastadoše se u Sarajevu na vijeću našega Saveza najistaknutije ličnosti naše stvari u Jugoslaviji. Došli su svi, ne obazirući se na zimu i tegotan put, Dorloše, jer ako je svijetski cijonistički kongres jedini zastupnik sve-svijetskoga Židovstva, naše je Savezno Vijeće najozbiljnija tribina Židova Jugoslavije, od njega i mi i naši Židovi očekuju uvijek nešto nova, uvijek novih poticaja, novih snaga, pa je svakome bilo puno stalo, da ovo vijeće, kojemu je naš dugogodišnji rad pribavio toliko moralni ugled, tako uspije, da našoj misli na njenom nesuzdrživom putu neprestanih uspjeha pribavi novoga poštovanja.

Imajući to u vidu, pošli smo ovim našim vijećem u Sarajevo, — u tu najtopliju židovsku okolinu u Jugoslaviji; u Sarajevo, za koje smo znali, da će nas dočekati toplim židovskim srcima, uglednim krugom starih naših oprobanih drugova i saradnika.

To su bile naše intencije, u zhaku tih intencija radilo se u uredima organizacije dan i noć, kako bi izvješća o radu u minuloj godini bila što preglednija, kako bi bila na vrijeme gotova.

Vodstvo predalo je vijeću štampano izvješće svoga rada u minuloj godini. — U tome izvješću iznijelo je vodstvo kratko, bez fraza sav svoj rad, pred sud vijeća, naglašujući dakako, da je štošta ostalo neizvršeno, a to poglavito zato, jer naši sumišljenici nijesu dostatnom ozbiljnošću presudjivali apele vodstva, pa nije bilo potrebnih sredstava, što više vodstvo — bez okolišanja — svojim

zaključnim računima priznaje za jnom pokrivenim ta veliki deficit. — Savezno vijeće stavljeno je pred zadatak, da odobrivši predloženi proračun taj deficit pokrije, a za iduću godinu da devodstvu na raspolaganje barem nekoliko sredstava, koliko je potrebno, da bude udovoljeno najprečim potrebama našega Saveza. — Savezno je vijeće nakon stvarne debate prihvatilo proračun i stvorilo zaključke, koji treba da garantuju novome vodstvu proračunom predvidjena sredstva. Slijed eć i e nam dani pokazati, znađu li naši sumišljenici poštivati u zaključcima delegata, mi i e va njihova povjerenja, svoje vlastite zaključke, te o e li diktati saveznoga vijeća imati kod njih toliku imperativnu moć, da ih bez ijednoga dana odlaganja izvrše.

O tome izvršenju zavisit će, hoće li današnje vodstvo pred slijedeće savezno vijeće imati da iznese više ili manje rezultata.

Znademo, da je ono, što u materijalnom pogledu tražimo od naših sumišljenika, mnogo puta znatno; da je ispunjavanje naših tražbina, odazivanje našim apelima za mnoge žrtva, a ipak ne možemo odustati od traženja makar i teških žrtava, kad znamo: potrebe našega saveza, koji iz dana u dan raste, koji iz dana u dan imade sve to većih dužnosti; potrebe našega Židovstva specijalno u kulturnome pogledu; potrebe židovskog naroda diljem svijeta; kao na čemu i e poznajemo potrebe židovske Palestine.

Činit će nam se krivo, ako nam se iznese prigovor, da sabiranje stavljamo u središte našega rada. — Činiti će se krivo, jer mi o novcu ne bi u našim sumišljenicima utrošili niti jedne riječi, kad ovaj ne bi bio sredstvo za izvršenje gotovo svih naših zadataka.

Vodstvo se u minuloj godini borilo materijalnim poteškoćama. — Glavni razlog ovoj nestašici bio je, da mjesne organizacije nijesu onako radile, kako se to od njih očekivalo. Mnogi naši sumišljenici u gradu i provinciji zanemaruju rad, samo zato, jer misle, a mnogo puta to svoje naziranje i nama tumače, da ovaj sitni rad — tako oni razivlju na pr. sabiranje šekalina — više nije na mjestu, a zaboravljaju, da je neizvršavanje ovoga, za njih sitnoga rada, kadro potkapati malo, — i po našem mnijenju — čvrste temelje organizacije do takovoga derutnoga stanja, da bi imali mnogo posla oko popravka tih temelja, da izdrže ogromnu i veličanstvenu zgradu, koja danas na njima stoji.

Ova godina od svih nas očekuje toliko rada, te će svi naši sumišljenici morati izići iz svojih rezervnih pozicija i spoznati, da u Palestini i galutu imademo toliko raditi, da je još jako daleko vrijeme, koje će nam davati pravo, da se povučemo u zasluženo ili nezasluženo stanje nerada.

Teško je stvoriti odluku, da li je pravi galutski rad za Palestinu ili rad u Palestini preči. Jedno i drugo jednako je važno, jednako je prešno. Za jedno i drugo potrebna su ogromna sredstva, pa zato naši sumišljenici već sada valja da znađu, da će još dabrano vrijeme morati

računati sa ogromnim žrtvama za organizaciju, za Keren Kajemet, a poglavito za Keren Hajesod.

★

Pored vrlo stvarnih rasprava o praktičnome radu znatno je iskočio i na ovome vijeću kulturni referat. Referat i debata o kulturnom radu razlikovala se ovaj puta od sličnih debata prijašnjih godina. Zato je jedan od delegata u debati o kulturnom radu imao posve krivo, kada je rekao, da je kulturni referat tek sklop lijepih riječi. — Ovo je naziranje moglo vrijediti prije nekoliko godina. Tada je kulturni referat zaista bio tek kompleks idealnih misli, čija nam se realizacija činila neizmjereno daleka; činila nam se daleka, jer su naše duše i srca bila prazna istinskoga židovstva. Medjutim učili smo i učimo, pa za čudo: kulturni referat ovaj nam je puta mnogo razumljiviji, sve nam je u njemu bezuvjetna potreba, sve nam je tako blizu, sve se može i mora izvršiti . . .

I baš zato, jer nam je sve to tako blizu i prirodno, tražimo od toga našega Saveza, da sve te kulturne zadatke izvede. Jasno je, da nije ni materijalnim ni kulturnim potrebama udovoljeno, ako u Zagrebu naši sumišljenici rade i plaćaju preko svojih fizičkih i materijalnih sila. Svaki naš sumišljenik, pa i onaj u najzabitijem mjestancu, mora pridonijeti i rada i novca, svaki je naš sumišljenik dužan s mjesta započeti reorganizacijom svoje mjesne organizacije, jer samo valjane mjesne organizacije garancija su za potpuni uspjeh naše stvari.

Vjerujemo, da su se delegati iz Sarajeva vratili svojim domovima pod dojmom ozbiljnoga raspoloženja na vijeću, te da su u spoznaji ozbiljnosti časa već započeli reorganizacijom svojih mjesnih organizacija, kako bi te mjesne organizacije postale rasadnikom židovske kulture, hebrejskoga jezika i literature, židovske pjesme i židovskoga čuvstvovanja, tjelesnoga uzgoja te aktivno sabiralište sredstava potrebnih za realizaciju naše misli.

Izvrše li mjesne organizacije taj zadatak, bit će to na zadovoljstvo i njihovo vlastito, jer će tada na slijedećem Saveznom vijeću punim pravom tražiti račun o uspješnom radu vodstva. Vjerujemo, da vodstvo na to vijeće ne će doći praznih ruku!

Dr. Hozea Jacobi

(K njegovoj 80-godišnjici)

13. tebeta navršuje nadržabin zagrebački dr. Hozea Jacobi osamdesetu godinu svoga života.

Njegova riječ danas već jedva nadvladava prostora velike sinagoge. Ali kad se na velike blagdane popne na propovijedaonicu da progovori, tad se u srca općine njegove spušta kao rosa dašak čiste vjere sluge božijega. I kad taj patrijarha sijede kose, što se spušta niz umnu glavu, i srebrne brade što pada na prsa, ispruža oplemenjene ruke da zakrili blagoslovom svoju općinu, blagoslovom, za koji njegove dobre oči mole, uzdignute prema svome Tvorcu, tad starac u svome zanosu ne vidi, kako

se sagibaju glave i onih, koji nijesu jaki u vjeri, ali podliježu veličanstvu čistog, jakog vjerovanja, koje struji iz tih ruka i tih ustiju.

I mi osjećamo, da ovaj čisti učitelj starozavjetnog ćudoredja svojom riječi ima vlast nad svojom općinom, jer je to riječ Boga, što ga on u sebi nosi. Ovaj odlični govornik s mudrosti i zanosom, u kome vibrira sva dobrota duše navikle da prašta, oblikovao je svojom riječi duše i stvarao trajno vidljiva i nevidljiva djela u krilu svoje općine. Sinagoga i općinska zgrada, škola i institucije milosrdja: nije li on imao bitna udjela u njihovom gradjenju, i riječju, koja otvara srca, i planom i revnim sabiranjem gradje? I nikad nije sustao. Nijedno razočaranje, nijedna krutost bližnjega i sudbine nije ga skrenula s puta, koji je bio određen pozivom, što ga u svome srcu nosi. Da ne sagiba se ni pred kim i njegovo dostojanstvo ne daje koncesija. On nije službenik općine, jer je potpuno sluga božji, koji mu je jaka kula. Starozavjetna strogost naziranja čini ga izrazitom individualnosti s oštrim konturama i čuva čistu idealnost njegove duševnosti.

Generacijama je bio učiteljem. I ta strana njegova mnogostranoga rada zamjećuje mu zahvalnu ljubav njegovih negdašnjih učenika. Od tad, kad su slušali njegovu toplu riječ, zagrijanu ljubavi prema svemu, što je čovječansko i židovsko, oni su pošli raznim putevima. Ali oni su, uz malo izuzetaka, ostali vjerni osnovnoj noti njegova naučanja: radosnom i toplom prijanjanju židovstvu. Negdje u kutu svoga srca svaki u sebi nosi iskru onog žara, koji je zapalio u njemu njihov očinski vodič kroz cvjetane poljane i kroz patnje židovstva. Topli su to bili »školski« satovi u kojima se dobri učitelj badava prijetio »lošom ocjenom« i mislio, da nas je zastrašio, dok smo se mi, znajući njegovo srce, smješkali njegovoj strogosti. Koliko li ljepote dječinskih dana uskršnjuje, kad se spomenemo danas tih satova razgovora s očinskim prijateljem, kome smo se utekli, kad su nas tištile sitne brige i boli našega židovstva, što ga je on gajio!

Tad, kad je cionizam revolucionirao omladinu, a ona je stvorila pred četvrt vijeka svoje srednješkolsko udruženje, on nam je kao pokrovitelj dao široku autonomiju. S njime zajedno njegova je omladina u njegovoj kancelariji vijećala o osnivanju udruženja, a on nije nametao svoju volju, već je kao drug, radujući se zanosu svojih mladih učenika, pomogao svojim savjetom. I praštao je, kad smo zastranjivali, kako ljubav umije da prašta. Kako to sve, gledano unatrag izgleda čedno, neugledno! A ipak tu su se sadile klice i to je bilo jedno cvatuće rasadište . . .

I danas, kad se stvaraju tečajevi za jevrejski jezik, s kolikom ljubavi i s kojim osjećajem sreće, što mu sja iz očiju, prati on razvitak i napredak jevrejskoga znanja! Doista, cijela njegova duša pripada cvjetanju u židovstvu i zato židovskom djetetu . . .

Nije ovim recima nakana, da iscrpe sve zasluge i djela nadržabina dra. Ho-

zeje Jacobi-a, ni da nizaju biografske podatke. Oni hoće da budu samo srdačan tribut poštovanja, blagodarnosti i ljubavi onih, koji ganuti obnavljaju srdačne veze sa svojim očinskim prijateljem i učiteljem u povodu njegova osamdesetoga rođendana.

Sve što je bivalo i biva pozitivno u židovstvu, od iskonskoga do savremenoga, kucaji njegova srca, vječno mladoga po svome idealizmu, radosno pozdravlja ju. U svemu je tome on saučesnik.

Klice, koje je i on sadio i presadjivao, nikoše i izrastoše. Doživljuje jednu radosnu, snažnu obnovu židovstva u jedinstvu. Savez židovskih općina cijele kraljevine, kome je i on bio zagovornikom i promicateljem, stvarat će daljnju izgradnju toga jedinstva.

Pored tragedija, što ih židovstvo proživljuje, i on s nama vjeruje u ljepšu budućnost svoga naroda, budućnost, koja se vidnim gradjenjem posvuda naviješta.

I, mlad u svome zanosu za sve čisto i dobro u židovstvu, on će uživati sreću što je i on bio vrtljarem u bašti svoga naroda, koji je brižno i s blagom rukom njegovao cvijeće.

Neka bi umnom starcu i čistu službeniku ideala bilo dano, da ugleda sazrijevanje plodova obnove svoga naroda i da uživa dugo, dugo u njoj sa svom nepresahljivom mladosti svoga idealizma!

Dr. Aleksandar Licht.

Dr. Leo Pinsker

K stogodišnjici njegova rođenja.

Prvoga tebeta navršilo se sto godina od rođenja onoga muža, koji je židovskom narodu prikazao njegovu zabludu i pokazao mu put, kojim valja poći da se obnovi i da postane jednakopravnim članom čovječanstva. Prvoga tebeta rodio se Leo Pinsker, buditelj židovske samosvijesti i ponosa, teoretski osnivač političkoga cionizma, koji je kasnije Herzl doveo do pobjede, izvedavši ono, što Pinskeru nije uspjelo: stvaranje velikoga foruma, tribine, s koje je židovstvo svijetu dokazivalo svoje pravo na opstanak.

Leo Pinsker pošao je u svojem razvoju putem svih maskilim. Odrasao je u getu, gdje je u djetinstvu primio duboke dojmove i svestranu židovsku nabrazbu, da se poslije svim žarom baci na studij profanih nauka, koje će i njegovu napaćenom narodu donijeti slobodu. Pinsker je kao maskil bio duboko uvjeren, da je stanje židovstva neodrživo, ako židovstvo ne razbije onaj čvrsti lanac, kojim ga je sapeo rabinizam, braneći mu, da dodje u doticaj s modernom naukom. No Pinsker je brzo spoznao, da nije nesreći njegova naroda krivo samo slijepo čuvanje tradicija. Uvidio je da tu imadu odlučnu ulogu i drugi neki momenti, koji nisu zavisni o samim Židovima, i tražio riješenje problema. Proučavao je židovstvo i njegov položaj i bolna spoznaja ispunila je dušu njegovu. Njegov narod, koji se toliko borio za slobodu, toliko stradao, da održi svoju samostalnost, narod, čiji je psalmista pjevao: »neka mi usahne desnica moja, zaboravim li na te, Jerušalajime!«, taj narod izgubio je u dugim vijekovima robovanja svoj

ponos, i osjećaj časti, naučio se, da ljubi ruku, koja ga bije. »Ako nas bace iz kuće, koju smo mi sagradili, tražimo poniznu milost, a ne uspije li nam da umekšamo srce naših progonitelja, tad idemo dalje i tražimo — drugi egzil!« Narod, koji je u progonstvu, te se izmiruje s progonstvom, sam je kriv svojoj nesreći i mora da živi život poniženja, koji je gori od propasti. A židovski narod nije mogao nestati. Nije pored svih progona isčeznuo sa lica zemlje. »Gdje je smrtno orudje, koje bi dalo milosrdni udarac udovima židovskoga organizma, koji su raštrkani po cijelom svijetu!« tako bolno uskliče Pinsker u spoznaji: »Ne možemo, da umremo Ali i živjeti ne možemo«

Iz ovoga čor-sokaka mora da se nađe izlaz. Židovstvo ne može da potone u svoju okolinu i zato mora dalje živjeti, živjeti kao narod. Zato mu u prvom redu treba samosvijest i pouzdanja u samoga sebe. S toga se Pinsker obraća opomenom na židovsku zajednicu, da ona spozna svoj položaj, pa da napregne sve svoje snage, e bi se obnovila. A kako sebi Pinsker zamišlja ovu obnovu, iznio je u svojem djelu »Autoemancipacija«.

Jevrejski narod, razlaže Pinsker, ne može i ne smije ostati u galutu, jer to nije samo njegova nesreća, uzrok svih njegovih patnja, već je upravo zločin, počinjen na samomu narodu. Mora da nadjemo komad zemlje, azil, na kojemu će

mo se skupiti kao narod, da ondje izgradimo svoju samostalnost. Sami sebi moramo pomoći: »Što mi tražimo nije u glavnome ništa novo, i nije ništa, što bi za ikoga značilo opasnost. Umjesto mnogih azila, koje smo s davnine naučili da potražimo, hoćemo da imademo odsad samo jedan azil, a njegov opstanak mora biti međunarodno-pravno osiguran«.

I u tome leži velika misao Pinskerove »Autoemancipacije«. Već su mnogi prije Pinskera naučali narodni cionizam i pobudili i nijetili ljubav židovstva prema Erec Jisraelu, no nijedan se nije prije stavio na političko stajalište, nije bazirao osnutak »azila« na međunarodno-pravnoj priznaji, koja će nam zajamčiti bezbjednost i omogućiti nam, da se slobodno razvijemo u zemlji. Istina, Pinsker u svomu djelu ne govori izričito o Palestini, već o »jednoj zemlji«, ali on je vrlo dobro znao i sam osjetio, da ta zemlja može da bude samo Erec Jisrael, jer je židovski narod o nju vezan s toliko ljubavi i pijeteta, da druga zemlja ne dohodi u obzir. Pinsker je izradio tačan program, kako će židovski narod postići po njemu postavljeni cilj. Prije svega treba židovstvo organizaciju, s toga treba sazvati »narodni kongres«, koji će nam dati nužno jedinstvo, što nam nedostaje. Narod mora da očituje svoju odluku, mora da manifestuje svoju volju, da želi obnovu svoje domovine, da je pripravan doprinijeti svaku žrtvu, koju traži ovo ve-

liko djelo. Za provedenje ovoga velikog djela trebat će veliki »narodni zajam«, koji mora da namakne židovstvo cijeloga svijeta. Za ovo veliko djelo traži se jedno jedna velika žrtva i mi toliko puta doprinosimo znatne svote, da pružamo časovitu pomoć nastradalim, i da svagda vidamo rane, koje nam u tolikom broju zadavaju.

To su eto ideje, koje razvija Pinsker. Usporedimo li te misli s kasnijim djelom Herzla, sa »Judenstaatom«, naći ćemo veliku sličnost, premda Herzl nije poznavao Pinskerovu »Autoemancipaciju«. Ideja političkog cionizma, kakvo ju je Herzl formulirao, našla je većeg odziva od Pinskerovog apela na židovski narod. Pinsker vidio je još prve rezultate svoga nastojanja, osnutak židovskih kolonija po Hoveve Cijonu u Palestini. No kolonizatorni rad Hoveve Cijona, kolikogod ga cijenimo, ipak je napuštanje političkog momenta, koji je imao donijeti i koji nam je konačno donio javno-pravno osiguranu domaju u Erec Jisraelu. Kraj svega toga ipak znamo: da nije bilo Pinskera i rada Hoveve Cijona, ne bi Herzl našao tako oduševljen odziv u istočnomu židovstvu. I zato, židovski narod treba da slavi obljetnicu dana rođenja najponosnijeg Židova svoga vremena, dra. Leona Pinskera.

Izvještaj o Saveznom Vijeću u Sarajevu

Nedjelja, dne 25. decembra 1921. Prije podne.

U 10½ sati otvara predsjednik S. C. J. dr. Hugo Spitzer Savezno Vijeće ovim govorom:

Sestre i braćo, svima Vam, koji ste ne mareći za teškoće pučevanja u ovo zimsko doba iz dalekih krajeva pohrlili ovamo u tu najčvršću kulu naše narodne svijesti, i Vama, koji ste nas toli lijepo dočekali, svim Vama dozivam srdačan i radostan šalom! Da ste mi zdravo i dobro došli, da Vam je rad sretan i uspješan, da i ovaj zbor bude odraz naše jednodušnosti, naše sloge u shvaćanju naših ciljeva, naše beskrajne požrtvovnosti u davanju sredstava, da se li ciljevi i postignu. Tom vrućom željom otvaram ovogodišnje zasjedanje saveznoga vijeća cionista mile nam Jugoslavije. Mi možemo, da se razilazimo u mišljenju, kakovim ćemo putem da udarimo da postignemo svoj cilj, ali taj cilj sam mora da nam je jasan, neosporen i jedinstven, mora da svima nama lebdi pred očima kao stalna i nepomična tačka, a taj je cilj izražen u programu bazelskoga kongresa. Da taj cilj postignemo, ne smije da nam bude nikoji rad pretegotan, nikoja žrtva prevelika, a da i Vi svi tako shvaćate dužnosti, koje izvire iz svijesnoga pripadništva cionizmu, za to mi jamči veliki broj, u kojem ste se našim pozivu odazvali.

Sestre i braćo! Mi otpočimamo svoj rad u znaku veličajne slave Makabejaca, proslave one šačice velikana naših, koji su oduševljenjem svojim i ustrajnošću svojom počinili čudesa, izvoštali sjajnu pobjedu nad ogromnom premoći svojih dušmana. Neka sjaj svjećica, koje se u spomen te pobjede pale, prodre u srca svih nas i svih Židova, neka ih zagrije uspomenom na naša junaštva i požrtvovanja punu povijest, ali neka u nama učvrsti i pouzdanje u sve ono, što oduševljenje za pravednu stvar i ustrajnost u prosljedjivanju cilja može da izvrši. U Vaše oduševljenje ne sumnjam, u Vašu ustrajnost se uzdam, još treba da mi zasjeđate svoju požrtvovnost, na koju se sada jače apeluje, no ikad. I opet Vas sjećam Nordauove riječi, da se vjerovali može tek u ono oduševljenje, koje se duboko maše u svoj džep.

Iz obilja materijala, koji po glasu saopćenoga Vam dnevnoga reda pred Vas iznosimo, Vi ćete imati i prilike, da se obavijestite o stanju cionističkoga pokreta, o svim važnim događajima od zadnjega našega zasjedanja ovamo, o našim uspjesima i neuspjesima, a moći ćete da vršite kritiku o radu onih lica, kojima ste prije

godinu dana povjerali upravu Saveza a koja danas povraćaju taj mandat u Vaše ruke. Svim ovim izvještajima ja ne ću da prejudiciram. Jedino dozvolite mi nekoliko riječi.

Nakon duge silom prilika prouzročene stanke sastao se židovski narod cijeloga svijeta na XII. cionističkom kongresu u Karlovim Varima. Oni, koji su mu lično pribivali, ali i mi svi, koji smo morali da ostanemo kod kuće, napetim smo duhom slušali glasove koji su nam odanle dopirali, pratili smo tok kongresa, te najimpozantnije manifestacije životne snage, kojom cionizam raspolaže. Na sve nas proizveo je kongres dojam, da je naša Egzekutiva prikazala pravu, nikakovim rumenilom neoličenu sliku našega pokreta, što smo postigli u prošlosti, a što imamo i čemu se imamo nadati, da ćemo postići u budućnosti.

Još uvijek daleko smo od cilja, za koji smo nakon dana u San Remu mislili, da nam se približio na dohvat ruke, još su uvijek velike teškoće, s kojima se moramo boriti i koje moramo da svladamo, još je uvijek velik broj dušmana vanjskih i unutrašnjih, koji protiv nas ruju i rovale. Ali ništa nema što bi nas moglo navesiti, da klonemo duhom, da pobacamo koplje. Još uvijek stoji Balfourova deklaracija čvrsto kao klisura i prkosi svoj minirskoj raboti, koja se protiv nje poduzima. Ona jest i ostaje faros na moru, koji bremešnim mornarima svojom luči ne samo kazuje pravi put po uzburkanom moru, već im i ulije uvijek novo uzdanje i snagu, da krepko upru svoje ruke i ne puste kormilo i vesla svoje lađe. I mi još uvijek imamo potpuno ovlaštenje, da upremo svoje oči u taj svjetionik, da se pouzdamo, da će veliki narod engleski i htjeti i umjeti da iskupi obećanje, što nam ga dade ispred njega Balfour.

U tom pouzdanju lačajmo se rada i stvarajmo s njime čvrstu podlogu za našu saradnju u velikom djelu.

Prije pako no što predjemo na rad, sjećajmo se srcima punim pieteta svih onih, koji su se od zadnjega našega sastanka ovamo po nepronicaoj volji Previšnjega predstavili u viječnost. (Skupština ustaje).

U prvom redu spominjem viteškog heroja, kralja Oslobođitelja Petra Karađorđevića, koji se prije pola godine preselio u bolji svijet. On, koji je cijeli svoj život proveo u borbi za ujedinjenje i oslobođenje svoga naroda, razumio je naše želje i naša nastojanja te je bio uvijek iskren i dobar prijatelj jevrejskog

naroda. Kao što našem velikom učitelju Mojsiji ne bi suđeno, da uživa plodove svog mukotrpnog rada, tako je Božja Providnost odazvala sa ovog svijeta sijedog vladara baš u času, kad je njegovo djelo bilo ovjenčano uspjehom.

Velikom mučeniku i heroju kličemo: »Slava« (Svi kliču »Slava«)

Sjećajmo se užasnih događaja ovoga ljeta, kojima su žrtvom pale naše kolonije u Palestini i cvijet našega cvijeta, naši pioniri. Nije to bila križna vojna, koju su poduzimali, nijesu bili ono konkvistatori, koji su stupili na svetu zemlju, da je mačem osvoje, već su htjeli, da je alatom mirnih zemljoradnika i obrtnika, oružjem duha i kulture probude iz zasloja i mrtvila, u kojem je kroz toliko stoljeća čamila. Ali Arapi, podstrekani zlobom naših dušmana, nijesu razumjeli, što nas u Palestinu vodi, napali su naše useljenike a poduprli pasivitetom, mlitavošću i skrajnim nehajem upravo onih organa, koji su nam morali da zajamče bezbijednost imutka i života, uspjelo im je, da ponište plodove mnogogodišnjeg mukotrpnog rada, da su mnogi naših najboljih pobornika platili životom. Sjećamo ih se dubokom žalošću, ali ne puštajmo nadu, da će iz zemlje, koju su orosili svojom krvlju, da će iz njihovih grobova niknuti krasan i bujan cvijet sporazumka i spoznaje, dužnosti čovječnosti, spoznaje, da će kultura, da će blagostanje, kojemu hoćemo da privedemo svetu zemlju naših praotaca, jednako ići i Arapima u prilog, pa ako se tako premosli jaz, koji nas od njih dijeli, ako se nadje baza za zajednički rad u prosljedjivanju naše misije, tada će biti i one velike žrtve, koje im doprinosimo u najskupocjenijem našem blagu, u životu naših kolonista i haluca, obilno naplaćene.

Sjećamo se napokon svih onih naših sumišljenika i radenika, koji su sav svoj život, sve svoje znanje i umjenje posvetili cionističkoj stvari, ali im nije bilo suđeno, da živi dočekaju plod svojega rada. U prvom redu spominjemo jevrejskog književnika Brennera, koji je pao žrtvom arapskih izgređa u Palestini. Zatim jevrejskog kulturnog radenika, osnivača jevrej. narodne biblioteke u Jerusalima, dra. Hazanovića, dugogodišnjeg člana Velikog Akcionog Odbora, vođu ruskih cionista, te urednika »Rasvjeta« i »Haolama« Idelsohna, poznatog pisca i kritičara dra. Miha Berdičevskog i znamenitog jevrejskog učenjaka, poslanika na Sejmu dra. Poznanskoga. Zatim necioniste poznatog orijentalistu dra. Ignatza Goldzichera i rektora berlinskog ortodoksnog seminara dra. Hoffmanna. Iz naših redova u Jugoslaviji izgubismo mladog Bar Gioranca Avrama Papa iz Sarajeva.

Svim ovim našim pokojnicima neka bude vječni pokoj i udjel u blaženstvu, a mi se od njih praštamo riječima: Zeher cadik livroho, uspomena pravednika neka je blagoslovom potomcima.

Plativši tako tribut pieteta vraćajmo se opet životu i njegovim izvorima, pa kako to uvijek radosno činimo, kad se u svečanom zboru sastajemo, sjećajmo se iskrenom ljubavlju kralja i domovine i da s nova dademo zavjerenje naše nepokolebive vjernosti i odanosti spram kralja i domovine, svečano obećanje, da će sve svoje snage posvetiti dobrobiti njezinoj i da ćemo, kakogod možemo podupirati pozvane čimbenike u poštenom njihovom radu. Složite se gospodo sa mnom u pokliku: da Bog poživi na mnogaja ljeta do skrajnje granice ljudskoga vijeka Njegovo Veličanstvo, našeg viteškog kralja Aleksandra I. Dao Mu Bog zdravlje i snagu da uzmogne izvršiti svoje plemenite ciljeve. (Svi u dvorani kliču »Živio«) Živila Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca! Ojačala i prebrodila sretno sve pogublji, bila blagoslovljena trajnim mirom, da se uzmogne dovinuti do najvišeg stepena kulturnog i materijalnog stanja. (Živila«).

Otvaram ovime Savezno Vijeće. (Burno, dugotrajno odobranje i poklici »Živio predsjednik dr. Spitzer«).

Predsjednik sefardske jevrejske općine, inž. Isidor Sumbul, pozdravlja Savezno Vijeće ovim govorom:

»Ispred sefardske jevrejske općine u Sarajevu pozdravljam srdačno Vijeće Saveza Cionista Jugoslavije i dovikujem Vama, vrlo cijenjene dame i gospodo, koji ste iz cijele Kraljevine došli na ovaj sastanak u Sarajevo, svoju dobrodošlicu.

Mi sefardski Jevreji veoma se radujemo, kod Vas vidimo u Vašem uzvišenom rodoljubnom radu u našoj sredini. Dočekujemo Vas kao braća, ne samo po krvi, već i po osjećanju i uvjerenju. Vi, naši mili gosti, dolazite kao samosvjesni Jevreji nama, koji nikad nijesmo živjeli drugim, nego jevrejskim životom.

U razvoju svake jevrejske općine, u koliko je razvitak išao zatim, da se Jevreji civiliziraju, pribave općeg znanja i naobrazbe, isliče se manje više uvijek jedna nepovoljna pojava — prilagođanje Jevreja tuđim običajima, tuđem životu, zanemarivanje i napuštanje jevrejskih tradicija i nacijskih osebnosti. Kod nas obavlja se taj proces civilizovanja, a da ne poznajemo asimilacije. Ponosimo se time, da smo Jevreji u Bosni bez iznimke, mladi i stari, obrtnici i trgovci, intelektualci i radnici, uvijek bili ništa drugo nego Jevreji, kao takove nas drže sugrađani i kao takovi živimo i radimo za svoj rod. Da je to tako imamo velikim dijelom da zahvalimo cijo-

nističkom pokretu. Već prve generacije naše školovane omladine vraćale su se iz visokih škola zadojene cionističkom idejom kao apostoli jevrejske svijesti i rodoljublja. Na taj način mogli su se za razmjerno kratko vrijeme razviti naše vjerske, nacijske, kulturne i filantropske ustanove u najboljem naravnom toku bez trzavica uslijed nesuglasja između Jevreja raznih nazora o naciji.

Eno se prvi put sastajete reprezentanti cionističkog pokreta u našem centru. Osjećamo potrebu, da Vam izrazimo osobitu zahvalnost i veliko veselje. Od svega srca želimo Vijeću potpun uspjeh i da ste nam dobro došli. (Burno odobranje).

Ispred sarajevske aškenaske općine pozdravlja Bernardo Klein Savezno Vijeće, te daje izražaja svojoj radosti što se Savezno Vijeće sastalo u Sarajevu. Iz dalekih krajeva države došli ste ovamo, da raspravljate i zaključujete, da posvetite svoje sile u korist židovstva. Cijenimo Vaš rad i Vašu požrtvovnost. Donosi tople i iskrene pozdrave sa željom, da boravak delegata u našem gradu bude ugodan i da rad bude okrunjen uspjehom.

U svoje ime nadovezuje, kako je veseo da vidi kako vlada među Židovima cijele Kraljevine solidarni sklad i razumijevanje u nacijskim stvarima. Ta okolnost morala bi i kod drugih Židova pobuditi osjećaj, da je i njima samo mjesto među nacijskim Židovima. U tom bi času nestalo asimilacije. Ta spoznaja ukinula bi ne samo trvenje, taj sklad i požrtvovnost zavladao bi i u našim kulturnim, humanitarnim i socijalnim institucijama. U jedinstvu nam je spas. (Svestrano povlađivanje.)

Dr. Jakob Kajan pozdravlja Savezno Vijeće ispred sarajevskih jevrejskih građana srdačnom dobrodošlicom. Sarajevski Jevreji puni su veselja, da je ovaj sastanak sazvan u Sarajevu. Radostan je, da može pozdraviti izaslanike mjesnih organizacija naše države, stare prijatelje i pobornike za jevrejsku stvar, za dobrobit naroda u galutu i u Erec Jisraelu. Sarajevski Jevreji rado bi svojim gostima iskazali što veće gostoprinstvo, a ako uslijed prilika mogu malo dati, to je njihovo gostoprinstvo tim srdačnije.

Albert Abinun: Zapala me je časna i teška zadaća, da pozdravim Savezno Vijeće ispred sarajevske mjesne cionističke organizacije. Časna obzirom na Vašu prisutnost, teška, jer je teško s nekoliko riječi izreći sve ono, što danas oživljava i ispunjuje dušu jednog cioniste.

Hoću da istaknem samo jedno: pogledajte dnevni rad našega vijećanja, pa ćete odmah uočiti ogromnu razliku između naših predašnjih konferencija i današnje. Negda smo se bavili samo teoretskim raspravama, a danas nas čekaju ozbiljne rasprave državotvornog sadržaja.

Ne samo kod nas, nego u svakoj zemlji naliče danas cionističke konferencije modernim parlamentima, koje vode brigu za stvaranje zakona i njihovo izvršavanje. Došlo smo mi Židovi raštrkani po cijelom svijetu imademo ne samo jedan parlament, nego u svakoj državi sastaju se naši sumišljenici kao i mi danas ovdje, radeći tako za obnovu i izgradnju naše narodne domaje, te kroz to cijeli naš rad nosi obilježje pokreta širokih masa, narodnog i demokratskog pokreta.

Pri stupanju na taj rad pozdravljam Vas delegate ispred sarajevskih cionista srdačnom dobrodošlicom, želeći Saveznom Vijeću, da bude dostojnim izražajem našeg velikog nacijskog pokreta i da sretno nastavi dosadašnji rad.

Predsjedatelj predlaže, da se kao bilježnici izaberu gg. Slavko Deucht, dr. M. Mondschein, dr. S. Pinto, dr. A. Singer. Prima se.

Iza toga prešlo se na izbor odbora te su izabrani u verifikacioni odbor: Simo Spitzer, Albert Koen, dr. Isidor Herman, David Spitzer, Mihael Levi, dr. H. Urbach, dr. Moritz Levi a kao zamjenici Avram Levi i Rudolf Fuchs. U odbor za Keren Hajesod izabrani su: Rudolf Gross, dr. Oskar Spiegler, Jakov R. Poljokan, inž. Azriel, David Spitzer, Albert Alkalay, Bernardo Klein, inž. Isidor Sumbul, Hajim Baruch, David L. Pesach, dr. Aladar Klein. U kandidacioni odbor izabrani su: dr. Isidor Herman, inž. dr. Schächter, Avram Koen, Albert Koen, dr. Aladar Klein, Albert Ozmo, Albert Abinun, Felix Baum. U rezolucijoni odbor izabrani su: dr. Aleksandar Licht, dr. Alfred Singer, inž. Oskar Grof, Lav Stern, Mihajlo Levi.

Nakon toga čitaju se stigli pozdravi:

The Zionist Organisation.

Central Office London (Prevod) Savezu Cionista Jugoslavije, Zagreb.

Poštovana gospodo! Prigodom godišnje konferencije Vašega Saveza šaljem Vam najsrdačnije pozdrave i nadamo se, da će ova konferencija biti izraz ojačanja i Vaše federacije i svjetske organizacije. Nije nužno, da Vama, našim starima i vjernim prijateljima, razlažemo nešto o glavnom položaju cionizma. Vi znate, da cionistička organizacija mora sad dati dokaz o svojoj sposobnosti, da vodi jevrejski narod i da otpočne s obnovom Palestine.

Samo čvrsta odluka svih naših privrženika, najveća pripravnost za žrtve i revnost za djelom svih naših prijatelja pomoći će nam, da izvršimo gigantsko djelo, koje stoji pred nama. U uvjerenju da ste potpuno proželi težinom momenta i njegove neizmjerne važnosti za budućnost jevrejskoga naroda, šaljem pozdrave Vašoj konferenciji i naše srdačne želje za potpuni uspjeh. Sa cionističkim pozdravom Vaši vjerni Ekzecutive, Zionist Organisation.

R. Lichtheim m. p.

Cionistička organizacija.

Centralni ured, London.

Berlinski ured.

Berlin, 20. decembra 1921.

Savezu Cionista Jugoslavije, Zagreb.

Vrlo poštovana gospoda sumišljenici!

U ime Egzekutive cionističke organizacije i u ime Direktorija za Keren Hajesod, koji imamo čast da zastupamo, šaljem Vam srdačne čestitke k Vašemu Saveznom Vijeću.

U doba, kad se Vi sastajete u Sarajevu, skupljaju se gotovo u svim zemljama svijeta cioniste na svoje zemaljske konferencije i vijeća. Svagdje se osjeća potreba, da se sredi bogata želva, što ju je donio XII. cionistički kongres, da se iskoriste razni policaji, koje je dao na put delegatima kongresa i sumišljenicima u širem savezu da budu svijesni snažnih osjećaja odgovornosti i veze s našim djelom, kojima su bili prožeti delegati XII. kongresa.

Nije potrebno, da na novo potsjelimo cioniste Jugoslavije na to, što je značio kongres, što je zaključio, i što zahtijevaju njegovi zaključci od zemaljskih organizacija. Cionizam u Jugoslaviji, ma kako zemlja bila malena i ma kako je brojčano malo do sad značio, svratio je zadnjih dvije godina u najvećoj mjeri na se pozornost cijelog cionističkog svijeta. Energija, kojom su se cionisti Jugoslavije zauzeli za rad oko Keren Hajesoda, snažna odlučnost kojom su se latili rada oko nacionalizacije židovskih općina i priveli ga kraju, silna požrtvovnost, kojom su sudjelovali na izgradnji Palestine odašiljanjem halucim, pokazali su svijetu, kakav krasan cionistički duh vlada u Jugoslaviji.

Vi, draga braćo i prijatelji, razumijete bijedu ovog časa. Znađete o čemu se radi. Spoznali ste, da se židovska domaja ne da izgraditi riječima i diskusijama, nego da Palestina zahtijeva rad i djelovanje te skrajnju požrtvovnost, kako bi iz toga postao Erec Jisrael. Vi ste shvatili zahtjev dana i dali mu svoj tribut.

Iznova se sastajete da vijećate, što će dalje da bude. Postigli ste lijep uspjeh! Budite sebi s toga svijesni, da Vas ovi uspjesi obvezuju na još veći rad. Što se dosad radilo, i u Jugoslaviji, bilo je samo početak i smije samo da bude početak. Kako dalekosežan izgleda taj rad u pojedinostima, ipak je jasno, da se i u Jugoslaviji mora još mnogo raditi prije no što može da bude govora o ispunjenju zahtjeva. Još je smjeli začetak zapeo na mnogim mjestima, još nismo savladali na ovom mjestu tromost srca, niti je na drugom mjestu triumfirala. Valja još uvijek cijele distrikte — šta više cijele zemlje — osvojiti za cionističku misao, za misao, da svaki Židov i sve židovsko spada u Palestinu. Osvojite zemlje! Organizirajte distrikte! Vodite borbu za Palestinu zadnjom snagom, skrajnjom odlučnošću, sa srčanošću ljudi, koji znadu, da se može sve dobiti i sve izgubiti! Maaser neka bude bojni zov, kojim polazite u boj; pravi Maaser, 10% Maaser, podavanje, koje se daje od cijelog imetka i od cijelog prihoda u punoj visini i bez svakoga pridržaja. Mora da predobijemo omladinu. U njoj mora da iznova raspirimo misao, da nije zahtjev sreće pojedinca, koji nas tjera u Palestinu, već briga za cijeli narod, nužda da se svrstamo u skupnom organizmu židovskoga narodnoga tijela; da za omladinu mora da se najprije postavi bezuvjetni zahtjev službe za Palestinu, službe na narodu. Misao jedinstva mora da se propaguje svom oštrinom i jasnošćom. Svako sklapanje zasebnih Saveza je danas zločin na narodu! Ne radi se o tome, da pojedinac prodre, da ideja pojedinca triumfira. Valja shvatiti skupnu želju, treba jačati cijelokupnu snagu, mora da iskoristimo skupnu mogućnost.

Ne treba da Vam to kažemo, znamo, da Vi znate, što je nužno. Znamo, da će Vaše rasprave i Vaši zaključci biti svjedočanstvo živoga nacionalnoga duha, koji ispunjava jugoslavenske cioniste, jugoslavensko židovstvo.

Neka Vam ovaj naš poziv bude znakom povjerenja, bratskom vezom, koja nas ujedinjuje. Pozdravljamo Savezno Vijeće jugoslavenskih cionista i želimo njegovim vijećanjima od srca sreću i blagoslov.

S cionističkim pozdravom

Misrad Cijoni Berlin

Dr. Hanke m. p.

Keren Kajemet. Den Haag, 15. Dezembar 1921.

Savez Cionista Jugoslavije, Zagreb.

Vrlo cijenjena gospodo sumišljenici!

Žalimo, da nam ovaj puta nije moguće odaslati zastupnika našeg glavnog ureda na Vaše Savezno Vijeće, jer su sva naša gospoda vrlo zaokupljena pripremama za 20 godišnji jubilej naše narodne institucije i preseljenja Keren Kajemeta.

Nadamo se, da će i ovaj puta Keren Kajemet u Vašim raspravama zauzeti dostojno mjesto. Naš zastupnik imao je kod prošlogodišnjeg Vijeća prilike da se uvjeri, kako se savjesno referiralo o Keren Kajemetu na Vašoj konferenciji.

Vrlo nam je milo da ovom zgodom možemo istaknuti, da se Jugoslavija gledom na rad za Keren Kajemet nalazi u najprednjem redu naših sabirališta. Uzorni način, kojim se vodi sabirni rad za Keren Kajemet u Vašoj zemlji, donio je i pored prolaznih kolebanja ne samo vrlo povoljan rezultat, već je bio uzorom za mnoge druge zemlje. Uvjereni smo, da će svi sumišljenici, koji su dosad tako uspješno u Vašoj zemlji radili za Keren Kajemet u shvaćanju njegove velike zamašitosti za izgradnju Erec Jisraela i nadalje svoje sile uložiti za ojačanje našega narodnoga blaga.

Šaljemo Vam u ime Direktorija Keren Kajemeta najbolje želje za uspješan rad Vašeg Vijeća.

Primiti vrlo cijenjeni sumišljenici izraz našeg odličnog štovanja uz

cijonski pozdrav

Glavni ured Keren Kajemeta:

Natan Gross m. p.

Adolf Pollak m. p.

Kongresu stigao je velik broj brzojavnih čestitaka od kojih ističemo one od Gustava Seidmana, prijašnjeg člana Saveznog Odbora, akademskog društva »Bar Giora« Beč, Dr. Popsa, Beograd, Njemačke cionističke zemaljske organizacije, Dr. Tolentina, mjesna organizacija Sl. Brod, omladinsko društvo »Maks Nordau« Brod, mjesna cionistička organizacija Bitolj, cionistička zemaljska organizacija Čehoslovačke, mjesna organizacija Šabac, Kalman Löbl, Beograd, mjesna cionistička organizacija Niš, Silberschein, Zagreb, Dr. Keller, Požega.

Predsjednik prekida vijećanje obzirom na zakazanu mafineju u zemaljskom kazalištu i zakaže nastavak za 3 sata po podne.

POSLIJE PODNE.

U nastavku sjednice Mihael Levi (Sarajevo) izvješćuje o radu verifikacionog odbora, te predlaže verifikaciju svih mandata.

Dr. Licht (Zagreb) prigovara verifikaciji mandata Zemuna, jer šekalim nisu uplaćeni ni do saziva ovoga vijeća, premda su trebali biti podmireni prije svjetskog kongresa u Karlovim Varima.

Sime Spitzer (Zagreb) predlaže, da se mandat ovjerovi, jer da su šekalim uplaćeni samo da nisu obračunali iz dosada nepoznatih razloga.

Vijeće na to usvaja predlog poonjeg, te mandat grada Zemuna bi verificiran.

Predsjednik konstatira, da su predane vjerodajnice za 65 delegata, te su svi mandati verificirani, tako da je s članovima S. O. ukupno 79 delegata i da je vijeće sposobno za rad.

Izvještaj tajnika S. C. J.

Veliki i teški bili su zadaci, što ih je prošlo Savezno Vijeće Saveza cionista Jugoslavije povjerilo novo izabranom Saveznom odboru. U punoj svijesti zamašnosti i dalekosežnosti preuzetog mandata da privede u život zaključke, stvorene po Saveznom Vijeću, dao se Savezni odbor po svom egzekutivnom organu, Radnom odboru, na posao. Vjerovao je, da će svoj zadatak moći da ispuni, računajući na snažnu moralnu i materijalnu saradnju i potporu svijetu ogranaka organizacije a i svakog pojedinca, kome je stalo do promicanja cionističkih ciljeva.

Opseg ove saradnje i potpore morat će se baciti na vagu kod prosudjivanja rada, postignutih uspjeha i bezuspješnih akcija, iniciranih po Saveznom odboru.

Jaki oslon za mogućnost ostvarivanja svoga radnoga programa imao je Savezni odbor u budžetu, što ga je Savezno Vijeće votiralo iznosom od jednog milijuna i osam hiljada kruna.

Iz blagajničkog izvještaja razabrat ćete, da se Savezni odbor u ovom pogledu podao iluzijama, koje su se tek u neznatnoj mjeri ispunile.

Ma da su prilozima za pokriće votiranog budžeta ulazili sporo i u neznatnim, kadikad upravo smiješnim iznosima,

Savezni odbor nije sustao, već je čvrsto vjerujući u svijest i požrtvornost članova organizacije, na postavljenim temeljima rada nastavio gradjenje.

Savezni odbor bio si je svijestan veličine i odlučne zamašnosti momenta, u kojem je preuzeo tešku zadaću. Iza San Rema uperio je sav civilizovani svijet, mandatarna vlast i vodstvo Cijonističke organizacije pogled na svijesni dio židovskog naroda, čiji je san, kasnije zahtjev na priznanje prava, da si osnuje domju u zemlji svojih otaca, ostvaren. Židovski narod ima doprinесе dokaz svoje punoljetnosti konstruktivnim radom i požrtvornim pridonajanjem materijalnih sredstava, dizapočne ispunjavati okvir onih mogućnosti, što mu ih pruža nadasve važan zaključak sanremski.

Praktičan rad, rad o postavljanja temelja za izgradnju narodne domaje u Palestini bila je parola, što ju je vodstvo Cijon. Organizacije acilo u svijet, a koja je odjeknula kao bojni zov u cijonističkim redovima svijuu zemalja.

I mi, zanešeni veliki političkim uspjehom vodja cijon. pokreta, preuzeli smo ovu parolu i prezali da s njome probudimo u cijonista, pripadnika naše zemaljske organizacije svijest o golemoj odgovornosti, što im je namiče veliki historijski čas u životu narova kroz stoljeća toli napačenoga naroda.

Sa pritajenim dahom slušali smo stvarna i odriješita razlaganja Juliusa Begera, kojega je izaslala uprava Keren hajesoda u Londonu da u kraljevini S. H. S. organizuje rad za ovaj prevjni osnovni fond. Još pod svežim dojmom njegova snažnoga individualiteta, njegovih zanosnih, a u stvarnom govedu uvjerljivih riječi stavili su mu se članovi Radnoga Opora — pojedini upravo rijetkom požrtvornosti — na raslaganje, te je tako uskoro udaren u Zagrebu temelj organizatornomu radu za ciljeve Keren hajesoda. Pod upravnim člana Radnoga Odbora Šime Špitzera razvita ju tome cilju djelatnost, čiji brojčani uspjesi mogu samo onekle da prikažu golemi rad, energiju i ličnu požrtvornost njegovu. Iz izvještaja Uprave Keren hajesoda za Jugoslaviju razabrat ćete potanje o njezinom radu i dosadašnjim uspjesima.

U spoznaji potrebe palestinskoga rada kao najvažnijega u ovom odlučnom pejodu, svratio je Savezni odbor osobitu pažnju novo osnovanom Palestinskom uredu, koji ima da vrši sve zadatke, koje su u vezi sa izobrazbom halucim i halucot, s otpremanjem njihovim u Palestinu i sa brigom za emigrante u Palestinu, koji putuju kroz našu zemlju.

Poteškoće, što ih je Palestinski ured imao iza neočekivane demisije dotanjeg upravitelja Palestinskog resora dra. ing. Avrama Terbera, koji je izabran u Savezni odbor da preuzme organizovanje i upravu Palestinskog ureda, bile su raznike i velike. Potankosti o veoma razgranjenom radu, osvladavanju mnogih zaprijeaka i poteškoća, kao i o uspjehima objasniti će Vam izvještaj uprave Palestinskog ureda. Ovdje želimo da istaknemo samo jedan od najrealnijih uspeha: polazak prve grupe halucim i halucot u Palestinu. Iza jednogodišnje izobrazbe u raznim granama poljodjelsva, gospodarstva, te vrtljarstva, pošli su dobro opremljeni neseca juna ove godine u Palestinu, gdje su doskora našli zrade na Kvišu, cestogradnji nedaleko Hajfe. Ondje su tajući kamen u najvećoj žegi, živući najprimitivnijim životom radnika — pionira u pravom smislu riječi udarali temelj kamen k obnovi Erec Israela. Snažujući mirom svijesni pionira obnove svoga naroda i svoje zemlje sve časovitopoteškoće, što im ih suprotstavlja vršenje njihova pozivanja punjaju nas čvrstom vjerom u sretnu budućnost židovskog naroda u židovskoj zemlji. Pred njihovom veličinom u njihovoj skromnosti moramo da se poklonimo.

Palestinski je red još u jednom pravcu počeo da djeluje. Priprava ljudskog materijala za Palestinu iziskuje postepeno provedenje preobrazbe zvanja. Zapaža se već čedni početak ovoga napjanja. Nekolicina mladića smješteno je posredovanjem P. ureda u Zagrebu kod raznih obrtnika. Stanuju u Domu av. Schwarz, gdje im je zagreb. židovska općina prepustila dvije prostorije. Jeftinu i dobru hranu imaju u židovskoj djačkoj menzi, a stoje pod nadzorom P. ureda. Ova granrada P. ureda otešćana je uslijed nedostatka dovoljnih sdstava, što ih njezino svrsishodno rukovodjenje iziskuje. Bilo bi stoga poželjno, da se namaknućem novčanih sredstava što više podupire ovo blagotvorno djelovanje P. ured. U savezu s tim dao je P. ured i ini-

cijativu za obrazovanje jednog centralnog ureda za promicanje produktivnih zvanja, te su pripravniradovi za ostvarenje ovoga ureda u dvim anketama sa mjerodavnim stručnim faktorima uz sudjelovanje predsjednika zagreb. židov. općine, predsjednika Saveza žid. omladinskih udruženja i predsjednika Radnoga odbora S. C. I. već u tečaju.

*

U kulturnom pogledu možemo zabilježiti bar djelimično ostvarivanje programa, prihvaćenoga rezolucijom povodom održanja kulturnoga referata na prošlom Saveznom Vijeću.

Učenje hebrejskog jezika dobiva sve to više na terenu. U pučkoj školi zagrebačke židovske općine uče djeca svijuu razreda sa mnogo ljubavi živi hebrejski jezik, oveci broj omladinaca i odraslih obojega spola dali su se ozbiljno na učenje hebrejskog jezika. Reorganizacija hebrejskog kurtorija u Zagrebu jamačno će doprinjeti tomu, da se krug onih, koji osjećaju potrebu, da nauče hebrejski jezik, znatno proširi.

Poznato nam je, da se i u više mjesta pokrajine Hrvatske i Slavonije marljivo uči hebrejski jezik.

O razvoju učenja hebrejskog jezika u Sarajevu i drugim mjestima Bosne, u Beogradu i ostalim mjestima Srbije, te u mjestima Vojvodine izvijestiti će referenti o prošlogodišnjem radu u odnosnim pokrajinama.

Tijekom prošle godine održana su u mnogim mjestima predavanja židovsko-literarnog, historijskog i kulturnog sadržaja, priredjivane su prigodne akademije sa pretežito jevrejskim programima, dječje jevrejske pretstave i gombalački te športski nastupi.

Kulturnim tekovinama možemo takodjer da pribrojimo inicijativom Saveza židovskih omladinskih udruženja izdani album židovskih narodnih pjesama, te obrazovanje pjevačke sekcije unutar športskog i gombalačkog društva »Makabi« u Zagrebu. Ova si je sekcija stavila u zadatak popularizovanje židovske narodne pjesme, koja kao svaka narodna pjesma može da bude dragocijenim sredstvom budjenja i održanja židovske svijesti.

Na ovom mjestu hoćemo da spomenemo i radosnu činjenicu, da je probudjena židovska svijest u najvećem dijelu naše omladine urodila zdravim pokretom fizičke regeneracije. Dok smo još u izvještaju na prošlom Saveznom Vijeću mogli zabilježiti tek čedne početke u ovom smjeru, danas nema gotovo većeg mjesta u našoj kraljevini, u kojoj ne bi bilo židovskog gimnastičkog društva ili bar športskog kluba tako, da se već misli na obrazovanje Saveza žid. gimnastičkih i športskih društava, odnosno klubova.

Konačno spominjemo i to da je i ove godine u spomen Herzlove smrti u mnogim mjestima održana svečana služba božja. Napose ističemo da je u Zagrebu ljetos iza višegodišnjih uzaludnih pokušaja prvi put bilo moguće održanje ove spomen-slave u bogomolji židovske općine, što treba zahvaliti novom židovski osvještenom predsjedništvu ove općine.

*

Izgradnja organizacije nije provedena u onoj mjeri, u kojoj smo to iščekivali. Ma da se broj platioca šekela znatno povisio prama njihovom broju godine 1920., nije se posvetilo dovoljno pažnje proširenju i koncentraciji pojedinih ogranaka organizacije. Znatno uvećani broj platioca šekela postignut je u ovoj godini intenzivnom propagandom za provedenje šekel-akcije s obzirom na održanje XII. cijonističkog kongresa u Karlovim Varyma. Bilo nam je stalo da što više šekalima nadje prodju, kako bi mogli da odašaljemo na kongres u Karlove Vary što jaću delegaciju iz naše zemlje. Provedenje ove akcije bilo je vrlo otešćano nerazumljivim nehajem pojedinih mjesnih grupa. O tome moći će savezni blagajnik da se izjada. Nu ipak uspjelo je prikupiti toliko šekalim, da smo si osigurali pravo na 5 mandata.

Propisno provedenim izborima izabrani su delegatima dr. Benč Stein, Zagreb, ing. Oskar Grof, Sarajevo, Lav Stern, Zagreb, Šimo Spitzer, Zagreb i dr. David Alkalay, Beograd. Budući da je dr. Alkalay bolesti radi bio spriječen da putuje u Karlove Vary, stupio je na njegovo mjesto izabrani zamjenik delegata dr. Julije Dohany, Karlovo selo. Osim delegata pribivao je kongresu i oveci broj gostiju iz svijuu krajeva naše zemlje.

Budući da prema kongresnom poslovniku mogu da izašalju u permanentni odbor svoga zastupnika tek grupe sa najmanje šest delegata, to su se naši delegati želeći aktivno sudjelovati u pojedinih komisijama, ujedinili sa delegatima

skandinavskih zemalja. Tako su mogli izaslati svog zastupnika u permanentni odbor, a sami dobili mjesto u pojedinih komisijama.

Naši su delegati imali prilike, da uzmu znatnoga udjela na radu pojedinih komisija, a do odlučnog izražaja došlo je držanje delegata Šime Spitzera u komisiji za Keren hajesod, koja je uslijed njegovog nepopustljivog stajališta donijela poznate rezolucije.

Kroz tri dana prije početka kongresa zasjedala je u Karlovim Varyma prva svjetska konferencija Keren kajemeta (Židovskog Narodnog Fonda). Naše zemaljske povjereništvo bilo je na ovoj konferenciji zastupano po njegovim članovima Lavu Sternu i Šimi Spitzeru. Obojica su tijekom konferencije uzeli nekoliko puta riječ i podvrgli stvarnoj kritici rad Uprave Keren Kajemeta iznoseći marfantrne nedostatke, koje bi trebalo odstraniti.

Dočavši u lični kontakt sa svim istaknutim ličnostima vodstva u Londonu i Jeruzalimu, delegacije židovskih komiteja u Parizu i pojedinih zemaljskih organizacija svega svijeta, dobili su uvid u gigantski rad, što ga požrtvovno i sa velikom predanošću za stvar židovskog naroda vrše korporacije, kojima dotičnici rukovode.

Na ovom mjestu još spominjemo, da je zastupnik zagrebačkog gombalačkog i športskog društva »Makabi« Slavko Deucht aktivno sudjelovao na konferenciji židovskih gombalačkih i športskih društava, koja je iza višednevnog vijećanja zaključena osnutkom Svjetskog Makabi-saveza.

*

Nekoliko riječi o vojvodinskom distriktu. Na želju nekolicine cionista iz Vojvodine prihvatilo je prošlo Savezno Vijeće nadopunbeni član. 10. pravilnika S. C. J., na temelju kojega je mjesnim cionističkim organizacijama, odnosno židovsko-nacijonalnim društvima jedne pokrajine dana mogućnost, da se ujedine u jedan distrikt. čiju upravu prema tačno po Saveznom odboru odredjenom djelokrugu rukovodi jedna od mjesnih organizacija dotične pokrajine.

Na konferenciji, sazvanoj po pripravnim odborima u Novisadu za 20 i 21. februara g. g., obrazovan je za Vojvodinu distrikt kao ogranak Saveza cionista Jugoslavije.

Ova je konferencija kojoj su pribivali i izaslanici Radnoga odbora S. C. J., prihvatila više rezolucija, kojima se izriče neminovna dužnost njegova, da propagira u svom djelokrugu cionizam, da organizuje sabiranje za Keren kajemet, zatim rezolucije u pogledu kulturnih zahtjeva, omladinskog rada, dapače i o osnutku jedne jevrejske banke. Nu o svemu tomu kao i u opće o radu vojvodinskog distrikta donijet će potankosti koreferat za Vojvodinu, a mi hoćemo samo da ustanovimo, da su uspjesi, što smo ih od distrikta iščekivali, izostali. Niti u organizatornom ni u pogledu propagande, sabiranja za Keren kajemet, za Keren hajesod ne može rad distrikta da zadovolji, pa bi stoga bila zadaća ovog Saveznog Vijeća da se sa pitanjem vojvodinskog distrikta potanje pozabavi, da donese zaključak, da li je u opće za cionističku stvar podesan daljnji opstanak distrikta, da nadje i odredi mjere i način, kako bi se ondje prilike u pogledu cionističkoga rada konsolidovale i tako učinio kraj nekoj vrsti anarhije, koja je temelje distrikta tako uzdrmala, da je stupio u stadij raspadanja, a čini se, da se je ako i ne formalno, a to faktički već i raspao.

Keren hajesod, Keren kajemet, a i organizaciona blagajna teško osjećaju neuspjeh ovoga eksperimenta sa vojvodinskim distriktom.

Kraj svega toga ne možemo ali da ne istaknemo dobru volju i golemu požrtvovnost nekolicine svijesnih sumišljenika u Vojvodini, čiji napor ali nedostaje, da svlada one ogromne poteškoće, što im se u njihovom stvarnom radu suprotstavljaju. Čvrsto smo uvjereni, da će se moći naći put, koji će zajedničkim radom svih nas i našu braću u Vojvodini privesti u kolo svijesnih radnika za cionističke ciljeve.

*

Propagandistički rad stajao je prošle godine u glavnome u znaku propagovanja akcije za Keren hajesod. Posjećivanjem svih mjesta u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Vojvodini, u Beogradu i tada još po našim vlastima okupiranom Pečuju i održanjem propagandističkih predavanja dani su novi impulzi za jedan dio praktičnog palestinskog rada, prikazujuć cionistima, a i ostalim uspravnim Židovima potrebu požrtvovnog doprinosanja sredstava za izgradnju Palestine.

Ova predavanja nijesu ostala bezuspješna. Mnogi naših sumišljenika rado su se obvezali Keren hajesodu, znajući da time vrše samo svoju dužnost.

Savez cionista Jugoslavije bio je zastupan na konferenciji zemaljskih organizacija u Beču po svom predsjedniku dru. Hugi Spitzeru koji je ondje iznio stajalište, što ga je Radni odbor pod njegovim predsjedanjem zauzeo prama tezama, iznešenim po zemaljskom cionističkom odboru za Austriju, a sa svrhom da se što više unificiraju smjernice rada na XII. cionističkom kongresu.

Isto je tako predsjednik našega Saveza pribivao sjednici Velikog akcionog komiteja kao njegov član, koja je održana u Pragu malo pred sastanak XII. cionističkog kongresa u Karlovim Varyma.

Savezni Odbor sastao se prošle godine tri puta. Broj pridobitih članova prvim dvim sjednicama bio je na žalost dosta malen, dok je u trećoj sjednici, koja je održana dan iza zaključenog kongresa židovskih vjeroispovijednih općina sudjelovao oveći broj članova S. C. J. a i nekoliko gostiju.

U svim sjednicama raspravala su se iza podnesenih izvještaja referencata pojedinih sora aktuelna organizaciona pitanja. Svim sjednicama predsjedavao je predsjednik Saveza dr. Hugo Spitzer, kojemu žaleći ni truda ni vremena u vršenju preuzetih dužnosti može da nam svima služi kao svijetao primjer.

Iza svibanjskih nemira u Jajcu pozvao je Radni odbor u vršenju naloga Egzekutive u Londonu sve mjesne cionističke odbore, da održe protestne zborove i da podnesu putem britskog poslanništva u Beogradu protestne rezolucije Foreign officeu u London. Mnogi mjesni odbori odazvali su se ovom pozivu, dok su se mjesni odbori, koji su na području, gdje je u ono vrijeme važila zarana sastajanja, morali zadovoljiti podnošenjem protestne rezolucije. Tako je u Zagrebu predsjednik Radnoga odbora dr. Beno Stein predao u ime Saveza cionista Jugoslavije protestni memorandum britskom konzulu s molbom da ga putem britskog poslanništva u Beogradu sprovede Foreign officeu u London.

Ured našega Saveza stoji u cionističkim stvarima u pismenom saobraćaju sa svim departementima centralnog ureda u Londonu i dogodice sa uredima gotovo sviju zemaljskih organizacija u i izvan Evrope. Prima i daje izvještaje centralnom uredu u Londonu dobiva redovito oficijelni »Zionist« Bulletin i »Haarec« Jerusalema, te »Hao-lam« iz Londona. Uredništvo »Židov« prima u zamjenu veliki broj cionističkih organa.

Cionistička štampa u našoj zemlji porasla je u prošloj godini za tri lista: »Jevrejski glasnik« Beograd, »Jüdisches Volksblatt«, Novisad i »Hagedel«, ist. dra. ing. Avrama Werbera u Brodu n. S. »Jevrejski Glasnik« obustavio je međjutim svoje izlaženje.

Cionistički listovi izviještaju o ovim važnijim događajima u svijetu, koji su u vezi sa životvom u opće, bilježe sve aktuelne događaje u cionističkom pokretu, u i izvan granica naše zemlje, bave se štitranjem sviju pitanja, koja se dotiču židovstva naše kraljevine ustaju u danom slučaju na obranu njegove časti njegovih kulturnih političkih, gospodarskih i socijalnih interesa. »Židov« kao zvanični organ našega Saveza donosi sve zvanične objave Egzekutive i zemaljske organizacije, e iskaz darova za Keren kajemet.

*

Kraj cionističkog rada nastojao je Radni odbor S. C. J. da bilo inicijativno, bilo efektivno uzmi udjela na pokretanju ili riješavanju sviju pitanja, koja se direktno ili indirektno tiču sveukupnog židovstva u našoj kraljevini.

U »Židovu« zauzeto je stajalište proti nepravdom riješenju pitanja prava izbora u konstituantu za jedan znatni dio židovstva u našoj kraljevini. Kad je na osnovu odnosnog zakona došlo do sastava izbornih spiskova, a neke su upravne oblasti ovu nepravdu nepravim primjenjivanjem dotične ustanove izbornog zakona još uvećale, obratio se Savez cionista putem svoga predsjednika dra. Fridriha Popsa u Beogradu nadležnom ministarstvu sa pretstavkom, da se nižim upravnim dastima dade jasna direktiva u pogledu primjenjivanja usnova izbornog zakona. Židovi grada Sarajeva su u jedn po Židovskom nacijonalnom društvu sazvanoj skupštini igli energično protest proti nepravdom i protuzakonitn oduzimanju prava glasa jednom dijelu gradjana naše kraljevine i poslali

protestnu rezoluciju kr. vladi u Beograd. Posljedica ovih akcija bila je bar djelomična reparacija povrijede zakona.

Ma da su prošle godine obavljani izbori u zagrebačku bogoštovnu općinu bili lokalne naravi, ipak je Radni odbor u prosljedjivanju principa, da na čelu židovskim općinama i u njihovim upravama imaju stajati muževi sa punom židovskom svijesti, podupirao u svakom pogledu izborni odbor, koji si je stavio u zadatak da prokrči put u židovsku općinu onim muževima, koji su uživali povjerenje svijesnih zagrebačkih Židova, a to je bila i još je danas ogromna većina zagrebačkih Židova sviju slojeva i sviju zvanja.

Savez cionista srdačno je pozdravio kongres Saveza jevrejskih vjeroispovijednih općina u kraljevini SHS, koji je održan u Zagrebu 22. i 23. novembra o. g. Osobito zadovoljstvo nas ispunja videći, na čelu ovoga Saveza muža, koji je dugi niz godina predsjednikom Saveza cionista. Njegova mudrost, širokogrudnost i objektivnost jamče, da će pod njegovim predsjedavanjem Savez jevrejskih vjeroispovijednih općina biti u našoj kraljevini pretstavnik svega židovstva, sviju njegovih struja u jednakoj mjeri.

Neki članovi Radnoga odbora ušli su u odbor za nedavno prošli izbor zastupnika u gradsko zastupstvo zagrebačko u cilju, da u to zastupstvo udju muževi, koji će nošen povjerenjem svega zagrebačkog židovstva bez stranačkih predrasuda u tom zastupstvu raditi za interese i napredak grada, a da uz to budu čuvari prava i interesa Židova.

Ovo muževno istupanje dolično su zagrebački svijesni i uspravni Židovi honorirali. 75% predanih židovskih glasova otpalo je na listinu kandidata Židova. U gradsko zastupstvo ulaze dva Židova.

*

Savez cionista imao je i prošle godine prilike rada na polju socijalne skrbi. Akcija Anitte Müller, koja je predprošle godine bila provadjana po samom Savezu cionista, decentralizovana je prošle godine i povjerena pojedini mjesnim odborima uz saradnju organa mjesnih cionističkih organizacija. Boravak Anitte Müller u Jugoslaviji, njezina predavanja o neizrecivoj bijedi bečke i ukrajinske židovske djece morala su da ganu i najtvrdija srca.

Materijalni uspjeh bio je dosta povoljan, nu prava svrha — smještenje bečke i ukrajinske židovske djece u svrhu oporavka kod židovskih obitelji u mjestima naše kraljevine — nije postignuta, ma da se veliki broj židovskih obitelji izjavio pripravnim da preuzme nekoliko stotina spomenute djece kroz više mjeseci na prehranu. Ovaj se dio ove nadasve plemenite akcije razbio na neshvatljivoj uskrati vladine dozvole, da djeca doputuju u našu zemlju.

Sabran je i oveći kvantum životnih namirnica — po Židovima u Vojvodini — nu radi tehničkih poteškoća i znatnih troškova otpreme morale su se sabrane životne namirnice prodati, a utržak uručen je Anitti Müller, da ga upotrijebi za svrhe njezinih socijalno-karitativnih institucija.

Ured Saveza cionista bio je i prošle godine u položaju da pruži moralnu i materijalnu pomoć velikom broju prolaznika kroz Zagreb sa sviju strana svijeta. Bilo je pojedina i obitelji, bjegunaca i zaostalih ratnih zarobljenika, žrtava bijeloga terora u Mađarskoj boljševičkog režima u Rusiji, pogroma u Ukrajini, pripadnika dijela Wrangelove vojske, koji je smješten u našoj kraljevini, izbjeglica iz Pečuja i t. d.

U koliko mu je bilo moguće, ured je Saveza cionista u prvom redu nastojao, da sposobnima za rad pribavi stalna namještenja, ili prolaznu zaradu, a u koliko se pokazala potreba novčane potpore, to je uz pripomoć zagrebačke židovske općine, židovskih karitativnih društava, te plemenite darežljivosti pojedinaca i na taj način kušao da ublaži bijedu nesretnika, koje bez kuće i kućišta, slabe i bolesne, daleko od svojih milih bije kruta sudbina.

U tom čovjekoljubivom radu nijesu zaostale ni druge židovske općine, karitativna društva i pojedinci.

To je u krupnim crtama rad naše organizacije u prošloj godini.

KOREFERAT ZA BOSNU.

Mnogi se stari običaji, i ako su zastarjeli, respektiraju upravo radi toga, jer su stari. Običaj, da se na našim godišnjim konferencijama pored opsežnog tajničkog referata, koji obuhvata sav židovski i užu cionistički rad u čitavoj kraljevini, drže još i zasebni pokrajinski koreferati, uve-

den je tek nedavno, taj je običaj nov. Pošto tu dakle otpada obligatno strahopočitanje pred starim, neka mi bude dopušteno, da lično ja, koga evo po drugi put zapada dužnost, da gajim taj novi običaj, izrečem nad ovim svojom osudu. Istina, malo čudno vršenje dužnosti, ali to će — padam se — poslužiti stvari.

Židovstvo bolno osjeća svoju prisilnu razdijeljenost. najveća tragika našeg galutskog života leži upravo u našoj raštrkanosti. Svaki nam pojav dijeljenja u židovstvu mora biti nesimpatičan. Provadjanje načela svežidovskog jedinstva treba u svakoj zgodi promicati, a ondje, gdje mu se stavljaju umjetne zapreke, treba i forsirati. Iz toga nastojanja za sve tješnijim ujedinjavanjem treba da se povuku krajnje konsekvencije i onda, kada se radi makar samo i o jednom formalitetu, o jednom praznom vanjskom ispoljenju našega načela židovske jedinstvenosti, jer se i takvim manifestovanjem propaguje i unosi u masu temeljni cionistički credo, koji je kod nas još uvijek isto tako neshvaćan kao što je i apsolutno prirodan. Ni jedan momenat nije tako neznatan, ni jedna formalnost nije tako sitničava, a da i u njoj ne bi morala doći do jasnog izražaja težnja za neprestanim sve življim budjenjem pune svijesti jedinstva u narodu. Te me misli zaokupljaju, dok pišem ovaj bosanski koreferat, pa mi — vjerujte — nije drago, što moram to da činim. Ne volim to nepotrebno dijeljenje po obredima, po pokrajinama, po mentalitetu, po koloritu. Možda će me tko nazvati fanatikom principa, ali ne mari; princip jedinstva je lijep, pa ne može ni njegov fanatizam biti ružan.

Da predjem na izvještaj. Stalo mi je do toga, da budem što je moguće kraći. Na žalost mi tu ide na ruku i materijal, koji imam da obradim. Mnogo, gotovo sve mogao bih iskazati u ovo malo riječi: Godina 5680. bila je za bosanske Židove obilna, bogata, kako se moglo razabrati iz izvještaja u zadnjoj godišnjoj konferenciji, a velika, istorijska godina 5681. je bila slaba, mršava.

Rad u netom minuloj godini nije, da nije bio dosta opsežan, nije da su naprezanja bila slabija, nije da je aktivnost popustila, no ta je aktivnost bila više ekstenzivna, a po pozitivnim rezultatima slabo plodna. Iz brojeva niže navedene statistike cionističkog rada u Bosni i Hercegovini razabiremo, da je u minuloj godini 5681. utrošeno mnogo energije na sve strane, ali se opet prema konačnim faktičnim uspjesima toga rada mora priznati, da je naš bilans pomenute godine pasivan. Taj bilans nije pasivan u omjeru spram prošlogodišnjeg, no on je apsolutno pasivan, jer pokazuje, da uspjesi nijesu ni iz daleka rasli u onoj mjeri, u kojoj su potencirani zahtjevi, koje je na nas stavila ova godina, ova prva početna faza na putu k izgradjivanju Erec-Israela.

Od prošle konferencije do danas priredila su razna cionistička društva u Bosni 25 Hanuka-, Purim-, Pesah- i drugih proslava i zabava, 16 javnih skupština i 12 predavanja. Od toga otpada na Sarajevo 31 priredba, a na ostala mjesta 22 priredbe. Ove 53 cionističke priredbe u Bosni jasno govore o našem radu. No uza svu tu bujnu djelatnost nijesu bosanski cioniste bili kadri, da udovolje u minuloj godini velikim zahtjevima velikoga vremena.

Keren hajesod je samo manjim dijelom uspio. U Sarajevu je n. pr. do danas upisana za Keren hajesod samo jedna trećina one svote, koju su dužni doprinijeti sarajevski Židovi. Tijekom dosadašnje akcije stekli smo jedno iskustvo, koje drastično osvjetljava naše prilike, pa bi mi bilo žao, da taj karakterističan pojav ostane nepoznat široj javnosti. Dosadašnji upisnici za Keren hajesod — izuzevši poznato maleno kolo naših imućijih aktivnih cionista — rekrutuju se iz onih krugova, koji žive, bolje reći, koji jedva žive od svoje stalne plate. Svi pokušaji, da u ljudima iz naše najviše, mislim materijalno najviše klase, probudi svijest dužnosti i osjećaj velike odgovornosti u ovom velikom istorijskom vremenu, ostali su dosada bezuspješni. Pa ako nam je ipak do danas unatoč posvemašnjoj apstinenciji onih, koji mogu lako i mnogo dati, pošlo za rukom, da u Sarajevu dobijemo u jednom uskom krugu cionista obveznice na treći dio istorijskog poreza, koji dugujemo Keren hajesodu, onda ne može biti neosnovano naše pouzdanje, da će se svestranom kampanjom, koju ćemo morati povesti čim prije, moći namaknuti čitav naš kontingenat. Akcija za Keren hajesod nije još završena, pa se zaostatak može još nadoknaditi.

No naš bilans iskazuje još jedan manko, koji nam ne služi na čast i koji se ne da više popraviti. Dok se naimo na jednoj strani radilo oko namicanja sredstava za jedan nov veliki fond, za Keren hajesod, zanemarivan je na drugoj strani iz dana u dan sve više naš stari popularni fond — Keren kajemet. Izgovor, da je propaganda za Keren hajesod u ovoj godini prouzročila slabljenje darežljivosti za Narodni Fond, posve je neosnovan. Ni najveća žrtva za Keren hajesod ne riješava nikoga dužnosti podavanja za Narodni Fond. No i bez obzira na to, izvori, iz kojih crpe Narodni Fond svoje prihode, nijesu ni dotaknuti akcijom za Keren hajesod, koji broji danas n. pr. u Sarajevu samo 63 učesnika. Taj je broj sam po sebi neznatan, a posve se gubi pred brojem od 700 šekela, koji su uplaćeni u Sarajevu. I o Keren hajesodu i o Keren kajemetu podastrijeće se konferenciji posebni opširniji izvještaji. Ja ću samo da navedem nekoliko brojaka u želji, da ove izazovu u nama osjećaj stida pred onim, što je prošlo, te da nam bude mementom u našem budućem radu.

U B. i H. sabrana je u godini 1921. jedva polovica onoga iznosa, koji smo lanjske godine dali Narodnom Fondu, a tek četvrtina onoga poreza, koji nam je bio odmjeren za ovu godinu. Taj je nazadak nastao time, što je 13 mjesta dalo ove godine za K 320.000. — manje nego u prijašnjoj godini, dočim je ostalih 10 mjesnih grupa u Bosni dalo samo K 15.000. — više nego prijašnje godine. Ove mjesne grupe, čiji sadašnji bilans pokazuje makar i malen plus, daju nepobitan dokaz, da još nijesu iscrpljena sva vrela darežljivosti za Keren kajemet. Vrela su tu, samo nam trebaju marljive ruke, koje će da uzmu ono, što ta vrela pružaju. — Pravom bi mi pokrajinska mjesta mogla predbacivati pristranost, kad ne bih u svom osvrtu na ovogodišnji rad za Keren kajemet spomenuo žalosnu činjenicu, da je Sarajevo sa svojim relativno i apsolutno najvećim zaostatom ove godine odnijelo rekord. No bilo bi opet nepravedno, kad ne bih ovdje za razumijevanje te činjenice, ali nipošto ne kao opravdanje, dodao, da je požrtvovnost sarajevskih Židova brojem i veličinom lokalnih akcija bila stavljena na tešku probu. Naši će radnici za Keren kajemet morati snažno potencirati svoju djelatnost, kako bi mogli odoljeti gomilanju lokalnih sabiranja i kako bi mogli osigurati i još više učvršćivati poziciju, koja pripada Narodnom Fondu pored svih ma kako važnih lokalnih institucija.

I ove je godine bio snažan utjecaj cionističke aktivnosti na vaskolik židovski život isto tako kao što je bilo jako i učestvovanje aktivnih cionista u društvenom i javnom radu. Bez preuzetnosti možemo da konstatujemo, da su aktivni cioniste bili svuda medju prvim javnim radnicima na svim područjima židovskih nastojanja. Daleko bi vodilo, kad bih išao opisivati sav naš krupniji i sitniji rad na kulturnom, socijalnom, političkom i drugim poljima. — Tu ću samo da spomenem utjecaj, što ga vrši cionistička aktivnost putem »Židovske svijesti«. Nemoguće je dolično ocijeniti u jednom kratkom referatu važnost uloge, koju igra »Židovska Svijest« u našem javnom životu. Rad »Žid. Svijesti« je otvorena knjiga, svaki broj govori o blagotvornom radu toga lista. Okolnost, da »Ž. Svijest« nije opšte obiljubljena, ima se pripisati njenom otvorenom istupanju u službi istinskih interesa židovstva. Prema dosadašnjem iskustvu izgleda, da način tog otvorenog odgojnog djelovanja nailazi kadkada na negodovanje sredine, u kojoj se nalazimo. No pitanje je, da li imadu pravo oni, koji radi toga optužuju sam list. Zašto se ne bi malo i ta naša sredina prilagodila duhu vremena i — što se mora još jače naglasiti — današnjim potrebama Židovstva? — S druge opet strane može da služi na čast onima, koji se kupe oko »Svijesti«, da im je istrajnim radom i velikom požrtvovnosti uspelo, da »Židovsku Svijest« učine nenadoknadivom potrebom stotina i stotina židovskih kuća. »Žid. Svijest« u svakom slučaju je osiguran opstanak, a njezin će rad bez dvojbe unatoč prigovora — bilo opravdanih bilo neopravdanih — biti i nadalje blagotvoran i koristan »Svijest« je svoju uzvišenu zadaću, da vaspitava i osvještava, te da u svakoj prilici nastoji oko promicanja opštih židovskih interesa, vršila dosada — to moraju svi priznati —, a vršiće i odsada — u te mi vjerujemo — uvijek po svom najboljem uvjerenju, sa najpoštenijim namjerama i najnesebičnijim samoprijegorom.

Naš odnošaj spram naših vjeroispovjednih opština bio je svuda iskren i srdačan. Najviše razumijevanja za naša nastojanja pokazala je u ovoj godini Sefardska Opština u Sarajevu. Ona se obvezala dati potpuni maaser od svoga imetka za Keren hajesod, te je pored toga još votiral znatne iznose za hebrejsku školu »Safa Berura« i za »Židovsku Svijest«. — Opština u Brčkom je zaključila na svojoj godišnjoj skupštini, da od svoga budžeta dade 10% za Keren hajesod. Zadovoljstvom iznosimo ova dva svijetla primjera na ogled svim ostalim našim vjeroispovjednim opštinama.

Na polju hebraizacije vrši i dalje svoju tešku zadaću sarajevska hebrejska škola »Safa Berura«. Najljepše stranice naših anala ukrašene su uspjesima škole »Safa Berura«. Evo se već četvrtu godinu bori ta naša ustanova neopisivim materijalnim poteškoćama i neprilikama. Da se mogu pravocijeno ocijeniti naponi, kojima se drži i razvija ta hebrejska škola, treba imati na umu, da danas mnoge opštine nijesu u stanju, da izdržavaju svoje školske zavode. Onaj malen krug ljudi, koji se kupi oko sarajevske hebrejske škole, čuva ovu kao zjenicu u oku i ne preza ni pred kakvim žrtvama. »Safa Berura« je najrječitiji dokaz, da se velika djela stvaraju snagom ideje, da uspjeh velikih podviga ne ovisi o materijalnom obezbijedjenju koliko o dubokoj spoznaji istinske potrebe onoga, što se ima stvoriti. »Safa Berura« je smiona manifestacija idealizma, koji se svom snagom težnje za afirmacijom bori i savladava sve zapreke, na koje nailazi na svom mučnom putu. »Safa Berura« sa svojom 2 učitelja i blizu 200 učenika i učenica najaktivnija je stavka našeg cionističkog bilansa.

Znam, da ovaj moj izvještaj ne sadržaje sve ono, što spada u jedan svestran referat. Izostavio sam mnoge detalje. Osvrnuo sam se samo na 2—3 krupnije grane cionističkog rada u Bosni. Držim, da sam time barem u krupnim potezima dao vjernu sliku našeg djelovanja u minuloj godini. Politike i šireg opšteg kulturnog rada naših društava nijesam se dotakao, premda bi se o tome dalo mnogo pisati. Život u našim kulturnim i humanitarnim društvima bio je veoma bujan i opsežan. No moja je dužnost bila, da dadem kratak cionistički referat za Bosnu.

Mihael Levy.

Sarajevo, u decembru 1921.

KOREFERAT ZA SRBIJU.

Ekonomsko-politički položaj.

Položaj Jevreja u Srbiji u političkom pogledu je zadovoljavajući. Liberalnost Srba i koncentriranost Jevreja u glavnom po većim gradovima čine da Jevreji Srbije ne osećaju kakav pritisak bilo sa strane vlasti, bilo u opšte. Naprotiv, politički položaj Jevreja, stvoren njihovim zajedničkim radom sa Srbima pre i za vreme ratova za oslobodjenje, omogućio im je ulaganje i svoga upliva i svojih veza u odbranu one svoje braće iz ostalih krajeva naše otačbine, koja su bila izložena nepravedno i gonjenju od strane pojedinih organa vlasti, većinom uticajem pojedinih spekulativnih konkurentskih protivnika, koji bi ove svoje napade zaodjevali ili u plašt patriotizma ili otvorenog antisemitizma.

Antisemitizam, boljka u glavnom nepoznata pre rata u Srbiji, lagano je importiran došljacima iz novih krajeva naše Kraljevine. A ako doduše ne postoji naročiti i organizovani antisemitizam, vredno je zabeležiti pokret u Beogradu u cilju bojkota Jevreja, koji je poveden prvih meseca 1921 godine. Pojavili su se plakati, koji su lepljeni na domove, a i naizmenično razdavani po ulicama, u kojima su, na osnovu raznih proizvoljno izopačenih mesta iz »Jevrejskog Glasnika« i izmišljanjem događaja, dostojna preziranja za svakog pametnog i čestitog čoveka, upravljanih napada na Jevreje, a refren im je bio, »ne kupujte u Jevreja«.

Ti anonimni antisemitski pokušaji, iza kojih se skrila grupa nesavesnih spekulata, zanesena nezaježljivom težnjom za profitom i pobudjena lažnim patriotizmom, ostali su bez ikakvih posledica. Intervencijom vlasti, kao i prijateljskim držanjem izvesnog dela štampe učinjen je kraj ovoj nepoštenoj i u opšte škodljivoj akciji protiv Jevreja. Isto tako ugušen je i pokušaj jednog beogradskog lista, koji je počeo terati antisemitsku propagandu u nameri ucene Jevreja.

U pogledu stranačko-političkog života Jevreji nemaju svoju zasebnu političku grupu niti se kandiduju kao grupa. Je-

vreji su u glavnom rastureni u raznim strankama, u kojima više nacionalnih prvaka zauzimaju ugledne položaje i imaju mogućnosti, da po potrebi brane i zastupaju interese Jevreja. Njihov ugled u strankama dotle je uspeo, da je jedan Jevrejin demokrata bio na čelu beogradske opštine, a drugi ugledni Jevrejin radikal kandidovan na listi za Ustavotvornu skupštinu.

Ekonomski položaj Jevreja je povoljan više u Srbiji, a manje u južnim delovima (Staroj Srbiji i Mačedoniji). Gro Jevreja predstavlja srednji stalež: sitni trgovci, nameštenici, intelektualci. Sirotinje ima u većem broju po mestima u Staroj Srbiji i Mačedoniji, u kojima prebivaju dvije trećine Jevreja Srbije. Ipak se može reći, da se ekonomski položaj Jevreja posle rata nije pogoršao.

Cijonistički rad.

U pogledu cijonističkog rada može se u glavnom govoriti o radu na prvom mestu u Beogradu, a zatim u Nišu, Skoplju, Bitolju i drugim mestima, gde je malji broj organizovanih cijonista.

Najveća mana toga rada je ta, što ta mesta i cijonističke organizacije istih nisu došle u bliski kontakt, i što nisu organizovali zajednički rad, koji bi doveo do više rezultata.

U Beogradu je u glavnom građanski cijonistički rad bio koncentrisan u Jevr. Nacionalnom Društvu, pored Mesne Cijonističke Organizacije. Jevr. Nacionaalno Društvo bilo je centar, iz koga je dat podsticaj za mnoge nacionalne manifestacije. Organizovanjem redovnih predavanja i osnivanjem kurseva za jevrejski jezik, ovo je društvo počelo da stvara temelje jednog specifično jevrejskog života u Beogradu.

Uprava društvena pristupila je izvodenju čitavog niza poslova, koji su značili jačanje jevrejskog života i svesti.

Čitav niz predavanja o pojedinim aktuelnim cijonističkim, a i lokalno jevrejskim pitanjima privukao je stalno slušaoce u odaje Jevrejskog Nacionaalnog Društva, koje je donekle svet već naučilo, da svake subote u veče u Jevr. Nacionaalnom Društvu ima skupa, ima novo predavanje.

Druga težnja bilo je jačanje nastave u jevrejskom jeziku. Pored predavanja, koje drže nastavnici na časovima jevrejske religije, obrazovani su naročiti kursevi u tome cilju.

Lijep uspeh nacionalnog rada bio je pokretanje »Jevrejskog Glasnika«, koji je trebao da redovnim izlaženjem tri puta mjesečno izveštava Jevreje o svima novostima u Jevrejskom životu, kao i da pruža Jevrejima Srbije jevrejske duševne hrane, koja će ih održavati u kontaktu sa događajima i pitanjima jevrejskim u celom svetu. »Jevrejski Glasnik« nalazio je sve više i više čitalaca, ali materijalne teškoće, koje su u Beogradu veće no u drugim krajevima naše Kraljevine, s jedne strane, a još više oskudica svake saradnje naše inteligencije, učinili su, da je »Jevrejski Glasnik« prestao izlaziti u momentu, kada je jednim jakim člankom primio borbu sa antisemitskim napadima, izraženim u paskvilima, a delomično i u listovima. Moramo konstatovati, da su najzad i ugledni listovi beogradske digli svoj glas u odbranu Jevreja, osuđivši taj način paskvilnih napada. Na žalost mora se konstatovati, da Društvo u posledne vreme nije aktivno, usled čega se ne samo slabi intenzitet jevrejskog života, već u mnogom i cijonističko-propagandistički rad. Mora se priznati, da u Beogradu cijonistički rad nije ni iz bliza u srazmeri, kako sa brojem Jevreja, tako i sa njihovim prilikama. Tome su razlog na prvom mestu fakat, da nema jedne snažne i disciplinovane organizacije zasnovane na širokoj, solidnoj osnovi, a tako isto ni gotovo nikakvo učesće intelektualaca u pokretu. Neučesće intelektualaca nije ni iz kakvih principijelnih razloga, jer otvorenih asimilanata nemamo, ali je posledica indolencije i nemarnosti, koja se može objasniti jedino posleratnom psihom tih ljudi. Iz istih razloga nije se mogao dugo održati ni »Jevrejski Glasnik«, list sa čisto lokalnim pretenzijama, osnovan u cilju da doprinese razvitku jevrejskog nacionalno-kulturnog života. Ostala pak mesta Srbije, u kojima ima organizovanih cijonista, stalno stoje u direktnoj vezi sa Savezom u Zagrebu, dok gđovo nikakav kontakt ne održavaju sa Beogradom.

Jevrejski Narodni Fond.

Sa pohvalom se mora napomenuti, da je ovdašnje Povereništvo Jevrejskog Narodnog Fonda, u kome sudeluje nekoliko energičnih mladih ljudi i gospodjica, veoma aktivno i stara se, da što više doprinese za fond. Suma sakupljena u toku ove godine (36.000 dinara) daleko je iznad sume sakupljene u prošle godini. Njihov je rad tih, ali citre, koje oni postižu, dokazom su, da je stalan i uspešan.

Kulturni rad.

U poslednje vreme čine se u Beogradu pokušaji, da se poboljšaju školske prilike, uvedu mladje učiteljske snage i novijim metodama koliko toliko reformišu. Jevrejski se jezik uvodi kao obavezan predmet. Jevrejskih konfesionalnih škola u Srbiji nema.

Vredno je spomenuti kulturnu delatnost Jevrejskog Pevačkog Društva, punog najlepših tradicija, koje se sada opet počinje podmladjivati i razvijati nov rad. I muzički klub »Lira«, koji ima za zadatak negovanje specifično jevrejske pesme, zaslužuje svaku pohvalu. To je jedini muzički klub u opštini u Beogradu. Priredjivanjem koncerata klub stiče sve više ugleda u javnosti i staje sve više i više na snagu. Jevrejsko Gimnastičko Društvo, i ako sasvim mlado, počinje da skuplja oko sebe sve veći broj omladine i daje dosta izgleda na uspeh.

Omladina je sakupljena u tri svoja društva, koja imaju literarno-cijonistički karakter. Ona je cijonistički svesna i izvestan njen deo ima puno shvatanja za svaku akciju cijonističke nacionalne prirode. Medjutim, ne može se a da se i tu ne konstatuje fakat, da u omladinskom pokretu ne učestvuje ni iz bliza onaj broj omladinaca, koji odgovara njenoj ukupnoj snazi.

Keren Hajesod.

Akcija Keren Hajesoda, zasnovana dejstvom centrale iz Berlina, počela je sa najlepšim auspicijama na uspeh. Učešće i odziv Jevreja bio je znatan u uporedjenju sa drugim mestima, ali i taj se u glavnom uvek ograničio na ono vreme, dok je bio prisutan radu izaslanik centrale g. Berger. Akcioni komitet nije bio dovoljno energičan za taj posao, koji bi mogao postići sjajne rezultate. Ostavljali su brzo akciju, ne nalazeći u tome najprijetniju zabavu. Osustvo osećanja dužnosti opazalo se i ovde. I tu je potrebno obnove i novog žara, jer su sad ekonomske prilike mnogo teže no u početku rada.

Palestinsko Povereništvo

koje je o svome radu dalo zaseban izveštaj, već time dokazuje zamašnost svoga rada. Beogradski palestinski komesar razvio je najživlju akciju za staranje o halucim, starajući se i za omogućenje njihovog daljeg putovanja u Palestinu. On je stvarao sredstva za prijem, snabdevanje i ispraćaj haluca tako idealno lepo, da su ove grupe halucim odilazile zaista sa puno zahvalnosti za lepi doček, a ispraćani su uvek punim rukama raznih korisnih predmeta za dalji put.

*

Rezultat ocene svega jevrejskog rada u Beogradu ne bi zaslužio pohvalu, ako ne bi bilo nade, da će učmalosti, koja je nastupila u drugoj polovici 1921. godine, nestati i početi opet nov polet i nov rad.

Nada je, da će i Savez Jevrejskih Veroispovednih Opština, koji je svoj rad koncentrisao u Beogradu, povoljno uticati u tome pogledu na opšti jevrejski, dakle i cijonistički rad. I ako je njegov rad apsorbovao skoro cele ličnosti nekoliko naših sumišljenika, nadamo se, da će se organizacijom kancelarije i početim intenzivnijim radom samoga Saveza početi življi rad i u ostalim krugovima Jevrejstva u Beogradu.

Avram Koen, Beograd.

Izveštaj Palestinskog Ureda

UVOD.

Kad je sredinom g. 1919. započela emigracija u većem obujmu, pojavila se u svim zemljama srednje Evrope, gdje su se javljali ili prolazili emigranti, što prije, što kasnije potreba, da se osnuju institucije za provedbu uređene emigracije. U nas potaknuto je pitanje osnutka jedne ovakove institucije, koja bi se imala baviti i svim pitanjima praktičnog palestinskog rada, još u jeseni 1919. Budući da se u ono vrijeme u nas još nijesu pripravljalni, ili pako proputovali emigranti, iniciran je osnutak Palestinskog Resora S. C. J. sa djelokrugom, koji bi odgovarao našim potrebama. Htjelo se u prvome

okupiti oko ovoga resora sve one Židove, koji se zanimaju za palestinska pitanja, odnosno koji će htjeti saradživati kod židovske kolonizacije u Palestini. Koncem decembra 1919. postavljen je po Radnome Odboru program ovoga resora, te je isti pod upravom njegovog glavnog inicijatora g. dr. ing. Avrama Werbera već u januaru prošle godine započeo sa svojim radom. Za organizaciju saradnje, te za probudjenje interesa za praktični palestinski rad u što širijim krugovima, i izvan naših redova, osnovane su po cijeloj državi unutar mjesnih organizacija palestinske sekcije, kojima stoje na čelu palestinski povjerenici, u većim mjestima Palestinske komisije, kao posrednici između palestinskog resora i interesenata.

Na prvome omladinskome sletu u Brodu u augustu 1919., na kojem je zaključen osnutak S. Ž. O. U-a prihvaćena je rezolucija, u kojoj se ističe kao prva i najvažnija dužnost omladine da prema svojim silama aktivno suradjuje na izgradnji svoje domaje. U savezu s time zaključuje slet osnutak halucgrupa, kojima će se priključiti onakovi židovski omladinci obojeg spola, koji su spremni povući zadnje konzekvence svojeg židovskog uvjerenja. Već na jesen 1919. god. započeli su u krilu Omladinskog Saveza radovi oko formacije prve grupe halucim iz Jugoslavije. Omladinski Savez obratio se na to na kasnije kreirani Palestinski Resor, da ga moralno i materijalno podupire, što je i učinjeno, tako da je na proljeću 1920. naša prva grupa halucim već započela u Bjelini sa svojom gospodarstvenom izobrazbom, a tijekom godine i ona u Vilovu i Mostaru. U junu prošle godine pako sazvana je prva konferencija palestinskih povjerenika, koja je zaključila osnutak Palestinskog Ureda sa predviđenim kompetencijama.

Slične institucije osnovane i u drugim zemljama nijesu mogla predusresti kaosu, koji je nastao u emigraciji, jer nije bila moguća, kraj pomanjkanja organizovanog centralnog ureda, uspostava potrebnog međusobnog kontakta i jer nijesu bili stvoreni onakovi zajednički uređaji, koji bi omogućili nesmetanu emigraciju. Prema zaključcima londonske godišnje konferencije predviđala je Egzekutiva uređenje toga pitanja jednim okvirnim statutom za sve zemaljske Palestinske Urede. Nova uprava našega ureda imala je dakle zadaću, da u prvome redu ustanovi svoj konačni pravilnik prema okvirnom statutu, koga je izradila po Egzekutivi poglavito u tu svrhu sazvana konferencija Palestinskih Ureda u Moravskoj Ostravi u oktobru pr. god., a jednako mu je to i prošlogodišnje Savezno Vijeće, određivši mu glavne kompetencije, stavilo u dužnost. Nadalje ističemo, kao važnije zaključke Saveznog Vijeća, da Savezni Odbor ima imenovati zemaljsku Palestinsku Komisiju od 6 članova, koja upravlja Palestinskim Uredom. Odobren je Palestinskom Uredu budžet od K 300.000.—, koji ima da namakne S. C. J., te pokaže li se, da sredstva S. C. J.-a ne dostižu za pokriće potreba, ima Radni Odbor S. C. J.-a da dađe privolu za provedbu posebne akcije. Glede ubiranja članarine putem naročitih palestinskih sekcija, zaključeno je, da se rad tih sekcija ima obustaviti, zatim da se pokriće potreba svih do sada osnovanih halucimgrupa, mora najprije osigurati, a uvrštavanje novih halucim ima da uslijedi prema materijalnim sredstvima.

2. Radni program P.-U.-a.

Na sjednici S. O. od 27. oktobra 1920. imenovana je Palestinska komisija od 6 članova. Upraviteljem Pal. komisije izabran je dr. ing. A. Werber, pročel. resora za halucpokret dr. B. Stein, pročel. resora za upravu Žiga Hacker i referentom za emigraciju Kalman B. Löbl, kao zastupnik halucima Felix Baum, kao ekonomski stručnjak Filip Löwy (Brod). G. dr. ing. Werber odmah je iza izbora demisionirao, te je njegova demisija po R. O. i prihvaćena. Komisija se na to konačno ovako konstituirala: za upravitelja izabran je Žiga Hacker, koji ujedno ostaje pročelnikom resora za upravu, a komisija je popunjena po R. O. imenovanjem g. Egona Pollaka za tajnika P. U., koji je potonji, preopterećen privatnim poslovima, u ljetu ove godine demisionirao.

Preuzimajući agende P. U. najprije se je Pales. Komisija obratila na sva povjereništva, da uspostavi kontakt s njima, da ih uputi u tadanje prilike, te potrebe časa i da gornjezove na daljnju saradnju u izvršenju zadaća P. U.-a.

Po R. O. opunomoćeni izaslanici preuzeli su arhiv P. U., koji se je preselio iz B. Broda u Zagreb.

Prema okvirnom pravilniku izradjen je pravilnik našega ureda, koji je prihvaćen po R. O.-u i po londonskoj Centrali. Osobita se pažnja trebala posvetiti našim udjeljenim, te prijavljenim, halucim. U isto vrijeme primili smo od centr. ureda za kolonizaciju direktivu, da je do proljeća gotovo sasvim obustavljena emigracija za Palestinu, dok se ne nasmognu velike svote, koje imaju tamo da stvore radne mogućnosti, tako da smo se morali pripraviti za prijam jednog broja već izobrazjenih halucim iz drugih zemalja, budući da ovi nijesu mogli svoj put nastaviti, a bili su koncentrirani u nekim središnjim mjestima, naročito u Beču, gdje je njihov položaj bio očajan radi pomanjkanja sredstava pomoćnih organa, te velike besposlice. Ove okolnosti, a i odmjerena nam sredstva nijesu nam mogla dozvoliti, da odmah pristupimo osnutku novih halucgrupa, i da smjestimo na rad i izobrazbu sve halucim, kojima je to prošla uprava zajamčila. Mogućnosti zaposljenja u Palestini diktovale su nam savjet, koji smo već onda, — no sa žaljenjem moramo konstatirati, bez uspjeha — uputili preko naših povjerenika svim prijavljenim halucim, da izuče jedan zanat, jer je prema dosadanjim iskustvima kolonizacije poželjno, da svaki haluc poznaje jedan zanat. Iskustva pako u našim farmama potaknula su nas na osobiti oprez kod izbora prijavljenih halucim, jer ovi djeluju, u grupama loše, a nama zadavaju samo nepotrebne troškove. Na ovu smo okolnost naročito upozorili naše povjerenike, e da bi samo moralne i fizički odgovarajuće udelili.

3. Haluc-grupe.

Započeli smo sistematskim radom oko izgradnje postojećih halucgrupa i izaslanici našega ureda posjetili su grupe u Vilovu i Mostaru. Oni halucim, koji su već dugo prijavljeni i jednako dugo čekali na udjeljenje, smješteni su u postojeće grupe. Jednako su izaslanici našega ureda posjetili više mjesta u provinciji, kako bi se na temelju dosadanjih iskustva spremila što povoljnija mjesta, za sve one halucim, koji su bili vodjeni u evidenciji. Nadjeno je mjesto za te grupe, i to u Gjurgjevu, Daruvaru i Požegi, koje bi se mogle na proljeću ustrojiti uz prilično povoljne uvjete. Naša se uprava ujedno obratila na sva povjereništva, da sakupljanjem materijala u naravi snize izdatke ureda kod smještanja novih grupa na minimum, te pristupila ponovnoj pregledbi prijavljenih halucim, kako bi ih što shodnije razmjestila, odnosno neodgovarajuće naprijed izlučila. Sa žaljenjem moramo tu ponovno konstatovati, da se akcija za sakupljanje materijalija osim nekoliko časnih iznimaka posve izjalovila, a kod izbora halucim jedva smo mogli iz velikog broja prijavljenih odrediti jednu deseticu halucim, koje smo onda smjestili u Gjurgjevu, ali smo zbog njihove mladosti predviđjeli odulju izobrazbu. Već iz tih razloga morali smo odustati od osnutka daljnjih grupa, no isto su nam kasnije propisale gotovo nesavladive poteškoće imigracije, te mogućnosti kolonizacije, dok smo naknadno i smještenje stranih halucim u većem broju morali napustiti zbog pomanjkanja potrebnih sredstava, budući da smo sav raspoloživi kapital potrebovali za upravu naše farme u Mostaru, a nijesmo mogli računati na subvenciju od strane londonske Centrale.

a) Mostar.

Početak januara imali su izaslanici našega ureda zadaću, da u Mostaru ispitaju ustrojstvo tamošnje u augustu 1920. osnovane farme, ekonomsku upravu i organizaciju rada, te da istu po mogućnosti reorganiziraju. Njihova je zadaća bila, da stvore predpostave za povoljni razvitak farme, jer se na temelju izvještaja prvog izaslanika, te tamošnje Pal. komisije moralo predmjevati, da ove ne predleže. U potanjenju izvještaju u »Židovu« oertane su najrazličitije poteškoće, koje su proizvirale za mostarsku Pal. kom. iz veoma nepovoljnih ugovora tako, da njezin požrtvovan i ustrajan rad nije mogao uroditi vidljivim uspjehom, a moralo se boriti za nabavu potrebnih golemih novčanih sredstava, koja iziskuje jedno intenzivno u zakup uzeto, za upravu nepripravljeno gospodarstvo sa tako velikim upravnim troškovima, koji su potrebni kod razbe halucim. Grupa, ugovori i ekonomija s... zaseban političku grupu niti se kandidam... Je

nomiji i u kućanstvu svele na minimum. Unatoč svega toga predviđen je deficit za prvu godinu sa K 100.000. Tokom godine posjetili su izaslanici po više puta farmu, kako bi se rad na farmi rukovodio prema određenom planu, a i halucim se kraj potrebne štednje što bolje izobrazili. No ipak moramo danas računati sa većim deficitom, i to od 185.000 K, što se mora pripisati slijedećim činjenicama, kako je zapisnički ustanovljeno kod zadnjeg boravka našeg izaslanika:

I. Manjkava ekonomska uprava od mjeseca augusta 1920. do januara 1921., tako da je rezultat rada u ovim mjesecima bio plod u vrijednosti od cca K 4000, dok su izdaci dosegli visinu od K 130.000.

II. Kad se u proljeće 1921. godine započelo urednim i racionalnim gospodarenjem, te namjestilo domaćeg učitelja vrtljara, investiralo se naročito za đubrenje i alat toliko, koliko se u ekonomiji nikada ne isplaćuje u jednoj a niti u dvije godine (bez zakupnine preko K 100.000). To je bila posljedica nesretnih ugovora, a da smo ih razvrgnuli, ekonomiju likvidirali i grupu premjestili, bio bi gubitak još znatno veći.

III. Elementarne nezgode, pred kojima se ne možemo unaprijed zaštititi, prouzrokovale su štetu u plodovima u velikom obujmu sa najmanje K 150.000. Jesenja suša onemogućila je natapanje, tako da je od toga znatno trpio jesenji i ljetni plod. Domaći se vrtljari ne sjećaju ovako slabe godine.

IV. Neobično veliki izdaci za kućanstvo uslijed skupoće i velikog broja halucim za vrijeme kad nijesu mogli biti zaposleni.

Mostarsku smo grupu početkom novembra o. g. raspustili. Broj tamošnjih halucim snizio se tečajem godine izlučivanjem manje sposobnih elemenata, poslije se opet popunio, a konačno ih je bilo svega dvanajst. Većina njih je sada doduše svršila svoju izobrazbu, ali uslijed nemogućnosti imigracije bilo bi i dalje poželjno, da su ostali na farmi na okupu i da tamo svoju izobrazbu nastave. Ali ekonomske prilike na farmi kao i materijalni položaj naše organizacije nijesu to dozvolile. Stoga je bilo potrebno, da se grupa raspusti (v. kasnije), dok smo si zemljište, da bar djelomice spasimo tamo investirani kapital, morali i nadalje osigurati u zakupu do proljeća 1922., no po znatno povoljnijim uvjetima, tako na pr., da ne moramo polagati nikakove zakupnine. Na farmi je ostao jedan haluc, koji će moći da obavlja sve poslove, a trebat će kod toga samo nekoliko dana po nekoliko nadničara. Produljenje ugovora od prolj. 1922. vezano je uz prihvrat konf. pal. povj.

Halucigrupa »Haavoda«, koja je radila u

b) Bjelina. Bijeljini godinu dana na dobru našega sumišljenika g. A. Fincia, a veći dio preko zime u raznim zanatlijskim poslovima, trebala je u aprilu biti spremna na polazak u Palestinu. Prema ugovoru likvidirali smo sredinom marta djelovanje ove grupe. I ova je likvidacija bila skopčana sa velikim novčanim žrtvama, koje se imaju pripisati prošlogodišnjoj lošoj žetvi, budući da prema ugovoru sa posjednikom dobra ima ovaj da nosi jednu trećinu, a Palestinski Ured dvije trećine dobitka, odnosno gubitka. Na prikaz izaslanika o velikim materijalnim potrebama naše organizacije za izvršenje stavljenih si zadataka g. Finci je preuzeo jedan dio deficita, što otpada na Palestinski Ured, i time ponovno dokumentirao svoju odanost promicanju haluc-pokreta u nas. Deficit tamošnje likvidacije, ugovorom vezanog odnošaja teretio je P. U. sa nekih K 72.000.

c) Vilovo. Na vrlo povoljnom ugovoru osnovana, radila je sa neznatnim materijalnim troškovima halucigrupa Herut u Vilovu. Zaslugom osobite skrbi poslodavaca halucim su tamo i praktično i teoretski vrsno izobraženi. Halucim ove grupe priključili su se u aprilu bijeljinskoj, te zajedno s njom radili do svojeg odlaska na dobru »Jankomir« kraj Zagreba, gdje su halucim radeći u vrtljarstvu očekivali dan odlaska na put u Palestinu, dok su na njihovo mjesto u Vilovo došla druga petorica halucim, od kojih je jedan istupio. U oktobru o. g. izdao je poslodavac najveći dio svog posjeda u zakup. Onda je jedan od halucim otišao u Zagreb, da ovdje dočeka svoj odlazak u Palestinu, dok su ostala trojica i nadalje ostala u Vilovu.

d) Gjurgjevac. Pod povoljnim uvjetima, sličnim onima u Vilovu, započela je grupa u Gjurgjevca svoj rad ovoga proljeća. Izobrazba je bila izvrsna, premda je grupa bila sastavljena od mlađih i prema tome i fizički slabijih elemenata. Medjutim je nas nerazumijevanje upravitelja tog posjeda za halucpokret prisililo, da tu grupu takodjer raspustimo, to više, što smo držali potrebnim, da ti mladići izuče zanate, te tako spremniji dodju u Palestinu (v. kasnije).

e) Odlazak halucim u Palestinu. Odlazak halucim bjeljinske i vilovske grupe (ukupno 13 halucim i 3 halucot), koji su bili osobitom brigom opremljeni, bio je predviđen za početak maja, i da nijesu uslijedili žalosni događaji u Jafi, već bi preko mjesec dana prije jugoslavensko židovstvo bilo preko njih živo spojeno sa Palestinom. Budući da do njihovog odlaska organizaciji doprinos nije ni iz daleka ušao u dostatnoj mjeri, zaključio je R. O. S. C. J., pozivajući se na odgovarajući zaključak prošlog Saveznog Vijeća, provedbu posebne akcije sabiranja za naš prvi transport halucim u Erec Israel. Akcija je posve uspjela i naši su se halucim nakon svladanja velikih zaprijeka emigracije i imigracije ukrkali sredinom juna u Trstu za Palestinu. Kako su onamo stigli, odmah su zaposleni na kvišu, a zaključkom ovih radova porazmješteni su većinom po kolonijama, gdje rade kao gospod. radnici kod pojedinih kolonista, dok su pojedini zaposleni kod gradnja, budući da je njihova zajednička kolonizacija unatoč svih intervencija našega ureda bila nemoguća, poglavito radi pomankanja u tu svrhu potrebnih za naše prilike danas ogromnih kapitala, koje naša organizacija ne može našmoći, dok Centrala mora razumljivo kod postepene kolonizacije dati prednost onim halucim, naročito oženjenim, koji već godine borave u zemlji.

Sada bi bila opet jedna grupa naših halucim spremna za odlazak u Palestinu. Halucim i halucot iz Mostara (12), Vilova (4), Gjurgjevca (9), čekaju nestrpljivo (svega 25, i to 20 halucim i 5 halucot). K tome dolazi nekoliko već dulje prijavljenih zanatlija, koji su bili spriječeni na odlasku zbog majskih događaja u Jafi, te jedna vrsna bolničarka, dakle ukupno 30 emigranata. Termin njihovog odlaska je neizvjesan uslijed još neprebrodivih zapreka kod imigracije u Palestinu: vrata Palestine su još uvijek za neimućne zatvorena, a momentano — za kišne periode — bit će opet znatna nezaposlenost za zemljoradnike.

Ali ako i ne bi postojala nemogućnost imigracije, bit će odlazak svih halucim znatno otežčan uslijed materijalnih prilika naše organizacije, a bit će zadaće nove uprave, da ta sredstva namakne, koja su sada znatno veća, nego li kod odlaska prve grupe, uslijed lošeg stanja naše valute.

S toga smo nastojali, da bar mlađe halucim sklonimo na izučenje zanata, tim više, što su se naši delegati na karlovarskom kongresu uvjerali u mnogim intervencijama kod uprave Ž. N. F-a, kao i kod agrikulturnog referenta palestinske egzekutive (agr. Ettinger), da se u dogledno vrijeme ne može pomisliti na kolonizaciju naših halucim (potanje o tome bit će izvješćeno u palestinskom referatu na samom Saveznom Vijeću). Medjutim nijesmo uspjeli s našim nastojanjem oko izučavanja zanata, jer se ni najmlađi halucim -- do nekoliko iznimaka — nijesu dali sklonuti, da se poslodavcima obvežu na izvjesno za izučenje potrebno vrijeme. Tako sada naši halucim čekaju, što kod kuće, što u Zagrebu, gdje su zaposleni kod raznih radova, a nastanjeni su u »Bethalucim« (u »Schwarzovom domu«). Stanuju tamo sa nekoliko stranih halucim i zanatlijskih naučnika, koje smo mogli smjestiti. Početkom zime, kad smo odjedanput veći broj halucim morali smjestiti u tom domu, bile su higijenske prilike dosta prekarne, no sada smo mogli — susretljivošću predstojništva zagrebačke bogostovne općine i uprave »Schwarzovoga doma« — povećati prostorije i uvesti loženje kao i rasvjetu, tako te su sada halucim dobro smješteni. Moramo još spomenuti, da se P. U. obratio na kongres bogoštovnih općina s predstavkom, da podupire reprodukciju židovskih zvanja, a naročito da omogući podizanje jednog zanatlijskog doma u Zagrebu.

4. Unapredjivanje zanata.

Iz izvještaja, što smo ih u više navrata primili od Centrale, kao i iz referata na karlovarskom kongresu i iz privatnih izvještaja proizlazi, da radi pomanjkanja potrebnih ogromnih svota za zemljoradničku kolonizaciju: danas u prvom redu potrebuje Palestina kvalifikovane radnike i to naročito u takovim zanatima, koji su u vezi sa građevnom industrijom. Palestinski Ured je stoga zbog velikih mogućnosti izobrazbe u nas inicijirao osnutak ureda za unapredjivanje židovskih zanata, koji bi propagirao i omogućio izobrazbu Židova u produktivnim zvanjima, koji za Palestinu, toli za galut. Ova je institucija trebala započeti sa svojim djelovanjem u krilu zagrebačke bogoštovne općine, no zbog poteškoća tehničke i materijalne naravi, nijesu uspjehom započeti pregovori mogli biti zaključeni sa otvorenjem ovoga ureda. Unatoč toga Palestinski je Ured posredovao dalje sam u ovom pravcu, tako, da će se taj ured moći i u našem krilu voditi. Moramo ali priznati, i mi smo si toga svjesni, da je skrb oko toga, kao što i skrb oko ostalih emigranata morala biti nedostatna, i mi to tim boljije osjećamo, jer je naš rad bio smetan pomanjkanjem sredstava.

5. Briga za halucim iz inostranstva.

Pomanjkanje sredstava osjećali smo tim više, što je broj proputujućih emigranata, onih, koji su se radi zabrane emigracije morali kod nas zadržavati, danomice rasao, što se najbolje može vidjeti iz podataka našeg Emigracijonog Resora u Beogradu, koji je u toku ove godine pružio pomoć u novcu i obući oko 160 proputujućim emigrantima, te isto tako pomogao oko 60 ljudima, koji su evakuisani iz Baranje. Taj je resor pribavio ukupno 250 vizuma za Palestinu, te za proputovanje kroz razne države. Da nije novac, što ga je Emigracijoni Resor u Beogradu potrebovao za potpomaganje nastavka putovanja iz Beograda, nasmognuo medju tamošnjim našim sumišljenicima, ne znamo, kako bi mogli svladati i ovaj rad. Otprema većeg dijela palestinskih putnika bila je time otežčana, što ovi nijesu uvijek posjedovali potrebne putnice. Vizum se izdaje samo onda, kada dotični imade urednu putnicu, a pribavljanje nailazi u mnogim slučajevima na nepremostive zapreke.

Radi današnjih prilika u Palestini nije naš ured smio, a ni mogao posredovati imigraciju drugih, naročito oženjenih emigranata, koji nijesu raspolagali potrebnim sredstvima. U pitanju namaknuća putnica, te vizuma zaslužno je uz naš ured posredovao pročelnik Emigracijonog Resora. Mnogo poteškoća zadali su re-emigranti iz Palestine, koji su kao neodgovarajući element sa prvim imigrantima kraj nedovoljne kontrole mogli ući u zemlju, te se radi njihovog za današnje prilike u Palestini moralno neodgovarajućeg stanja ne mogu u zemlji snaći, te što sami, što pod pritiskom oblasti ostavljaju zemlju. U mnogim slučajevima posredovali smo za one re-emigrante iz Palestine, koji su radi bolesti morali zemlju ostaviti. Naročite poteškoće proizašle su za naše uredovanje, što ne postoje institucije, koje bi podpirale židovske izbjeglice iz raznih zemalja, a koji se toga radi obraćaju na naš ured, prijavljujući se kao tobožnji palestinski imigranti. Treba radi nesmetanog djelovanja našega ureda upozoriti sva naša povjerenstva, da ove izbjeglice upućuju našim karitativnim institucijama, ako ovi, premda izjavljuju, da žele putovati u Palestinu, za ovo ne odgovaraju. Naš je djelokrug točno odredjen i u interesu same stvari ne smijemo ga pod nikojim uvjetima prekoračiti.

U Zagrebu je uvijek manji ili veći broj proputujućih halucim smješten u »Bet-halucim (v. gore), nekoji su i stalno tu smješteni da izuče zanate, a nekoji su bili udjeljeni u našim grupama. Nadalje nam je uspjelo, da za 50 bečkih halucim nadjemo posla kod gradnje jedne industrijske željeznice, no ta grupa nije stigla, premda je već bila najavljena.

Pitanje otpreme stranih halucim, kojima je osigurana imigracija preko Jugoslavije, uredjeno je dogovorno sa bečkim pal. uredom i našim emigracijonim resorom u Beogradu, te je tako otpremljen i snabdjeven potrebnim sredstvima čitav niz stranih halucim za Solun, odnosno Carigrad. Radi odstranjenja poteškoća za daljnju otpremu iz smo se u Solun i Centrali u Lo

6. Završetak.

Dvogodišnje iskustvo pokazalo je, da je izobrazba zemljoradnika-halucim neizmjereno skupa. Razlozi su tome mnogi: nekoji bi se dali ukloniti (nevaljani ugovori), nekoji su neuklonjivi (prelaz od gradskog života na teški, ratarski rad). Pomislimo li, da su izgledi za kolonizaciju u Palestini u dogledno doba veoma loši, dok je potreba za valjanim zanatlijama u zemlji ogromna, tako te zanatlije u Palestini veoma brzo u socijalnom pogledu napreduju, dok zemljoradnici stoje svaki čas pred nezaposlenosti, onda moramo postulirati, da se u buduće rad P. U-a kreće oko izobrazbe zanatlija, koja ne će nikada ili samo neznatno teretiti našu organizaciju. Ali svakako budu velika sredstva potrebna, da omogućimo emigraciju već izobraženih halucim, čim bude njihova imigracija u Palestinu moguća.

N. B. Točna objašnjenja o pojedinim tačkama dat će članovi P. U-a na konferenciji pal. komesara u Sarajevu.

Brutto Bilanca per 30. XI. 1921.

Savez cijonista Jugoslavije	226.852	55	761.052	37			534.199	82
Rač. Blagajne	319.251	79	314.171	67	5.080	12		
Halucigrupa Haavoda	344.455	—	259.411	—	85.044	—		
Halucifarma Geula	911.306	96	590.547	70	320.759	26		
Halucigrupa Herut	6.000	—	—	—	6.000	—		
Halucigrupa Mahareša	14.495	—	—	—	14.495	—		
Prelazna stanica Jankomir	29.720	50	16.064	—	13.656	50		
Transport prvih halucim	172.726	87	—	—	172.726	87		
Sabir. akcija transp.	—	—	162.980	—	—	—	162.980	—
Rač. Emigracije	28.831	32	1.620	—	27.211	32		
Rač. Halucpokret	110.857	95	902	—	109.955	95		
Rač. Halucfond	10.300	—	89.220	60	—	—	78.920	60
Rač. Administracije	23.129	40	1.958	—	21.171	40		
	2,197.927	34	2,197.927	34	776.100	42	776.100	42

Izvještaj uprave Keren Hajesoda za Jugoslaviju

Uprava Keren Hajesoda za Jugoslaviju predaje ovime izvještaj o svom prvogodišnjem radu Saveznomu Vijeću. Tom zgodom željeli bi, da odmah uvodno istaknemo, da se ovaj izvještaj ne shvati i ne prosudjuje poput drugih izvještaja, jer se s jedne strane mora uvažiti, da se mnoge činjenice ne mogu u okviru ovoga izvještaja iznijeti, a s druge strane se mnogo toga treba suhim brojkama i statističkim podacima prikazati, iz česa često ne možemo ipak vidjeti, koliko je truda i rada uloženo u djelovanje jedne ovakove uprave. Kraj toga valja imati na umu, da se tu radilo o populariziranju jedne ideje, o radu gotovo sasvim samostalnom, koji je od uprave, naročito u organizatornom pogledu, iziskivao golema naprezanja. I ako pored svega toga ipak možemo da pred Savezno Vijeće stupimo s povoljnim rezultatima, dokaz je, da su Židovi u Jugoslaviji shvatili svoju dužnost prema velikom obnovnom fondu, osnovnom finansijskom instrumentu kod izgradnje Erec Jisraela. To nam i daje puno ufanje, da će i na ovom Saveznom Vijeću doći još jače do izražaja udruženo naprezanje svih naših organizacija za uspješni nastavak akcije Keren Hajesoda.

*

Zaključak u San Remu ispunio je srea svih Židova duboko osjećanim zadovoljstvom i veseljem, ali i osjećajem teške odgovornosti. San Remo prinudio nas je, da se bavimo svim onim potrebama, koje proizviru iz zaključka o stvaranju židovske narodne domaje, te da stvorimo izvore, koji će poslužiti ovom velikom cilju. Cijonistička godišnja konferencija, koja se odmah iza zaključka San Rema sastala u Londonu, smatrala je svojim najprečim zadatkom, da odredi sredstva za pokretanje velikih imigracijonih i kolonizacijonih radova u Palestini, te je zaključila, u punom shvaćanju velikoga zadatka izgradnje narodne domaje, osnutak Keren Hajesoda. Nakon zaključka konferencije, te izbora privremenog direktorija za Keren Hajesod započeo je s mjestu rad. Održale su se konferencije s delegatima raznih federacija o akciji, koja bi se imala povesti za Keren Hajesod.

Sredinom septembra stigao je k nama generalni tajnik Keren Hajesoda, g. Leo Hermann, da se s nama posavjetuje o načinu provedenja akcije u našoj kraljevini. Nakon uredjenja odjeljenja za centralnu Evropu, sa sjedištem u Berlinu, posjetio nas je prigodom prošlog Saveznog

g. Julius Berger. U mnogim i dugim konferencijama izrađjen je plan za rad u narednoj godini, a ujedno stvorena i uprava za našu kraljevinu. Radni Odbor povjerio je vodjenje uprave svome članu g. Simi Spitzeru.

Odmah nakon Saveznog Vijeća krenuli su g. Berger i upravitelj Keren Hajesoda za Jugoslaviju na četrnajst-dnevno putovanje po Jugoslaviji. Taj prvi put urodio je odmah uspjehom, jer ne samo da su stvoreni mjesni kuratoriji i distriktna tajništva u Sarajevu i Novom Sadu, koja su vrlo važna za nastavak naše akcije, već je postignut znatan materijalan uspjeh. Dobili smo prve obveznice i stekli smo veliko iskustvo, koje nas je napunilo ne samo zadovoljstvom, već i uvjerenjem, da ćemo moći sakupiti onaj iznos, koji je kontingentiran za našu kraljevinu.

Iza odlaska g. Bergera rad je, izuzev neka mjesta, jenjavao. Uprava bila je okupljena uredjenjem samoga ureda i prikupljanjem materijala za provedbu akcije, a osim toga nije bilo dosta osoba, koje bi se upravo u to vrijeme stavile na raspolaganje upravi, da posjećuju pojedina mjesta, bilo da akciju nastave, bilo da je iniciraju. Naš rad bio je i uslijed nesredjenih prilika kod centrale znatno otešćen. Vodstvo bilo je u vrlo kritičkom položaju, jer Keren Hajesod još nije bio legaliziran kod oblasti, niti po kongresu odobren, a mišljenja o Keren Hajesodu bila su razdijeljena. Palestinski jišub trebao je sredstva, koja su se nakon obustave potpore po američkim cionistima morale namaknuti iz sredstava Keren Hajesoda. Iz tih razloga morali smo se u prvo vrijeme ograničiti na agitaciju u našim najužim krugovima. Dostojno smo uvidjeli, da mjesni kuratoriji nijesu ispunili preuzeti zadatak, već su se ograničili na to, da funkcijoniraju kao naša uplatna mjesta.

U februaru ove godine bio je naš ured po svome upravitelju zastupan na konferenciji u Novom Sadu, gdje se osnovao distrikt vojvodinskih organizacija, kako bi i ovdje proveli valjanu organizaciju i pripravili teren za provedenje svestrane akcije za Keren Hajesod.

Nakon savladanja svih prvotnih tehničkih poteškoća i uredjenja našega ureda obratili smo se na centralu, koja nam je za sredinu aprila najavila ponovni posjet g. Bergera. Naša uprava izradila je osnovu za putovanje, te sve pripremila, da boravak g. Bergera u Jugoslaviji bude što uspješniji, a naročito je nastojala, da se što bolje iskoristi vrijeme i što više mjesta posjećuje. G. Berger boravio je kod nas tri nedjelje, te je posjetio u pratnji našeg upravitelja 14 mjesta i postigao svagdje lijepe rezultate. O odzivu u pojedinim mjestima izašao je opširan izvještaj u »Židovu«. Pojedini članovi Radnog Odbora obavili su zatim posjete u Daruvaru, Pakracu, Koprivnici, Bjelovaru, Karlovcu, Požezi, Vinkovcima, Brodu, Djakovu, Mitrovici i Somboru, gdje je svagdje postignut rezultat, koji je odgovarao našim očekivanjima.

Imajući na umu, da valja ideju Keren Hajesoda što više popularizirati, razvili smo propagandu u svim našim listovima, a pored toga razaslala je Uprava tokom cijele godine besplatno razne brošure, revije i letke do 10.000 primjeraka. Znajući, da će velika kampanja za Keren Hajesod biti provedena istom iza kongresa, htjeli smo izraditi tačnu statistiku Židova pojedinih mjesta, pa smo se i obratili na omladinski Savez, da preuzme tu zadaću. Na žalost nije do danas taj za nas tako važni posao obavljen, te su tek neka mjesta priposlala željenu statistiku.

U svemu posjećeno je do sada 31 mjesto, od ovih 7 mjesta dva puta, a dva mjesta tri puta. Preko ljeta neznatno je napredovao rad u provinciji. Odsutnost mnogih naših uvažanih sumišljenika u pojedinim mjestima onemogućila nam je provedenje življe akcije preko ljeta. Kraj svega našeg nastojanja nije nam ipak uspjelo, da aktiviramo pojedina mjesta, pa se razlog tomu ima tražiti i u privrednim prilikama, koje nisu bile povoljne za provedenje akcije u većem stilu. Pred kongresom, za vrijeme kongresa mirovao je u nas rad. No tim više radila je uprava na samom kongresu zastupajući ondje naše želje i zahtjeve, koji su našli svoj izražaj u poznatim zaključcima kongresa.

Polazeći na kongres nastojali smo da raščistimo pitanja principijelne naravi i zato smo smjestili u komisiji Keren Hajesoda stavili predlog, da se kongres imade opredijeliti u prvom redu o potrebi Keren Hajesoda i o njegovom odnošaju naprama organizaciji t. j. da li Keren Hajesod imade postati aparat, koji je sasvim nezavisan od cionističke or-

ganizacije, ili imade li postati aparat, koji je samo jedna grana organizacije, ili imade li iz njega postati jedna institucija, koja napram vani nije aparat organizacije, ali na koju po svojoj unutarnjoj konstituciji organizacija imade odlučni upliv. 2. Da li će Keren Hajesod biti izgrađen na principu maasera ili će se namaknuti darovima, čija visina ne će biti prema darovatelju određena po upravi Keren Hajesoda. 3. Kako će se upotrijebiti sredstva Keren Hajesoda? Ovi naši predlozi izazvali su živahnu debatu. Jedni su dokazivali, da je korisnije, da Keren Hajesod bude sasvim samostalna institucija, drugi da bude sasvim skopčana sa organizacijom, treći nešto što je između obojega i konačno se došlo do zaključka, da je forma, kako je zamišljena na londonskoj konferenciji, ipak najprikladnija. Iskustva u svim zemljama pokazala su nam, da Keren Hajesod možemo staviti na koju god podlogu. Većina je držala, da od necionista, koje smo kadri privući, t. j. od onih, koji nisu izgubili svaku vezu sa židovstvom, koji još uvijek osjećaju neku dužnost prema židovskoj zajednici, možemo dobiti obol za Keren Hajesod, ako i ne raskidamo previše vezu Keren Hajesoda s organizacijom. Oni, koji su izgubili vezu sa židovstvom, ne će davati prinose za Keren Hajesod, da ga i odijelimo od organizacije.

Najživlje se razvila debata oko principa maasera. U pododboru predložila je naša uprava ovaj zaključak:

»Obnovno djelo Erec Jisraela dužnost je cjelokupnog židovstva. Kongres pozivlje sve Židove, da u roku od pet godina daju »maaser« svoga imetka i prihoda. Cionisti su dužni, da se odazovu ovome pozivu. Prepušta se zemaljskim Savezima, federacijama i frakcijama, da na svojim godišnjim konferencijama poduzmu mjere protiv onakovih cionista, koji nisu udovoljili svojoj dužnosti. Ni u kojem slučaju ne mogu ovakovi cionisti biti delegati na kongresu, niti članovi Egzekutive ili Akcijonoga Odbora, a niti predsjednici i vodje zemaljskih Saveza i frakcija«.

Nakon svestrane debate povodom našega predloga izabrana je komisija, da preciznije, uvažujući rezultate debate, iznese nove predloge. Komisija složila se je u tome, da se imaju kongresu predložiti slijedeći zaključci: 1. Keren Hajesod ima da se namakne na temelju poreza »maasera« od imetka i prihoda. 2. »Maaser« od imetka može da se uplati obrocima unutar 5 godina, no godišnji obrok ne smije da bude manji od jedne petine ukupne svote. 3. Maaser od prihoda ima se dati kroz pet godina, a proračunava se tako, da se odbije minimum, koji je slobodan od maasera. 4. Visina minimuma, koji je slobodan od maasera za pojedine zemlje, kao i daljnje odredbe za provedenje, ustanovljuje direktorij u sporazumu s upravom Keren Hajesoda pojedinih zemalja. 5. Svaki cionista je dužan da udovolji »maaser«-obvezi. 6. Cionista, koji u odredjenom roku nije udovoljio svojoj »maaser«-obvezi, gubi pravo da obnaša cionističku službu. Ostale odredbe određuju zemaljske organizacije, odnosno federacije i frakcije.

Nakon vrlo burnih rasprava, a naročito radi točke 6., primljeni su ovi predlozi. Koliko smo ovim predlozima pogodili želju širokih židovskih masa, vidilo se najbolje po tome, što nijedan zaključak kongresa nije prihvaćen većim oduševljenjem, no što je prihvaćena šesta točka naše rezolucije.

Uprava Keren Hajesoda namjeravala je u okviru ovoga izvještaja iznijeti i sav statistički materijal, no morala je radi opsežnosti toga materijala odustati od prvobitne nakanne svoje. Uprava predlaže Saveznom Vijeću, da izabere iz svoje sredine komisiju od 10 članova, kojoj će predati sav materijal na pregled, a ova neka onda izvijesti Savezno Vijeće o rezultatima svojih izvida.

*

Naš narodni parlamenat obratio se apelom na cijeli narod, da pomoću Keren Hajesoda položi temelj izgrađnji židovske narodne domaje u Erec Jisraelu, te da učini Keren Hajesod općim židovskim fondom, koji će se nasmoći podavanjem od imetka i dohotka na osnovu maasera.

Delegati kongresa povratili su se pod neprolaznim utiskom jednodušnosti kongresa svojim Savezima s parolom: Bez maasera nema Erec Jisraela. Mi smo preko naših delegata primili obvezu, da ćemo sve poduzeti, kako bi se ovi zaključci što prije i u nas proveli. Židovi Jugoslavije pokazali su, da su si svjesni zamašitosti ove akcije, i ideja Keren Hajesoda uhvatila je i u nas čvrst korijen. Prebro-

dili smo prve poteškoće, pa ćemo sad moći mnogo lakše da se dademo na posao. Namaknuti velike svote, koje će stvoriti Keren Hajesod, ne može biti zadaća pojedinca, niti jednoga ureda. U tu svrhu moraju se staviti na raspolaganje sve sile. Ako nam je ozbiljno stalo da provedenja akcije za Keren Hajesod, tad mora svaki da se stavi u slijedećih pet godina godišnje barem 14 dana na raspolaganje upravi, kako bi se mogla obići sva mjesta i dohvatiti svakoga Židova. Moramo tražiti od naših sumišljenika, da stave u službu ideje Keren Hajesoda ne samo materijalna dobra, već i sve duševne svoje sile.

Židovski narod je na kongresu u Karlovim Varima formulirao sve svoje zahtjeve i želje, dao je novom vodstvu smjernice za obnovni rad u Palestini. Sada je čas, da riječ svoju iskupimo i da se odazovemo pozivu, da damo za Keren Hajesod. Sebe radi i naroda radi da obnovimo zemlju i narod. O našem odzivu na apel vodstva zavisi danas uspjeh obnovnoga djela. Mi čvrsto vjerujemo, da će Židovi u Jugoslaviji odazvati se ovom pozivu i ispuniti svoju dužnost prema narodu.

Židovi Jugoslavije, opravdajte našu vjeru u Vas!

Izveštaj uprave Keren Kajemeta

Na pragu jubileja dvadesetogodišnjeg postojanja Keren Kajemeta namiče se misao da retrospektivno razmotrimo rad za ovu instituciju kroz sve to vrijeme u području djelokruga naše uprave. Golemi materijal, koji bi služio podlogom ovom historijsko-statističkom razmatranju nužno bi daleko prekoračio okvir izvještaja, koji ima da u glavnome prikaže rad Uprave u prošloj godini, uspjeh toga rada, da razotkrije sve manjkavosti i ostale uzročnike, koji su sprječavali uspješniji rad, te da konačno bude nekim putokazom, kako da se udesi što uspješniji rad u slijedećem periodu.

Ograničit ćemo se stoga na prikaz rada i njegova uspjeha u prošloj godini s obzirom na postignute rezultate u predprošloj godini. Kod toga treba uočiti, da se izvještajni period ne podudara sa koledarskom godinom, pa da se otpadom uračunavanja sabirnih uspjeha od prošloga Saveznog Vijeća (25.—27. oktobra 1920.) do početka ove godine prinosi faktično uvećavaju barem za iznos, koji će još ući od 15. decembra o. g. do konca ove godine. Ovaj iznos ne će vjerovatno biti neznatan s obzirom na uobičajeno opsežno i intenzivno sabiranje povodom raznih priredaba u danima hanuke.

*

Kontingenat, što ga je Glavni ured Keren kajemeta u Haagu početkom ove godine odredio za kraljevinu S. H. S. bio je jednak kao i prošlogodišnji, t. j. 10000 engl. funti. Nu dok je ovaj iznos godine 1920. odgovarao našim 3 i pol milijunima kruna, a u vrijeme ovogodišnjeg kontingentovanja uslijed pada naše valute narasao na 5 milijuna kruna, postigao je uslijed daljnjeg pada naše valute do danas oko 11 milijuna kruna. Uočivši ovo konstantno padanje naše valute prikazali smo Glavnom uredu u Haagu nemogućnost i samo približnog postignuća kontingentiranog nam iznosa. Glavni ured je u uvažanju naše pretstavke snizio kontingenat na jednaki iznos kao u godini 1920. t. j. 3 i pol milijuna kruna obvezujući nas podjedno da ovaj kontingenat faktično i postignemo, dok smo godine 1920. postigli tek 1,642.761 krunu.

Razaslali smo svim našim povjerenicima cirkularno pismo u ovom smislu, porazdijelili za kraljevinu S. H. S. određeni kontingenat na pojedina mjesta i obrazložili povjerenicima, kako će sustavnim neprekinutim sabirnim radom bez poteškoća moći da prikupe za njihovo mjesto kontingentirani iznos. Upozorili smo ih na činjenicu, da sabirni rad uslijed utanačenja između uprava Keren kajemeta i Keren hajesoda (napuštanje svih većih akcija i samoopozivanja) mora da bude postavljen na nove temelje, naime da se mora što više koncentrirati na intenzivno sabiranje sitnih priloga.

U tu svrhu ima da se posveti osobita briga sabirnim škrabicama i pinkasu (obiteljskoj darovnoj knjizi), te iskorišćivanju sviju prigoda, koje su podesne za sabiranje u korist Keren kajemeta. Napose smo naglasili, da povjerenici porazdijele određeni kontingenat za njihova mjesta na mjesec i da kontrolišu alikvotne sabirne uspjeha, koji da im budu mjerilom za rad u budućem mjesecu. Već pod ko-

nac drugog mjeseca ove godine opazili smo, da postignuti uspjesi u ovom razdoblju ne odgovaraju alikvotnom dijelu kontingenta, pa smo stoga cirkularnim pismom sve povjerenike upozorili na ovu činjenicu navedavši im visinu manje postignutog iznosa kroz to vrijeme uz podjednu opomenu, da ništa ne propuste, kako bi u slijedećem mjesecu ovaj manjak intenzivnijim radom paralizirali. Ovakova upozorenja upravili smo povjerenicima u prošloj godini opetovano.

Povodom blagdana Purim, Šebuot, spomen dana Herzlove smrti, blagdana Roš-hašane i Jom hakipura, te Hanuke razaslali smo povjerenicima cirkularna pisma pozivajući ih da prigodnim priredbama i sabirnim akcijama nastoje prikupiti što brojnije i što veće priloge. Napose smo ih upozorili, da posvete povećanu pažnju darivanju za Keren kajemet kod tore, da u tome cilju razviju propagandu u općinama i da kod općinskih uprava, gdje to još nije slučaj, iskone pristanak, da se kod tore može darivati i za Keren kajemet.

Provedena je akcija za otkup od čestitanja povodom Roš-hašane, te postignut nešto povoljniji rezultat no prošle godine.

Sabirne škrabice imadu da služe jednim od glavnih sabirnih sredstava. Nu uslijed veoma kasno stiglih škrabica nije se ovo sabirno sredstvo moglo staviti u službu sabiranja u onoj mjeri, kako je to bilo predviđeno. U mjesecu oktobru 1920. naručene škrabice (6000 komada) primili smo tek mjeseca oktobra o. g., od kojih smo do sada porazdijelili 2540 komada tako da je sada postavljeno oko 3000 škrabica. Zajedno sa škrabicama razaslali smo povjerenicima uputu i tabelarne formulare u pogledu rukovodjenja sa škrabicama, odnosno bilježenja statističkih podataka o sabirnim rezultatima sa škrabicama.

Pinkas (obiteljska darovna knjiga) ukazao se vrlo podesnim sabirnim sredstvom. U svemu porazdijelili smo 32 komada od raspoloživih 50 komada.

Dječji sabirni arci porazdijeljeni u velikom broju imadu veliki udio na sabirnom uspjehu.

*

Udruženim iskorišćivanjem sviju sabirnih sredstava pribrojiv opće prigodne darove postignut je u godini 1921. od 1. januara do 15. decembra sabirni rezultat u iznosu od jednog milijuna dvijesto hiljada kruna naprama prošlogodišnjih 1,640.000 kruna.

Ma da će se do konca ove godine sabrana svota s obzirom na prihod od raznih priredaba povodom Hanuke i od akcije sa dječjim sabirnim arcima prilično uvećati, nema nade, da će se postići visina iznosa, sabranoga prošle godine, a u najpovoljnijem slučaju postići će se 40% sporazumno sniženog kontingentiranog iznosa od 3 i pol milijuna kruna.

Da se ove godine sabirni uspjeh na toliko približio prošlogodišnjem, ima da se zahvali jednom izvanrednom slučaju, koji na ovom mjestu spominjemo sa osjećajem duboke harnosti i pieteta prama mužu, koji je prošet žarkom ljubavi za svoj narod, testamentarno ostavio Keren kajemetu legat u iznosu od 225.000 kruna sa željom da se za ovaj novac kupi u Palestini zemlja, koja ima da bude neotudjivim vlasništvom židovskog naroda, a u formi zaklade da nosi ime darovatelja i njegove supruge: **Makso i Rudolfina Steiner.**

Ne bi odgovaralo duhu pok. Maksa Steinera, kad bi se mnogo riječi uzveličali ovaj akt njegove darežljivosti, već držimo, da će mu svijesni Židovi, obdareni zemaljskim dobrima najdoličnije odati poštu, ako u pogledu darežljivosti slijede njegov primjer. Slava njegovoj uspomeni!

Upravitelj ureda Keren kajemeta bio je izaslan u Rumu, da uredi sve formalnosti glede prihvata i što brže realizacije spomenutoga legata, što je susretljivošću izvršio oporuke kr. jav. bilježnika dra. Fischera u Rumi uspješno, te mu i ovim putem izričemo našu zahvalu.

*

Kod pojedinih sabirnih grana nailazimo u provedbi ovogodišnjih rezultata naprama prošlogodišnjim na velike diferencije, koje imadu svoj uzrok djelom u napuštanju nekih većih akcija, djelom u tome, što se ove godine nije za Keren kajemet povelja nijedna veća akcija poput one za obnovu Palestine (Restoration fund) u prošloj godini. Interesantan je porast općih darova na K 360.000

(1920. god.: K 123000). Razlog je tomu prilično dobro uspjela ovogodišnja sabirna akcija povodom blagdana Purim. Samooporezovanjem (napuštena sabirna grana) unišlo je K 12.000 (1920. god. K 59.000). To je znak da je ova sabirna grana još uvijek dosta obljudjena. Prilozi unišili sabirnim škrabicama neznatno su se prema prošloj godini povisili (K 26.000: K 35.000). Razlog tomu je već istaknuta okolnost, što su škrabice tek pred kratko vrijeme stigle i porazdijeljene. Prilozi za upis u Zlatnu knjigu pokazuju porast od preko 100% (K 45.000: K 97.000). Veliki nazadak moramo sa žalošću zabilježiti u jednoj od najsimpatičnijih sabirnih grana: Maslinova drva (K 119.000: K 97.000). Darivanje zemlje ove je godine bilo posve neznatno (K 5.000: K 560). Isto tako: Nahla (K 33.000: K 1075), Nordaou grad (K 151.000: 16.000). Po dječjim sabirnim arcima ušlo je K 50.000 prama lanjskih K 68.000, nu ima izgleda, da će ovogodišnji završetak ove akcije, koja je upravo u tečaju pokazati povoljniji uspjeh od prošlogodišnjeg. Sabirna grana: Obnova Palestine sa K 120.000 pokazuje znatan porast prama lanjskih K 26.000. Nu ovdje treba uvažiti, da je prošle godine provedena vrlo uspjela akcija za obnovu Palestine, za t. zv. Restoration fund povodom zaključka u San Bemu, za koji je fond unišlo K 681.535.

Lijep uspjeh, i ako je mogao biti znatno povoljniji, postignut je uvedenjem Pinkasa (obiteljske darovne knjige). Dek smo god. 1920. imali na raspolaganje samo jednu knjigu u Zagrebu, porazdijeljene su ove godine sukcesivno, kako su nam stizavale, 32 knjige, na koje je unišlo K 96.000 prama prošlogodišnjih K 1.500.

Ro be prodano je ove godine znatno manje (K 20.000) no prošle godine (K 32.000). Bit će tomu razlog, što je ove godine bilo manje priredaba u korist Keren Kajemeta, no lani. Dosta lijep uspjeh postignut je darivanjem kod t. zv. Keren, koja je sabirna grana novo uvedena. Unišlo je 79.000 kruna, a prošle godine neznatni iznos, koji je uračunan u opće darove.

Ove smo godine takodjer uveli računske ceduljice za gostione, koje posjećuju pretežito židovski gosti. Na ovim ceduljicama, čiji su troškovi pokriveni inseratima na naledju, unišlo je K 1700.

Pogledajmo sada uspjehe postignute u pojedinim mjestima. Na prvom mjestu hoćemo da spomenemo mjesta, u kojima je već do 15. XII. o. g. postignut iznos, što im je kontingentiran. To su mjesta: Bihać, Derventa, Križevac, Ogulin, Prijedor, Split, Travnik i Zenica. Ova se mjesta već nazad nekoliko godina ističu kao relativno najuspješnija, pazeći budno, da postignu ako već ne više, a to bar određeni im kontingent.

Na ovom mjestu hoćemo da se sjetimo našega svima toli dragoga Gustava Seidemann, koji je od početka cionističkog pokreta oduševljeno i neumorno uzimao najživljeg učešća na svim akcijama cionističkog rada u našoj zemlji.

U malom mjestancu Prijedoru sa malenim brojem Židova, on je stvorio i rukovodio kroz dugi niz godina mjestu cionističku u z. r. organizaciju, čiji su članovi vazda u svakom pogledu za cionističku stvar potpuno ispunjavali svoju dužnost.

Naš Seidemann odselio se ove godine iz Prijedora u Baden kraj Beča, nu znamo, da nam je po mislima i osjećajima ostao bliz kao i prije, što u ostalom dokazuje njegov iskreni interes za nas i naš rad ovdje, koji je interes već u više navrata pismenim putem iskazao. Ostao je naš, ma da je prostorno od nas tako daleko. Naša prijateljska ljubav, naše duboko poštovanje prama njemu bit će trajno.

Od gradova, koji u radu za Keren Kajemet pokazuju napredak, sa radošću spominjemo na prvom mjestu Beograd. Prama prošlogodišnjih K 100.000, sabrano je ondje ove godine K 147.000. Ovaj lijepi napredak — ma da je sabrana svota daleko od kontingentiranog iznosa (K 700.000) — smatramo dobrim predznakom, da će u Beogradu rad za cionističke ciljeve u opće, a za Keren Kajemet napose, velikim koracima napred kročiti.

Dok se oveci broj mjesta više ili manje približio određenom kontingentu (Bijeljina, Koprivnica, Mostar, Priština, Rogatica, Sanski most, Slatina, Tuzla), ima mnogo mjesta, koja su samo maleni postotak svog kontingenta po-

stigli, zaostajući daleko za sabirnim uspjesima od prošle godine.

Tako je u Banjaluci od kontingentiranih K 50.000 unišlo K 8400 prama lanjskih K 20.480, dakle ove godine jedva 17% prema lanjskih cca 41%. Bitolj sabrao K 29.000 (kontingenat K 70.000) cca 43%, Bjelovar 14% (1920. god. 43%), Brod n. S. 13% (1920. god. 50%), Osijek 9%! (1920.: 45%), Zagreb 24% (1920. god. 62%); osobito pako nerazmjerno pokazuje Skoplje, gdje je od kontingentiranih K 70.000 sabrano K 200!, a prošle godine K 49.574.

Uspjesi sabirnog rada u Vojvodini nikako ne zadovoljavaju.

Usprikoš opetovanih pokušaja, da se iz Novog Sada, središta distrikta, organizuje rad za Keren Kajemet u Vojvodini, nije se mogao nikakav spomena vrijedni uspjeh postići. Vojvodina sa tako velikim brojem Židova, koji su oduševljeno prigrlili nacionalno-židovsku ideologiju, nijesu za Keren Kajemet sakupili više od 100.000 kruna, u kojoj svoti je sadržan i jedan oveci iznos, sakupljen već prošle godine. U Vojvodini ima bar deset mjesta, u kojima bi se lakoćom moglo godišnje sakupiti po 100.000 kruna, kad bi se našlo samo nekolicina stvari predanih radnika. U potanju kritiku rada ne možemo se upustiti, jer nam nedostaju točni podaci. Znademo samo, da je Jevrejsko nacionalno društvo u Vršcu doznačilo K 22.000, da je preko povjereništva u Novom Sadu doznačeno sveukupno K 74.000, u kojoj su svoti sadržani prinosi iz više mjesta, nu tačnog iskaza nismo mogli dobiti. U Vojvodini morat će se s temelja organizovati sav cionistički rad, pa i onaj za Keren Kajemet. Da se može raditi, i s uspjehom raditi, dokazuje najbolje povjereništvo za Keren Kajemet u Novom Sadu, koje je pred kratko vrijeme preuzeo Jehuda Josef Brandeis, čija agilnost i ljubav za stvar nam je jamstvo, da će Novi Sad postići lijepih uspjeha, nu time još nije riješeno pitanje organizovanog rada sviju mjesta Vojvodine u skladu sa Upravom Keren Kajemeta za Jugoslaviju. Ovo pitanje morat će se što skorije privedi riješenju.

Usporedimo li konačni sabirni rezultat u ovoj i prošloj godini s uvažanjem okolnosti, da je god. 1920. provedena velika akcija za Restoration fund, s druge strane, da je ove godine pripao Keren Kajemetu legat pok. Maksa Steinera u velikom iznosu, uvaživši nadalje lošije opće gospodarske prilike ove godine prema onima prošle godine, onda usprikoš ovogodišnjeg brojčano slabijeg uspjeha relativno ovogodišnji rezultat ne zaostaje za prošlogodišnjim.

Nu s ovom konstatacijom mi ne možemo i ne smijemo da budemo zadovoljni. Ta i prošlogodišnji uspjeh nije bio zadovoljujući. A zadaće Keren Kajemeta u Palestini su ogromne. Kroz vrijeme od februara do novembra o. g. doznačio je Keren Kajemet u Palestinu za stečenu zemlju i njezinu amelioraciju 163.545 engl. funti. Obveze za naredno vrijeme iziskuju svotu od 187.700 engl. funti. Sadašnji zemljišni posjed Keren Kajemeta u Palestini sastoji od 74.531 dunuma zemlje, od toga 631 dunum gradskog zemljišta.

Sticanja zemlje po Keren Kajemetu tvore podlogu za opsežnu kolonizatornu osnovu, što ju je postavio XII. cionistički kongres. Djelovanje i obveze Keren Kajemeta iziskuju najveća naprezanja sviju saradnika, da se namaknu potrebna sredstva. Stoga i ovom zgodom upravljamo apel na sve Vas, koji ste se upoznali sa dosadanjim radom za Keren Kajemet u našoj kraljevini, ne zadovoljite se s postignutim rezultatima, razvijte svestranu djelatnost u cilju sve većih uspjeha za Keren Kajemet!

*

Na koncu hoćemo još da izvjestimo, da su prvoj svjetskoj konferenciji Keren Kajemeta, koja je zasjedala kroz tri dana u Karlovim Varima, neposredno pred otvorenjem XII. cionističkog kongresa, pribivali članovi povjereništva Keren Kajemeta za Jugoslaviju Lav Stern i Šime Spitzer. Oni su živo sudjelovali u raspravama i podvrgli stvarnoj kritici rad Keren Kajemeta i u administrativnom i u pogledu praktičnog rada u Palestini.

Blagajnički izvještaj S. C. J.

Slavno Savezno Vijeće!

Častim se podastrijeti sl. Vijeću za minulo godišće:

Račun razmjere;

račun prihoda i rashoda Saveza, te našeg zvaničnog organa »Židov«;

proračun Saveza za vrijeme od 1. XII. god. 1921. do 31. XII. 1922., kao i proračun za „Židov“ na isto vrijeme.

Dok računi „Židova“ iskazuju povoljniji rezultat, to se isto za Savez ne može reći.

Naprotiv. Oni izrazuju vanredno nepovoljno novčano stanje Saveza, koje zaključuje ovu godinu sa manjkom od K 339.200,49.

Palestinski rad (za koji je u prošlom budžetu predviđena svota od K 300.000) iziskivao je uslijed nekih momenta haluckog pokreta — kako to i iz izvješća Pal. ureda proizlazi — prekoračenje votirane sume.

Preuzevši agende, R. O. je nastojao, da udovolji zahtjevu, stavljenom u pogledu izobrazbe halucim i halucot i morao je prebroditi sve poteškoće, koje su se naskoro pokazale — i koje su kroz cijelu godinu potrajale — oko palestinskog rada.

Ako je dakle taj rad zahtjevao više sredstava no što je bilo za nj predviđeno, moralo je nastati upravo kritično stanje onda, kada u ime prinosa za zemaljsku organizaciju nisu unišle očekivane svote, a izdatke za Palestinski rad trebalo je osigurati.

Mjesne organizacije, opetovano i najozbiljnije pozvane,

da provedu šekel-akciju svom energijom i najintenzivnije, zatajile su skoro posvema i osim nekih časnih izuzetaka najveći dio još danas, usprkos ponovnih zamolba, nije konačno obračunao i nije povratio šekalim i potvrde.

Vojvodina, koja je toliko obećala (od koje smo i mogli mnogo očekivati), slabo se je pobrinula, da pruži organizaciji ono, što joj bezuvjetno treba za izvršenje zadataka.

Neznatni su iznosi unišli u ime prinosa; imade mjesta, gdje se do danas nije ni započelo sa sakupljanjem prinosa. I omladina nije učinila svoje, nije mjesne organizacije izdašno podupirala — nije pokazala onog razumijevanja za eminentno važno pitanje naših financija, koje smo od nje očekivali.

Slavno Savezno Vijeće!

Valja naći bezodvlačno sredstva za pokriće manjka i stvoriti kautele, da svi faktori organizacije budu dorasli zadaćama, koje ih čekaju, najpače mjesne organizacije, koje treba reorganizirati i sistematskom propagandom privedi najintenzivnijem radu.

Zagreb, 1. decembra 1921.

David Spitzer, blagajnik.

Bilance i proračun „Saveza Cijonista Jugoslavije“

DUGUJE	Račun razmjere 30. XI. 1921.		POTRAŽUJE
Gotovina	3653 85	Vjerovnici	427712 61
Dužnici	61929 97	Prelazni računi	59194 —
Namještaj	66845 26		
20% bonovi	1132 —		
Prelazni računi	14145 04		
Nepokriv. manjak	339200 49		
	486906 61		486906 61

Zagreb, 1. decembra 1921.

RASHOD	Račun prihoda i rashoda.		PRIHOD
Upravni troškovi	71554 49	Prinosi	211802 67
Agitacioni „	9923 —	Imovina	121645 67
Rasvjeta i loženje	6727 82	Nepokriv. manjak	339200 49
Pripomoći i Subv.	16343 70		
Plaće	33900 —		
Palestinski rad	534199 82		
	672648 83		672648 83

Zagreb, 1. decembra 1921.

Savez cijonista Jugoslavije, Zagreb,

David Spitzer m. p. blagajnik.

Proračun za „Židov“ od 1. XII. 1921. do 31. XII. 1922.

IZDATAK	Izlazi tri puta na mjesec		PRIMITAK
Do 31./XII. 1921. 3 br.		Pretplata 31. XII. 120 —	11 000 —
Do 31./XII. 1922. 36 br.		Pretplata 31./XII. 120 —	132000 —
Ukupno 39 brojeva		Anonce	110000 —
Potreba papira 39×70		Prinos Ž. N. F-a	45.000 —
= 1755 kg a K 14.—	24570		
Tiskara 39 × 4000	156000		
Urednik	52.000		
Administracija	52.000		
Stanarina, podvornik, rasvjeta, loženje	8.000		
Poštarina i razno	5 430		
	298000		298000

Savez cijonista Jugoslavije, Zagreb

David Spitzer m. p. blagajnik.

Bilanca „Židov“ 30. XI. 1921.

Račun blagajne	910 22	Razni vjerovnici	44.375 57
Razni dužnici	14150 09	Vjerov. pretplate	8.910 —
Dužnici pretplate	4660 —	Nakladni fond	4.750 —
„ oglasa	5690 —	Tiskovni fond	4.616 64
Zaliha papira	34580 —		
Bonovi	146 —		
Račun garancija	400 —		
Bankovni račun	2115 90		
	62.652 21		62.652 21

Zagreb, 30. novembra 1921.

Uprava „ŽIDOV“

David Spitzer m. p. blagajnik.

Proračun za vrijeme od 1. XII. 1921. do 31. XII. 1922.

Izdatak

A). Redoviti proračun

Primitak

Plaća za tajnika po K 8000	104000 —	Prinos Ž. N. F. za tajnika	39000 —
„ podvornika „ „ 2500	32500 —	„ Ž. N. F. Hajehudi-Keren-	15600 —
Agitacija i agitacioni materijal	65000 —	Hajesod za podvornika	54600 —
Putovanja, interv. konfer. reprez.	70000 —	Prinos za stanarinu, rasvjetu i loženje	10400 —
Stanarina	12500 —	Predvidivi prihod Pal. Ureda (glasom njegovog izvješća)	118000 —
Rasvjeta i loženje	10000 —		183000 —
Kancelarijski pribor	10000 —	Izvanredni prinos M. o. za pokriće manjka	208200 49
Tiskanice	15000 —	Šekel i prinosi za organizaciju i to: 6000 po 100 kruna	600000 —
Poštarina	15000 —	1000 „ 60 „	60000 —
Pripomoći i subvencije	20000 —	(za članove omlad. saveza)	868200 49
Palestinski ured	100000 —		1051200 49
„ „ do 1./V. 1922 za Mostar nužni izdaci	48000 —		
Nepokriveni manjak	339200 49		
Centralni ured London (za šekele)	210000 —		
	1051200 49		
B). Vanredni proračun			
Za otpremu halucim	300000 —	Posebna sabirna akcija za otpremu halucim	300000 —
	1351200 49		1351200 49

Predsjednik na to otvara generalnu debatu.

Dr. Urbach (Zemun) stavlja prije prelaza na generalnu debatu upit na predsjedništvo, kakav je odnošaj Saveza Cijonista prema tako zvanom vojvodjanskom distriktu.

Predsjednik odlaze odgovor na taj upit na konac debate.

Kao prvi govornik javlja se dr. Aleksandar Licht. Naglašuje, ako rad prošle godine nije bio dovoljan, ako se nije radio onako, kako bi se trebalo raditi i nije postignut ovaj uspjeh, koji smo mi svi očekivali od prošle godine, krivnja se za to ne može svaljivati na radni odbor, koji je prema svojim silama učinio sve, što je mogao, već da su mjesne organizacije zatajile, te nisu vršile svoju dužnost kao članovi saveza.

Organizacija na žalost poboljšava od kronične pasivnosti budžeta, koja je ove godine prevršila svaku mjeru. Pod raznim izlikama uskraćivala su pojedine mjesne organizacije svoj prinos. Za Keren Hajesod su se mnogi ustručavali davati svoj dio zaklanjajući se za »načelnim« ogradama, koje su imale, u stvari, samo da maskiraju sićušnost duhova, koji nisu nas mogli snagu čestite požrtvovnosti, koja bi bila adekvatna ogromnom zahtjevu časa, u kome živimo. Bilo je i slučajeva, da su se, na sreću rijetko, pojedinci iz »principijelnih« razloga nastojali izvući iz obveze, koju su preuzeli. Bez obzira na juridičku nemogućnost takova pokušaja, on je moralno nedopustiv.

Ne može se vjerovati požrtvovnosti cijoniste, kada ne može isti segnuti u džep u najosudnijim časovima židovskog naroda. Kad se apele na sve židovstvo bez razlike uvjerenja, cijoniste naročito ne smiju uskraćivati ono, što svaki Židov, i necijonista, mora da daje. Opažila se izvjesna nediscipliniranost u cijoniste naše organizacije, te svoje uvjerenje odnosno mišljenje stavljaju u protimbu sa zaključcima saveza odnosno naših vrhovnih vlasti u toliko, te gdjekad uskraćuju izvršavanje tih zaključaka. Mi moramo sebe podvrći svim zaključcima naše vrhovne parlamentarne i zakonodavne institucije, koju priznajemo, pa makar imali svoje posebno mišljenje. Cijonistički rad u Jugoslaviji može samo onda da uspije, ako budemo disciplinirani.

Prelazi na pitanje zasebnih distrikta i mjesnih organizacija. Cijonistima u Vojvodini dana je koncesija, da osnuju zaseban distrikt. Uvažavale su se pri tome zasebne prilike, pa se vjerovalo, da će distrikt jačati organizatornu i agitatornu zadaću Saveza, da će biti posrednik između Egzekutive Saveza i vojvodjanskih mjesnih organizacija, koje će da stvaraju i predju. To se očekivanje nije ispunilo. Distrikt se pokadšto stavio u protimbu prema egzekutivi Saveza i otežavao je komunikaciju između nje i cijonističkih institucija ogradama, koje su gdjekad bile oprečne zaključcima i traženjima iz Londona. Distrikt ne smije da bude organizacija, koja ima da kooperira sa savezom, nego da bude podvrgnut zemaljskom savezu. Dočekali smo, da je vojvodjanski distrikt po nekoj put zauzimao stav protiv organizaciji zemaljskoj, što je na svaki način nedopustivo. Vojvodina nije ispunila očekivanja ni u obziru Keren Kajemeta ni Keren Hajesoda, te smatra, da je bolje da se ukine vojvodjanski distrikt te da se dodje direktno u bliži kontakt sa mjesnim organizacijama u Vojvodini.

Težište čitave organizacije treba položiti na mjesne organizacije. U prvom redu treba provesti reorganizaciju mjesnih organizacija, kojim na čelu treba postaviti ljude, koji će sav svoj rad uložiti za dobro svoga naroda.

Keren Kajemet živi od svoje tradicije, jer uslijed agitacije, koja se je prije provadjala, i sada ljudi daju svoje doprinose. No aktivna propaganda jenjava. Ako se tu ne provede temeljita akcija, presahnut će doprinosi sasvim. Niko nije doprinio tome, da se uz veću aktivnost povećaju prinosi. Za povećanje tih prinosa predložio je Lav Stern tako zvane minjanim, te bi se ta organizacija morala provesti u svim mjesnim organizacijama.

Smatra izvlačivanjem, nedostojnim ovog istorij. momenta, kad cijoniste, koji treba da je svaki pojedini pionir, čeka na pojedine ljude i njihovu propagandu, e da izvrše ono prema Keren Hajesodu što je dužnost svakoga Židova.

Deserter je svaki onaj, koji u ovaj odsudan čas ne čini ono, što svaki Židov mora da čini, dakle prije svega cijonista po dužnosti svoga pionirstva.

Nijedno vodstvo ne će htjeti preuzeti agende i odgovornost, ako delegati ne će zajamčiti, da će sve organizacije doprinjeti svoj udio glede odglašanog budžeta zemaljske organizacije.

Naglašuje, da nije krivnja vodstva, da je potrošena ogromna svota za izobrazbu Haluca, nego krivnja pada na ljude, koji su izvan radnoga odbora. Odsele morat će biti veoma opreznost kod osnivanja Haluc-farmi. Dužnost mu je, da se sa priznanjem i zahvalom sjetimo dra. Grossmanna (Vilovo) i Avrama Fincia (Bjelina), koji su stekli velikih zasluga za haluce.

Dosadašnja su iskustva dokazala potrebu, da izučavanje obrta mora postati posebnom i važnom stranom halučke izobrazbe. Haluce, koji su počeli svojom izobrazbom, moramo privesti dokončanju naobrazbe, ali na osnivanju novih farmi ne smije se ove godine ni pomišljati.

Kulturno pitanje ne može se udesiti po stanovitom reglamanu. Savezni odbor može dati za kulturni rad samo smjernice. Mjesne su organizacije, kako je već naveo, potpuno zatajile, te se osnivanje hebrejskih tečajeva, priredjivanje predavanja itd. ne može upisati u rad mjesnih organizacija, nego samo u požrtvovnost i akciju pojedinih ljudi.

Omladinu moramo podupirati s većim sredstvima, te birati u mjesne organizacije ljude, koji će imati smisla za omladinu, te im ne će biti kao tutori, nego njima uz bok kao savjetnici i to širokogrudni, koji će imati paziti samo na to, da omladina, u svom mladenačkom žaru, ne prevrši na stramputicu.

Sav budući rad mora biti palestino-centričan. To je polje rada tako zamašno i golemo, da treba da apsorbira naše najbolje sile. Spoznajući da u pretežnom dijelu Jevreja naše kraljevine postoji želja i težnja za sopstvenim političkim opredjeljenjem u unutrašnjoj politici, za afirmacijom židovstva kao takovog, a da postoji nužda jednovite pozitivne orijentacije, ipak je govornik mišljenja, da ta pitanja, unutar cijonističke organizacije, u ovaj čas moraju da se odlože. Cijonistička organizacija, iako je nuždom prilika i usljed nepostojanja druge koja bi tu stranu narodnog rada kraljevine — primorana, da prikloni pažnju i ovome radu, ma da je izvan plana cijonističko-organizatornih zadataka, opet ne smije u jednome tako sudbonosnome času za narodni opstanak, za gradnju domaje i za pitanje galuta, da se da odvratiti od najprečih zadataka. K tomu dolazi izvjesna nehomogenost političke orijentacije Jevreja u raznim krajevima naše domovine, neizdjeljanost naziranja, a po tome drži, da još nije dana mogućnost, da se jevrejstvo politički upravlja sa jednoga neutralnoga mjesta. Za izvjestan niz godina mi ćemo morati da se zadovoljimo u političkom pogledu s time, da uznastojimo, te bismo iskoristili prilike, gdje nam je dana praktična mogućnost, da se afirmiramo, pa da tako gradimo odozdo, obrazujući postepeno, a konkretnim ulaženjem u politički život, političku volju i opredjeljivanje židovskih krugova.

Konačno govornik izriče svoje iskreno priznanje dojakošnjem vodstvu.

Albert Koen (Mostar) kritikuje dosadašnji rad Saveznog Odbora te naglašuje, da dosadašnji rad ne zadovoljava. Naročito upisuje u grijeh nemarnost dosadašnjeg odbora, jer je isti otklonio akciju za haluce. Naglašuje, da ne vjeruje odborima kao skupini, nego zahtjevu, da svaki pojedinac u odboru preuzme lično obvezu za rad.

Nadrabin dr. Moric Levi žali, da je izvještaj nepotpun, jer nema ništa o kulturnom radu. Najsvetija je naša dužnost, da uzgajamo mladež u jevrejskom duhu. Organizacija nije mogla u tom pravcu da radi, jer nije imala dosta materijalnih sredstava, da izdaje knjige, brošure itd. Ispunja ga zadovoljstvom, da na čelu Saveza jevrejskih opština stoji muž, koji predsjedava i ovom vijeću. Smatra da je Savez općina cijonistički orijentisan, a to je najbolja garancija za osnivanje škola, u kojima će se naša djeca vaspitati u strogo jevrejskom duhu. Konstatuje, da smo nemarni i lijeni, te da svaki pojedinac smatra, da je samo odbor obavezan na rad, dok svaki drugi hoće da svali svu odgovornost i sav rad na druge.

Generalna debata:

Inž. Grof (Sarajevo) žali, što je iz ovogodišnjeg izvješća Saveznog Odbora izostao referat o svjetskom cijonističkom kongresu u Karlovim Varima, da bi se mogli barem najvažniji zaključci kongresa, koji se svih nas tiču, primiti na znanje. Smatra velikom pogriješkom Radnog Odbora, da je ovogodišnje poslovanje završilo grdnim deficitom, koji bi mogao izostati, da se racionalno radilo.

Dr. Adolf Benau (Sarajevo): Izvještaj Radnog Odbora je manjkav. Istina je, da Savezni Odbor i Radni Odbor ne mogu ništa postići, ako ih mjesne organizacije aktivno ne podupru. I svaki od nas mora podupirati rad odbora. Dužnost je svijesnog Jevrejina, da svagdje radi u svakoj jevrejskoj akciji, te da unese uvijek cijonističku ideologiju.

Izrazuje svoje nezadovoljstvo u stvari Keren Hajesoda. Tu je došlo odjedno do zastoja.

Pitanje halucim bolno ga se doimlje. Puno se griješilo, pa treba griješke popraviti. Glede omladine je proti tomu, da ista dodje pod tutorstvo organizacije, jer misli, da je najbolje, da se ona sama razvija bez vanjskog utjecaja. Pitanje zemaljske nacionalne politike je vrlo delikatno. Obzirom na različite prilike, u kojima žive Jevreji, ne možemo u tom pogledu donijeti jedinstveni zaključak, niti stvoriti jedinstvene smjernice. Na koncu izrazuje Saveznom Odboru potpuno priznanje za rad i predlaže, da vijeće istome podijeli apsolutorij.

Pošto se nije javio niko više za riječ, zaključuje predsjednik dr. Spitzer generalnu debatu, te podijeljuje riječ dru. Steinu, koji će reflektirati na pojedine izvode govornika.

Isti naglašuje, da nema istina izvještaja o kongresu, ali to se nije moglo učiniti, jer nije bilo moguće u okviru kratkog našeg izvještaja donijeti točan prikaz o kongresu, a opširan usmeni referat produljio bi znatno vijećanje konferencije, u ostalom se predpostavlja, da ako ne svaki cijonista, a ono svaki delegat morao bi poznavati zaključke prošloga kongresa.

Na prigovor, da se nije S. O., odnosno R. O. brinuo za M. O. primjećuje, da je S. O. odmah na prvoj svojoj sjednici — iza konstitucije — uzeo u pretres reorganizaciju M. O-a, te se u tom pogledu naročito posavjetovao s gosp. Jul. Bergerom, koji ima velikih organizatornih iskustva. Došli smo onda do zaključka, da će akcija oko Keren Hajesoda oživjeti M. O-a, ali na žalost nije ni to uspjelo. U ostalom drži, da je puka fraza, ako se kaže, da R. O. nije M. O-ma ništa dao da je samo tražio. Što je trebao da daje? Ta M. O-e ima u svoju cijonističku ideologiju, a R. O. mora — po intencijama S. V-a i po uputama londonske egzekutive — da traži od njih, što njima ta ideologija nalaze. Radi se samo o tome, da bude sve valjano organizovano. Nadamo se, da bude u tome novi S. O. bolje sreće. Preporučio bi se pokušaj sa t. zv. »Minjam« sistemom, što ga propagira jedan naš sumišljenik. O tome bude još govora.

Glede sumišljenika u Vojvodini navadja, da se je nastojalo, da se postigne neki sporazum (u dokaz toga čita listove nekih istaknutih vojvodjanskih sumišljenika), ali svi pokušaji su se izjalovili. U vojvodinskom pitanju ne može danas doći do nikakvih zaključaka, pošto nema delegata iz Vojvodine. Najbolje će moguće biti, da se raspusti distrikt, i da se odsele obraćamo direktne na pojedine mjesne cijonističke organizacije, no novi Savezni Odbor morat će da tu stvar rasčisti s vojvodjanskim sumišljenicima.

Na prigovore o izvješću Palestinskog ureda, odgovorit će kod debate u palestinskom referatu. Današnja je debata o tome dosta mršavo ispalila s razloga, što su ta pitanja pročišćena u mnogosatnim debatama na konferenciji pal. povjerenika, u kojima su sudjelovali i mnogi delegati kao gosti. Osvrnut će se samo na dvoje. Prvo na konkretne prigovore g. inž. Grofa glede farme u Mostaru, koji ne razumije, kako da je bilo od augusta 1920. do januara 1921. tamo potrošeno K 130.000 dok je u istom razdoblju unišilo od priploda samo K 4000 (Strana 25. izvješća, točka I.). To je posve razumljivo, ako se na slijedećoj (26. stranici) izvješća pročita i točka IV., a nastalo je sve to, što je po prijašnjoj upravi P. U-a farma osnovana u jesen s potpunim brojem halucim, kad nije bilo za sve posla i tek neznatno priploda, te je povrh toga bilo potrebno, da se sve namirnice kupuju, pošto farma producira samo povrće; na prigovor o natapanju (str. 25., točka III.) ne može odgovoriti

s onom strukovnom spremom kao što je to govornik tražio, no kad je sastavljao i supotpisao to izvješće bilo mu je jasno, da su sprave za natapanje doduše tu za slučaj suše, ali da ne koriste ni najbolje sprave, ako je suša onolika, da nema vode, kojom bi se te sprave služile. Drugo na što se mora osvrnuti, jeste jedan napadaj na dosadašnji P. U., koji nije doduše donešen u debati, nego je predložen svim delegatima još prije no što su stupili u dvoranu tik prije otvorenja Vijeća: **famozni proglas t. zv. »Žid. soc. radničke Organizacije Poale Cijon«.** Žali što nije taj letak točno označen kao produkt jedne sarajevske grupe, koja s dičnom našom svjetskom federacijom »Poale Cijon« nema ništa zajedničkog, a kojoj referent po svome naziranju stoji mnogo bliže nego ona sarajevska grupa. Ne će da traktira ilojalnost tog od početka do kraja neistinitog proglašenja, hoće samo da istakne tvrdnju, da današnji P. U. onemogućuje emigraciju našim halucim! Protiv toga protestuje odlučno, jer ne bi htjeo, da bude u ikom pogledu identificiran s Herbertom Samuelom, vrhovnim komesarom Palestine.

Dr. Singer (Zagreb) odgovara glede zaštoja u akciji za Keren Hajesod, koja je sad malo mirovala, da bi se kasnije u jesenjoj kampanji moglo što bolje raditi. Naša akcija za Keren Hajesod bolje stoji nego u drugim zemljama.

Predsjednik stavlja predlog dra. Benau-a glede apsolutorija na glasanje.

Razriješnica bi jednoglasno podijeljena Saveznom Odboru.

Iz cionističkog svijeta

Sjednica Akcijonog Odbora. Dne 27., 28. i 29. decembra 1921. održala se sjednica Akcijonog Odbora u Beču, kojoj su pribivali sa strane Egzekutive, prof. dr. Weizmann, predsjednik organizacije, zatim dr. Feiwei, dr. Halpern, inž. S. Kaplansky, dr. Barth i S. Schocken, te članovi Akcijonog Odbora: nadrabin dr. Chajes, predsjednik A. K., narodni zastupnik inž. Stricker i dr. Hantke, potpredsjednici A. K. zatim dr. Leon Reich, Podliševsky, narodni zastupnik Grünbaum, Adolf Bernhard, dr. Viktor Jacobson, Hermann Struck, Levin-Epstein, Eliczer Kaplan, dr. A. Katznelson, Nahum Tversky, S. Rubašov, Adolf Böhm, dr. S. Rappaport i dr. Bodenheimer kao zastupnik Ž. N. F.

Nakon otvorenja sjednice sjeti se dr. Hantke toplim riječima preminulog člana A. K. Abrahama Idelsohna.

Predsjednik dr. Weizmann opširno je izvjestio o političkom položaju i političkim akcijama Egzekutive od zadnjega kongresa. U svome izvještaju bavio se i riješenjem sjevernih granica Palestine, te je istakao zasluge inžinira Rutenberga, koji je kao stručnjak učestvovao na radu komisije. Weizmann zatim izvješćuje o pregovorima Egzekutive glede novog uredjenja kontrole emigracije nakon uspostave stanja, kakovo je bilo prije maja 1921. Konačno je izvjestio o koracima Egzekutive za izvedenje zaključaka kongresa glede odnošaja prema arapskome narodu; zatim je dao informaciju o pregovorima s arapskom delegacijom u Londonu i o pitanju potvrde nacarta mandata po Ligi Naroda. Dr. Weizmann završio je svoj politički izvještaj uputivši na to, da je temelj svega daljnijega rada financijska sprema za izvedenje radova u Palestini, koje je kongres zaključio.

Iza toga izvjestio je član Egzekutive Richard Lichtheim o provadjanju zaključaka kongresa, koji se odnose na imi-

graciju i organizaciju. U svome izvješću bavi se i pitanjem organizovanja Palestinskih ureda i otpremom iseljenika te podjeljivanjem zajmova za putni trošak halucim naglasivši, da sva ta pitanja zavise o povoljnom riješenju pitanja kontrole imigracije. Referent bavi se zatim cijelim nizom organizatornih pitanja, a naročitu važnost polaže na provedenje šekel-akcije, koja ima da namakne sredstva za provedenje velikih zadataka. Lichtheim zatim govori o osnutku berlinskog biroa cionističke Egzekutive. Konačno ističe potrebu središnjeg organa na engleskom jeziku.

Blagajnik Egzekutive dr. Georg Halpern izvješćuje o stanju financija te ističe, da od kongresa nije još bilo moguće namaknuti po kongresu predviđeni mjesečni budžet za palestinski ured i doznačiti ga i da su uslijed toga nastali deficiti, čije pokriće prouzrokuje velike poteškoće. Moramo sve sile uprijeti, da izvedemo zaključeni rad.

Za financijsko i gospodarsko vijeće izvješćuje o nizu velikih projekata ekonomske naravi, s kojima se opširno bavilo gospodarsko vijeće. Konačno se izvjestitelj bavio vrlo povoljnim stanjem Jewish Colonial Trust i odnošajem prema »Economic Board of Palestine«, kojemu je na čelu sir Alfred Mond.

U popodnevnoj sjednici izvjestio je u ime direktoriuma Keren Hajesoda dr. Berthold Feiwei o akciji i uspjesima Keren Hajesoda u Americi, Evropi, te o izdavanju certifikata i konačno i upotrebi Keren Hajesod. Potsjetio je na to, da se iz sredstava Keren Hajesoda moraju pokrivati izdaci za palestinski rad, osim toga su u zadnje vrijeme kupljene školske zgrade Hilfsvereina iz sredstava Keren Hajesoda i osnovana hipotekarna banka. Konačno predložio je nacrt prospekta za povišenje dioničke glavnice Jewish Colonial Trusta.

U Generalnoj debati stavili su pojedini govornici upite na vodstvo te prigovarali pojedinim referentima i iznijeli svoja gledišta na sva nabačena pitanja. Weizmann odgovorio je poglavito na politička pitanja i bavio se odnošajem engleske vlade kao uprave Palestine prema cionističkim pitanjima.

Kod glasovanja primljeni su ovi predlozi financijskog i gospodarskog vijeća:

Board of Trustees Ž. N. F.

»Akcijoni komitej zaključuje osnutak Board of Trustees za Ž. N. F. sa zadatkom, da vrši vrhovnu kontrolu nad financijama Ž. N. F-a i da periodički izvjesti A. K., o upravi Ž. N. F-a.

Kompetencija direktorija Ž. N. F.

»Direktori Ž. N. F-a, koji stanuju u Palestini opunomoćuju se, da vode tekuće poslove Ž. N. F-a u okviru budžeta. Principijelna pitanja i onakove stvari, koje prelaze okvir odobrenog budžeta, kao i sastavljanje budžeta (bez povrede prava budžeta kongresa odnosno centralnoga vijeća) pridržana su ukupnom direktoriju, eventualno putem pismenog glasovanja. Zaključci direktorija stvaraju se većinom glasova.

Zaključeno je povisiti broj direktora od 7 na 9, ali je samo 8 mjesta popunjeno. Akcijoni Odbor izabrao je ovu gospodu u direktoriji: dr. Hantke,

Böhm, Farbstein, Schocken (governor), Usiškin (governor), van Vriesland, Wilkansky, prof. Warburg. Gospodi dru. Bodenheimeru i Kremenezky-u, koji su od osnutka Ž. N. F-u bili na čelu i koji su toliko za nj radili izrazuje dr. Hantke zahvalu A. K.

Šekel-akcija.

Iza toga raspravljalo se o predlozima Egzekutive glede ustanovljivanja iznosa šekela i organizovanja šekel-akcije u godini 5682. Nakon odulje debate ustanovljen je šekel za Austriju s 200 K, a za Poljsku s 150 pol. maraka; za druge zemlje ustanoviti će Egzekutiva visinu šekela.

U savezu s time primljen je predlog Lichtheima: »A. K. ovlašćuje Egzekutivu da pomoću zemaljskih i zasebnih federacija ubire poseban prinos za organizatorne i političke potrebe vodstva. Iznos ima da se ustanovi u tolikoj visini, da zajedno sa šekalim podmiruje sve organizatorne i političke potrebe cionističke organizacije.

Zastupnici jšuva u Egzekutivi.

Zatim primljen je ovaj predlog Egzekutive: »Na temelju zaključka 12. kongresa izjavljuje se A. K. sporazuman time, da se privuku na saradnju u palestinsku Egzekutivu dva po Asefat hanivarim izabrana zastupnika palestinskoga židovstva. Ovi će zastupnici pribivati svim sjednicama palestinske Egzekutive s pravom glasa. Pored toga pozvat će se i zastupnici Vaad haleumi na saradnju u pojedinim komisijama.

Imigracija.

U pitanju imigracije primljen je ovaj predlog dra. Katznelsona »A. K. smatra uzdržavanje sadašnjih odredaba o imigraciji teškim ugrožavanjem židovske imigracije u Palestini. A. K. prima na znanje korake, koje je Egzekutiva poduzela radi dokinuća ovih odredaba i izjavljuje, da se po Egzekutivi zahtjevanu uspostavu odredaba, koje su vrijedile prije maja 1921. imadu smatrati minimumom zahtjeva cionističke organizacije.

Na predlog Tverskoga zaključeno je: »U svrhu uredjenja i olakšanja imigracije u Palestinu nalaže A. K. ekonomskom vijeću, da prouči shodnost osnutka banke za aliju, kao i plan osnutka cionističkog transportnog društva na ekonomskoj podlozi i da o tome izvješćuje u narednoj sjednici A. K. Financijalnu podlogu za transportno društvo ima da stvore naši bankovni instituti.

Budžet.

Nakon kratke rasprave o činovničkom pitanju, prihvaćen je u budžetnom pitanju predlog dr. Hantke-a: »A. K. prima do znanja izjavu Egzekutive, da će za vrijeme, dok nema na raspolaganje novac za pokriće cjelokupno odobrenog budžeta, u sporazumu s financijskim i ekonomskim vijećem odrediti, koje se stavke budžeta imaju da isplate i u kojoj visini.

Jabotinsky-afera.

Nakon odulje debate primljen je ovaj predlog Strickera: »U stvari pregovora g. Jabotinskoga sa zastupnicima vlade Petljure konstatuje A. K., da je g. Jabotinsky pregovarao i sklapao utanačenja bez znanja i privole Egzekutive. A.

K. otklanja svaku odgovornost cionističke organizacije za ove pregovore i utanačenja i zaključuje, da Egzekutiva ima od Jabotinskog nakon njegovog povratka tražiti opravdanje i izvješće o tome A. K. u narednoj sjednici.

Primljen je još čitavi niz predloga i poticaja kao odaslanje delegacije iz Palestine u Ameriku, uređenje proputovanja kroz Rumunjsku, te predlog Kaplanškog glede palestinskih ureda: »A. K. prepušta Egzekutivi glede provedenja kongresnih zaključaka o organizaciji palestinskih ureda da se sporazumi sa svim interesentima i da o tome izvješćuje u narednoj sjednici A. K.«

Nakon noćne sjednice, koja je trajala do 2 sata u jutro, svršene su rasprave u petak prije podne.

Iz Jugoslavije

NAŠIM PRETPLATNICIMA. Radni Odbor zaključio je u svojoj prvoj sjednici, da »Židov« ima ove godine postati tjednikom. Naš će list prema tome odsad izlaziti nedjeljno jedamput i to svakog petka u 4 sata poslije podne.

Iako je višekratno izlaženje lista skopčano znatnim novčanim žrtvama, odlučili smo ipak, da ne povisimo pretplatu za »Židov«, te će list i nadalje stajati godišnje K 120.

Upravljamo stoga apel na sve naše sumišljenike, da nas materijalno i moralno podupiru. Materijalno time, da nam pribave što više pretplatnika i oglasa, a moralno svojom izdašnom suradnjom.

Uredništvo i uprava »Židova«.

Tiskovni fond. Benot Cijon, Zagreb, dio prihoda Hanuka-priredbe K 500.

Sjednica Saveznog odbora S. C. I. 27. decembra pr. g. održana je u prostorijama sefardske bogoštovne općine u Sarajevu sjednica novo izabranog Saveznog odbora S. C. I. pod predsjedanjem predsjednika dra. Huga Spitzera.

Sjednici pribivalo je 15 članova.

Predsjednik pozdravio je u kratkom govoru članove odbora i u krupnim crtama iznio sistem rada, kojega bi se S. O. u provadjanju preuzetih zadataka imao da drži.

Iza toga preduzeto je konstituisanje S. O-a.

Potpredsjednicima izabrani su: nadrabini dr. Moric Levi, Sarajevo, dr. David Alkalay, Beograd, dr. Julije Dohanyi, Karlovo selo i dr. Aleksandar Licht, Zagreb.

U Radni odbor ulaze: dr. Aleksandar Licht, Rikard Herzer, dr. Marko Horn, David Spitzer, Šimo Spitzer, dr. Beno Stein, Lav Stern, dr. Alfred Singer, Slavko Deucht, dr. Hugo Bauer, Makso Borovic svi u Zagrebu.

U Redakcioni odbor za »Židov« ulaze: dr. Alfred Singer, Rikard Herzer i prof. Aleksa Szemnitz.

U Palestinski ured ulaze: dr. Beno Stein, Slavko Deucht i David Spitzer.

U Povjereništvo za Keren Kajemet: Lav Stern, Š. Spitzer.

Upravu Keren Hajesoda pri drži i nadalje Šime Spitzer.

U Revizionalni odbor izabrani po Saveznom Vijeću: Josip Kraus, Žiga

Neumann, Arnold Fleischacker, Iso Hermann, Sarajevo i Vig, Novisad.

Iza toga se raspravljalo pitanje reorganizacije mjesnih cionističkih organizacija, te je u tome pogledu iznešeno više predloga, koji u glavnome naglašuju potrebu što češćeg i užeg osobnog kontakta između vodstva zemaljske cionističke organizacije i članova pojedinih mjesnih odbora. Svi prisutni članovi S. O-a. izjavljuju se pripravnim da posjete tokom godine nekoliko mjesta, koja leže u okolišu njihova boravišta, odnosno u krajevima njihovog zvaničnog djelovanja, te da porade na što tijesnijem kontaktu vodstva sa odborima kao i sumišljenicima odnosnih mjesta. U Bosnoj i Hercegovini obaviti će takve dogodične posjete članovi Židovskog nacionalnog društva za Bosnu i Hercegovinu.

Nadalje pretresano je pitanje cionističkog rada u Vojvodini, te stvoren za ključak, da se Radni odbor stavi u vezu sa nekim cionističkim ličnostima u Vojvodini i da po saslušanju njihova mnijenja zajedno s njima nadje put i način, kako bi se ondje stvorile čvrste organizacije osnovke za cionistički rad u okviru Saveza Cijonista Jugoslavije.

Podjedno je R. O-u. stavljeno u zadatak da posveti osobitu pažnju organizatornoj izgradnji u mjestima Srbije, napose južne Srbije i da u tu svrhu predbi podesne ličnosti, koje će posjećivanjem odnosnih mjesta preduzeti organizatorni i propagandistički rad. S osobitim zadovoljstvom uzeta je k znanju izjava g. nadrabina dra. Morica Levija, da je pripravan preuzeti ovaj rad u mjestima južne Srbije.

Predsjednik zaključuje sjednicu izričući u ime Saveza Cijonista Jugoslavije toplim riječima duboku harnost pretstojništvu sefardske bogoštovne općine, Židovskom nacionalnom društvu i Gradjanskom odboru za bratski prijem, uzorno pripremljenu konferenciju i marnu brižljivost, kojom su boravak sviju učesnika Saveznoga Vijeća učinili nadasve ugodnim, a svojim priredbama u svih učesnika ostavili nezaboravne utiske.

Sjednica Radnoga Odbora. Dne 7. o. mj. sastao se novoizabrani Radni Odbor u prvu svoju sjednicu, kojoj je osim članova R. O-a pribivao i član S. O-a dr. Edmund Fischer iz Osijeka.

Potpredsjednik S. C. I. dr. Aleksandar Licht preuzima predsjedništvo R. O-a. Iza pozdravnih riječi iznosi smjernice budućeg rada i način njegova provadjanja.

Preduzima se podijela resora unutar R. O-a. Tajništvo: Rikard Herzer. Blagajništvo: David Spitzer uz saradnju Maksa Borovica. Keren Hajesod: Šime Spitzer. Keren Kajemet: Lav Stern. Palestinski ured: dr. Beno Stein, Slavko Deucht i David Spitzer. Zastupnik Saveza židovskih omladinskih udruženja: dr. Beno Stein.

Uredništvo »Židov-a«: dr. Alfred Singer, glavni urednik, Redakcioni odbor: prof. Aleksa Szemnitz, Rikard Herzer, dr. Nikola Tolnauer i 1 zastupnik omladinaca.

Nakon odulje debate stvoreni su slijedeći zaključci:

»Židov« ima izlaziti kao tjednik i to svakoga petka poslije podne. Pretplata ne će se predbježno povisiti. Članovi R. O-a. imadu prikupiti što veći broj oglasa. Ima se posvetiti što veća pažnja izvještavanju o životu i radu u pojedinim mjesnim cionističkim organizacijama i židovskim kahalima. Prihvaćen je novi oblik natpisa »Židov«. Za ubiranje pretplata u Zagrebu ima se namjestiti inkasator, a na povjerenike u provinciji upraviti apel, da prikupe što više pretplatnika.

Ima se u »Židovu« upraviti Manifest na sumišljenike. Sastav povjeren dru. Lichtu. Tajništvo ima da izradi cirkularno pismo mjesnim odborima u pogledu reorganizacije mjesnih cionističkih organizacija.

Beriva činovnika Saveza i podvornika povisuju se u visini preliminarara, predvidjenog u ovogodišnjem budžetu. Izdaci za stanarinu, svijetlo i ogrijev, te beriva podvornika repartiraju se na pojedine institucije Saveza.

Usvaja se predlog, da odaslanstvo S. C. I. čestita nadrabinu dru. Hosi Jacobu povodom njegova 80. rođendana.

Iza toga prekida predsjedatelj sjednicu.

Nastavak sjednice 9. 1. o. g.

Prisutni predsjednik i svi članovi R. O-a. Dr. Stein referiše o halucim, Šimo Spitzer referiše o Keren Hajesodu. dr. Singer o pregovorima sa tiskarom u pogledu tjednog izdavanja »Židova«.

Stvoren je zaključak, da se R. O. obrati na mjesne odbore u pogledu rokovanog namaknuć sredstava, jer o ispunjenju ovog zahtjeva ovisi nastavak rada. Nadalje je zaključeno, da se R. O. obrati pismom na dra. Julija Dohanya i zamoli njegovo mnijenje o mogućnostima reorganizacije cionističkog rada u Vojvodini.

Posjet groba Johanana Thau-a. Prilikom zasijedanja Saveznog Vijeća u Sarajevu posjetili su nekoji članovi R. O-a. s odbornicima Židovskog Nacionalnog društva grob Johanana Thau-a. Tom zgodom zaključili su da će u znak zahvalnosti za požrtvovni rad smjestiti u ime Saveza Cij. Jugoslavije mramornu ploču na spomenik.

Kantor Sigmund Neumann. Dne 3. o. mj. preminuo je nakon duge i teške bolesti zagrebački kantor, Sigmund Neumann, u dobi od 67 godina, te je uz veliko učešće židovskoga gradjanstva sahranjen, dne 5. o. mj. Nadrabini g. dr. Hozea Jacobi i prof. dr. Gravro Schwarz toplim su se riječima oprostili od pokojnika istakavši njegovo revno vršenje službe, koja ga je sva ispunila. Kantoralne funkcije obavio je nadkantor g. Josip Rendi poznatom preciznošću. Pokojni kantor Neumann službovao je 27 godina u Zagrebu, te je u svim krugovima bio jako obljubljen. Bio je jedan od onih haal-tefila, koji su pjevajući stare lijepe tradicionalne napjeve, naročito za visokih blagdana, znali uliti u te napjeve svu toplotu židovskoga osjećanja i time ostaviti na slušatelje dubok dojam. Bogoštovna općina mu je u znak priznanja dala počasni grob.

Glavna skupština jevrejskog kuratorija u Zagrebu. U nedjelju, dne 8. o. mj.

držala se glavna skupština jevrejskog kuratorija u Zagrebu, koju je dr. Aleksandar Licht otvorio oduljim pozdravnim govorom, u kome je razložio važnost rada kuratorija. Obnova židovske zajednice nije moguća, ako se ne dajemo na učene onoga, što daje narodu dušu i sadržinu, a to je jezik. Obrača se apelom u prvom redu na roditelje, da ne samo ne prave zapreke našem radu, već da sami sklone svoju djecu na žrtvu vremena, da nauče jevrejski jezik. Uvjeren je, da će naj dio židovstva, koji još nije izgubio vezu sa židovstvom prigriliti stvar kuratorija, uvidivši, da se tu ozbiljno radi za opću židovsku stvar. Nakon čitanja statuta, koji su jednoglasno prihvaćeni prelazi se na izbor funkcionara, te su jednoglasno izabrani: dr. Aleksandar Licht, predsjednik, cand. iur. Neufeld, tajnik, David Löwy, blagajnik, a kao članovi dr. G. Schwarz, Adolf Haas, M. Nyitrai, L. Rothstein, D. Goldberg, dr. Stein, dr. Rosner, Jean Schön, dr. Horn, dr. Fodor, I. Lachmann i B. Neumann.

Iza toga predlaže nakon oduljeg obrazloženja dr. Licht, da se izabere po-

kriviteljem kuratorija g. nadrabini dr. H. Jacobi, što je jednoglasno prihvaćeno.

Dr. Margel razlaže osnovu bet hamidraša, a zatim izvješćuje o napretku znanja jevrejskoga jezika u tečajevima kuratorija. Na ova razlaganja nadovezala se odulja debata, te je izražena želja, da se što prije osnuje jevrejski dječji vrt.

Izraelitička ferijalna kolonija u Zagrebu priredila je u prostorijama Music Halla u subotu dne 7. ov. mj. reklamno-kostimni ples. Ta je priredba bila prva židovska zabava ove godine, te je nada sve uspjela. Po sam uspjeh već je bila odlučna sretno odabrana ideja priredbe reklamnog balla. Velika dvorana Music Halla pokazivala se kao u nekom boju, te je i dekoracija ugodno djelovala svojom svježinom i originalnošću. Dobro raspoloženje uvećale su priredbe na pozornici i to prikazivanje »živih reklama«, skeč i reklamne projekcije. U prenapunjenoj dvorani mogao se razviti ples istom kad se dio publike povukao k buffet-ima, u umjetnički kabare i na galerije. I ova vanredno aranžirana priredba ide na čast aranžerima zabave i predsjednici

društva gdji. Tildi pl. Deutsch. Sva javnost znala je cijeniti odličnost ove priredbe, pa je vanredan trud ove velegradske zabave nagradjen dobrim prihodom u korist plemenite svrhe.

Umoljavaju se svi prijatelji i znanci, koji bi znali za jedan stan u novogradnji, sastojeci se od 2—3 sobe, kupatona, te drugim nuzgrednim prostorijama, da to izvole dru. Aleksandru Lichtu, Zagreb. Telef. br. 27—08 javiti.

Kostimni ples Makabija u Zagrebu. Židovsko gombalačko i športsko društvo »Makabi« priredjuje svoj ovogodišnji kostimni ples u svim prostorijama Music Halla, dne 21. januara o. g. pod okvirom »U carstvu cvijeća«. — Priprave za ovu zabavu u punom su toku, te obećavaju, da će i ova priredba biti okrunjena potpunim uspjehom u moralnom i materijalnom smjeru.

Predprodaja karata i reklamacija pozivnica dne 20. i 21. januara o. g. kod g. Š. Schnellera, Strossmajerova ul. 8. — Ulaznina za članove i djake K 40, za nečlanove K 100.—

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet lejisrael za Jugoslaviju.

Iskaz darova br. 1. od 12. do 31. decembra 1921.

Osobna vijest. Dne 25. decembra 1921. vjenčala se u Križevcima gdjica Zora Hirschl, mnogogodišnja povjerenica Keren Kajemeta. Svojim neumornim, uspješnim radom za cionističke ciljeve, svojom agilnošću, s kojom se prihvatila svake akcije, koja je služila židovskim, bilo kulturnim, bilo kariativnim svrhama, izazvala je u svih, koji njezin rad poznaju, duboko poštovanje. Mi joj za njezin dodajni požrtvovalni i uzorni rad za Keren Kajemet izričemo našu blagodarnost, pa se čvrsto nadamo, da će i nadalje istom ljubavi i marom raditi za instituciju, koja joj je toliko srcu prirasla.

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

Opći darovi.

Uljanik: Julio Goldberger 200.—
 Travnik: Kalmi Altarac sakupio 786.—, Oml. ndr. »Ben-Cion« sabralo 970.—, Izak Konforti sab. 600.—, Jak. Atijas sab. kod vječanja Pinto—Weiser 500.—, na sijelu 426.—, Regina Atijas 102.— 3384.—
 Višegrad: Na tomboli 260.—, Menxo S. Papo sabr. 140.—, Rudolf Klinger 40.—, Ina Cziller 20.—, Estera Papo 20, Aron Altarac 16, 496.—
 Mitrovica: Prig. zaruka Fanike Freund—David Förstner sabrala Terezija Rothmüller 120.—, Lola Brandeis iz Čalme 50.— 170.—
 Hercegovac: Ljudevit Kaufer 500.—, Makso Moses (Trnovitica) 200, Jos. Steiner 100 800.—
 Osijek: Za prodane cigarete 90.—, Moše Reich za okadu 20.—, višak na robu 111.— 221.—
 Djakovo: Za otkup vijenca daruju: Goldberger i Guttman 500.—, Roza i Edo Fischer 200, Lina Fuchs 100.— 800.—
 Križevac: Fani Abeles (Gradec) 20.—
 Bijelina: Prig. zaruka Sarike Alkalay—Muni Nussbaum sabrano 1220.—, za »Mišerah« daruju: po 200.— Šarika Alkalay, Muni Nussbaum i Arman Grünfeld 1820.—
 Vršac: Za otkup od čestitanjca sabrano 1730.—
 Varaždin: Prig. Barmicva Jos. Ensenstädtera daruju: Srećko i Julijana Eisenstädter 80.—, po 40.— Imbro Erdoš, Alfred i Johana Deutsch Berta Steiner i Josip Stern 240.—
 Slatina: A. Beck 200.—, Heinrich 200.—, Weiser 50.—, po 40.— Kohn, Pleša, Bröder,

Fuchs, Goldstein 30.—, po 20.— Wohlmut, Glück, Grünhut, Schwarz, Schlesinger, Dreisiger, S. Kohn, Weiss, Frank, Scheiber, Engl, Weiss, Bauer, Ferber i Schwarz 990.—
 Split: Prig. svatova Izak Gaon—Olga Morpurgo daruju po 100.— V. Blau, R. Morpurgo, David K. Levi, Lelijo Hajon, Izak Hajon, Izak Gaon, Haim Daniti, Olga Gaon, po 60.— Jos. Š. Finzi, po 50.— Š. Finzi, M. Finzi, Klara Levi, Jakob S. Morpurgo, Moise D. Papo, Jos. Albahari, R. Eškenazi, Raf. Finzi, Klara D. Perera, ing. E. Morpurgo, po 40.— I. Eškenazi, Moise S. Papo, Matilda L. Hajon, Ester Hajon, Bukica Atijas, Berta Papo, R. Morpurgo, Leon Altarac, Bukus Altarac, Roza Altarac, Irma Altarac, Rifka Albahari, Hana Daniti, Izarel Altarac, D. Gamhi, R. Daniti, R. Montiglia, Zlata Elazar, Riki Altarac, Sara M. Altarac, po 30.— Kalmi Levi, po 20.— Moric Levi, A. Hajom, Alegrina Hajon, Roza Nacmias, Jos. Hajon. Tilda Levi, Rena Altarac, G. Montiglia, Elda Montiglia., svega 2370.— umjesto igre domina, David Diker 40.—, Benjamin Pinto 20 2430.—
 Zagreb: Berta Weiss iz Sušaka 40.—, dr. Hugo Kon umjesto brzojava Saveznom Vijeću u Sarajevu 200.—, Izrael Mevorach izg. oklada sa Berlom 400.— 640.—
 Pakrac: Oskar Adler 30.—, A. Grünberger po 10.— Žiga Glück, Vilim Glück, Pepa Pollak, L. Weiner, P. Weiner 110.—
 Kos. Mitrovica: Razni darovatelji 1000.—
 Banjaluka: Sabrano (posl. bez specifikacije) 2832.—
 Tuzla: Poslano po Aimi Goldstein 2736.—
 Zemun: Moric Sasson 300.—, Mirjam Sasson 200.—, Bogdar 120.— 620.—
 Daruvar: Na srebrnom piru Stark, sabrano 206.— 21.445.—

Škrabice.

Višegrad: Sara Kajon 152.—, Aron Altarac 20.—, Mjesna grupa 24.— 196.—
 Karlovac: Karl. žid. oml. 82.—, S. Weinberger 40.— 122.—
 Novogradiška: Milan Wolheim I. 130.—, Rudolf Reichert 45.—, Zorica Bauer 14.—, Oskar Levković 47.40, Izo Fried 30.40, Milan Wolheim II. 45.—, Stefica Wachsler I. 70.—, Egon Fuchs 27.40, Vera Kohn 31.20, Julčika Kohn 2.60, Stefica Wachsler II. 200.—, Erna i Leo Berger 16.60, Darinka Weinberger 40.—, Vlado Kohn 15.—, Karl Stern 100.—, Oskar

Müller 7.—, Greta Roth 16.—, Regina Rechner 27.—, Bruno Schwarz 162.40, Fani Fuchs 120.— 1147.—
 Križevac: Zora Hirschl 414.96, Sam. Grossmann 100.—, Jakob Hirschl 83.60, Jos. Goldberger 60.—, M. Pscherhof i sin 43.20, B'ne Jisroel 21.44 723.20
 Zenica: Artur Kraus 406.—
 Ruma: J. Heršković 112.08, Jak. Popper 54.—, Hugo Grün 18.76, Adolf Rosenzweig 20.— 204.84
 2799.04

Samooporezovanje.

Travnik: Žid. bog. općina za 6 mjeseci 20% od poreznog prihoda 1600.—
 Višegrad: po 120.— Izak Papo, Jak. Baruch, Salomon J. Baruch, Sam. J. Baruch, Roza J. Baruch, po 60.— Josefina Papo, Zlata Papo, Cziller Abraham, Adolf Jeković po 40.— Elias Kajon, Leon Hornik, Albert Demajo, po 30.—, Rudolf Klinger, Debora Cziller. po 20.— Izak Kajon 1040.—
 Križevac: za 4 mjeseca N. N. 100.— po 40.— Rotter, N. i N. 220.— 2860.—

Zlatna knjiga.

Ruma: Malvina Fischer 1000.—

Maslina.

Travnik: Julius Spiegel n. i. Berta Spiegel Moric Montilja n. i. Salomon Montilja 59.—, Haim Papo n. i. Lea Papo 50.— svega 110.—
 Na Herzl-dan daruju: po 200.— Mordo Alkalay, Leon Konforti, Haim Papo, po 100.—, dr. Leon Schönfeld, N. W. Rosenzweig. Jak. Salomon po 80.—, Haim Pinto, po 50.— Brača Levi, po 40.—, Izak Salom, Moric Montilja, Sam. Teich, Avram Konfort, Izra Konfort, Šua Salom, Moise Finzi, Juda Montilja, Rafael Atias, dr. B. Zauderer, po 20.—, Jul. Spiegl, Avram Salom Majer Schmetrepl, H. Fiertel, Moise Pinto, M. Weiser, Avram Kalderon, Salomon Kolderon, po 10.— Jakob H. Pinto 1710.—
 Karlovac: Gdja. Polanzer i Karlov. žid. omladina otvara vrt n. i. pok. Nikice Polanzer 320.—
 Bijelina: Jos. Alkalay n. i. pok. majke 100.—
 Vršac: Žid. nac. društvo otvara gaj n. i. pok. rab. dr. Adolfa Szidon 6270.—
 Zagreb: Simon Kron prig. obljet. smrti majke 50.— Jos. Wachs u vrt Eile 25.—, Adolf Licht

n. i. Vilim i Herman Licht u gaj dr. Jakobi 575.—
 Ruma: u vrt »Teodor Herzla« Sam. Wessel 400.—, M. Polatschek 40.—, Em. Klopfer 40.—, Viktor Muhn 40.—, S. Hajduška 10.—, u vrt »Kaveret«, po 40.— Jak Popper, F. Skopal, Jul. Wessel, Gabor Wessel, Rud. Steiner, po 20.— Joh. Lang, F. Wachsberger, Kat. Klopfer, Reich Sigm., R. Wessel, i N. N. 30.— 860.—
 Ogulin: Prig. zaruka Ivke Goldner—Jos. Pick daruju u vrt Sam. Goldnera n. i. zaručenika: Jos. Pick 200.— po 100.— E. Goldner, S. Pick, M. Licht, F. Goldner, Hugo Goldner, I. Goldner po 80.—, S. Schwarz, po 50.—, Jul. i Hermina Goldner, po 20.—, Sigm. Goldner Miroslav, Egon Goldner 1040.—
 10875.—

Darovi kod tore.

Travnik: Moise Konforti 100.—, Salvator Salom 100.—, Moric Montilja 50.—, Juda Montilja, po 20.— Abraham Salom, Sal. Papo, Mordo Alkalay, Kalme Altarac, Avram Atijas, Sal. Romano, Sal. Altarac, Avram Konfort, Haim Papo 460.—
 Visoko: kod tore darovano 140.—
 Novogradiška: Šlomović 300.—, Oton Wachsler 100.—, Jul. Wachsler 50.—, Heinrich Fuchs, Ignac Rechnitzer 20.—, 520.—
 Sisak: Prig. blagdana daruju: Ignac Ascher 500.—, Hermann Weiss 500.—, Marko Fuhrmann (Sunja) 400.—, po 200.—, dr. Leon Ferić, Oton Heinrich, Žiga Endrenyi, Leo Fuchs, po 100.— Bernh. Klein, Makso Hirschler, Milan Ascher, Jos. Gross, po 80.— Jakša Wegner, po 50.— Danie! Bänder, Emil Guttmann, Lavoslav Stiller, Jos. Hermann, po 40.— Žiga Schidlof (Gora) po 30.— A. Rosenfeld 2950.—
 Split: Lelio Hajon 20.—, Izak Hajon 20.— David Levi 40.—, Eug. Morpurgo 20.— 100.—
 Ruma: Jul. Kaufman 500.—, Jak. Popper 500.— po 250.— Trgobanka, po 200.— Jos. Rosenzweig, Karlo Reitzer, po 100.—, Sam. Wessel, N. Strauss, S. Polatschek Jos. Roth, M. Heller, po 50.— rab. Schapira, I. Schapira, F. Skopal Artur Glücksthal, Ernst Schönfeld po 40.— Jul. Heršković, N. N. 20.— 2510.—
 Brod n. S. po 1000.— Mavro Donat, Emil Eichhorn, dr. Oskar Spiegler, po 100.— Rudolf Spitzer 100.—, po 80.— M. Hoffmann.— 3180.—
 9860.—

Učinjene usluge.

Osiyek: Sonnenschein 40.—
 Rogatica: S. Levi—Sari Danon 32.—
 72.—

Dječji sab. arci.

Zagreb: Emil Dreissiger 340.—, Zvonko Hochsinger 212.—, Tilika Rothmüller 214.—, Bruno Blühweis 1000.—, Em. Heršković 70.— 1836.—
 Travnik: Rafael Pinto 330.—, Leon Weisser 213.—, Mordjo Salom 178.—, Rudolf Sprung 168.—, Zadik Levi 158.—, Šua Koniort 120.— 1167.—
 Karlovac: Ljubica Knjažinsky i Zora Eisler 180.—, Heda Hekschi i Lanta Brauner 602.—, Frici Horovic i Darinka Rendeli 184.—, Renee Kramer 160.—, Djuro Brauner i Pavao Eisler 210.—, Humbert i Herman Schlesinger 178.— 1514.—
 Rogatica: Dona Kattan 426.—
 Brod n. S.: Oton Spitzer 372.—, Klara Kaufmann 254.—, Alfons Fürst 174.—, Berta Fürst 148.—, Katica Fischer 126.80, Leo Sandel 170.—, Bruno Sušnik 136.—, Viktor Švriljuga, Heleči Hendei, Jul. Sandel, Ezra Friedmann, 44.—, Milivoj Švriljuga 32.—, Lota Rosahegyi 73.—, Edo Kopp 45.—, Lila Behrmann 16.—, Frida Behrmann 14.—, 1869.80
 Mitrovica: Leo Gärtner 530.—
 Pakrac: Malvina Pick 121.—, Žiga Glück 28.—, Ruža Weiner 37.—, Slavko Krauss 160.—, Lad. Weiner 30.—, Bela Grünberger 76.—, Zlata Straus 73.—, Klara Schuman 100.—, Ella Glück 33.—, Vilim Glück 44.—, Otto Adler 110.—, Paula Kessler 100.—, Ljub. Hoffmann 65.—, P. Pollak 65.—, Aranka Steiner 62.—, Rud. Steiner 220.—, M. Drucker 82.—, D. Grünbaum 28.—, Olga Straus 31.—, Drag. Mautner 110.— 1517.—
 Zemun Roza Leon 68.—, Kohn Margita 59.—, Hugo Samlaić 54.—, Elias Löwy 110.—, Katica Scheer 94.—, Leo Herzl 128.—, Herman Kohn 168.—, Ruža Samlaić 20.—, Aleks. Švicer 60.—, Leon Marijan 44.—, Judita Semnic 104.—, E. Wiegenfeld 16.—, David Macon 44.—, Olga

Kajon 230.—, Leo Semnic 36.—, Avram Löwy 158.—, Makso Semnic 58.—, Neli Kaiser 34.—, Lenka Wiegenfeld 20.—, Jakob Neulan 224.—, Heda Schön 140.—, Nisim Macorn 122.—, Olga Scheer 100.—, Erich Samlaić 34.—, Kurt Löwy 140.—, Franci Semnic 76.—, Gizela Wiegenfeld 16.—
 2348.—
 11207.80

Obnova Palestine.

Zagreb: N. N. 100.—

Računske ceduljice.

Zagreb: Utržak na računskim ceduljicama 17327.—

Obiteljska darovna knjiga.

Ruma: Prig. Beritmile u kući Hausera daruju: Sam. Wessel 100.—, Jos. Braun 60.—, Supruzi Hauser Bela 40.—, Aladar Richtman, po 20.—, Jak. Deutsch, Weiss Makso, Georg Müller, Bernh. Stein, Gustav Pauč, Prig. Beritmila u kući rab. Haim Schapira daruju: Sam. Wessel 400.—, po 200.—, M. Heitler, Mor. Polatschek, Leo Steiner po 160.— Š. Skopal, po 100.— Haim Schapira, Herman Fischer, po 80.— Sig. Hajduška, Arnold Deutsch, Sam. Polatschek, po 40.— dr. Hinko Uhrbach, Em. Stelzer, J. Schossberger, Natan Weiss, Ernst Schönfeld, Milan Kohn, Izidor Schapira, Eug. Schwarz, S. Hellinger, Sig. Müller, Berh. Fischer, Em. Klopfer, po 20.—, N. N. i Adolf Rosenzweig. Kod posvećenja kuće Em. Klopfera daruju: Filip Skopal 120.—, po 180.— Em. Klopfer, Mor. Polatschek, po 80.— S. Polatschek, po 40.— Heim Schapira, Natan Weiss, Sig. Hajduška, A. Deutsch, S. Reich, Ch. Müller, Jos. Keller, H. Rosenfeld, G. Müller, po 20.—, Em. Lang, E. Schönfeld, A. Schmidt, J. Schwarz, B. Fischer, A. Rosenzweig, Jos. Schossberger, K. Skopal, razno 18.— Prig. vjenčanja Lee Müller—Leon Jesernitzky daruju: po 40.— B. Müller, Josip Braun, Müller Moric, Oskar Schwarz, Sigm. Reich, Salamon Deuchx, L. Weingärtner po 20.— Sig. Müller, Adolf Schmidt, S. Heillinger, Stj. Martin Habenschuss, H. Müller 3938.—
 Križevac: Prig. svatova Zore Hirschl—Lad. Hirschberger sabrano 3600.—
 Bijeljina: Na Herzl dan sabrano 1280.— 8818.—

Brzojavno avizirani novac iz:

Sarajeva: Razni darovi 13.891.—
 Bitolj: Dj. sab. arci 9474.—, specif. u slijed. »Židovu« 28.345.—
 Bijeljine: sab. na dječjim sab. arcima 3.980.—
 Sanskimost: sab. na dječjim sab. arcima 1.000.—
 18.371.—

Pregled:

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 57.538.84
 iz Bosne i Hercegovine K 48.170.—
 iz Srbije K 1.000.—
 iz Vojvodine K 8.000.—
 K 114.708.84

Od 1. januara 1921. do 31. decembra 1921. unišlo je sveukupno K 1.277.867.01.

Specifikacija škrabica iz Sarajeva iskazane svote 5.318.82 u »Židovu« br. 40.

Simha Salom 124.20, Sida Maestro 36.95, Abraham I. Altarac 710.—, Estera Katan 31.—, Jakob Levi 31.—, Jak. Montilja sinovi 279.—, Milka Hirschl 82.—, Jos. M. Finzi 3.42, Erna Papo 26.45, Simon Katan 40.—, Jak. Kohen 3.72, Moric Israel 12.22, Safa Berura 20.60; Haim Salom 4.20, Izak Musafija 8.24, Lenka Kajon 10.—, Loti Kabiljo, Giti Farhi 4.—, Cili Altarac 54.—, Mazalta Atijas 30.—, Matilda Montilja 120.—, Sumbula Papo 30.—, S. D. Kabiljo 32.—, Erna Levi 41.—, Jakob Zwechner 150.—, Muči Gerstl 24.93, Moise I. Kattan 13.42; Menaheim Alkalay 16.—, Sal. Papo 17.—, Musafija 60.—, G. Schiler 48.60, Sara Levi 10.—, Elias Kajon 20.—, Jakob Kapon 56.—, R. Nachmias 6.20; Albert Abinun 21.—, Salamon Danon 57.—, E. Feleki 40.22; Roza Finzi 102.40; A. S. Papo 10.80, Laura Landau 20.—, B. Samokovlja 10.—, Vilma Bauer 39.—, Haim Ozmo 40.—, Sara J. Motilja 106.40; Luna Montilja 108.20, Sal I. Danon 9.40, Regina Levi 20.—, Matilda 14.60, D. Kabiljo 20.—, I. Papo 10.—, Jul. Singer 17.—, M. Papo 4.—, R. Kabiljo 40.—, R. Montilja 28.30, S. Montilja 100.—, Jos. Ferera 24.—, Vika Kajon 8.—, Oskar Wiesler 20.60; Haim Papo 21.30, Regina Ferera 20.—, Ester Kampus 16.—, S. Alkalay 6.20, S. Maestro 25.—, Avram Maestro

52.—, A. Alkalay 40.—, Klara Eskenazi 32.40, Klara Altarac 65.60; Klari Papo 38.—, Marieta Alkalay 60.20; S. Rosenrauch 14.75, Erdovija Altarac 59.—, U hramu: kal Gadol 197.20; ženski odio 194.51, Hadaš 23.85, 26.74 tefiat Ašahar 245.70; Bet tefila 33.70; i 59.40; Alal Aboker 56.60, Bukica Finzi; Erna Izrael 23.26, Kika Levi 20.—, Flora Finzi 8.—, Rena Finzi 12.80, Štefi Alkalay 40.—, Jak. Pinto 40.80, Sara Konforte 41.20; Alkalay 129.—, Liza Levi 13.60, Léon Ozmo 20.—, Roza Polak 18.40; Bernh. Weizner 58.—, Roza Dohany 30.—, Azriel Atijas 48.20; Luci Deutsch 50.—, Jak. Maestro 80.—, H. Lehr 253.80, Matilda Finzi 17.—, L. Zeichner 124.—, Jak. Sternberg 86.10; Mazalta Atijas 72.—, Ella Ungar 80.—, Ana Ast 46.—, Sal. L. Levi 6.30, obit. Mondšajn 56.60, Rahela Maestro 26.04.

Specifikacija darova kod tore iz Bijeljine iskazane svote 3.500.— u »Židovu« br. 40.

Avram Finzi 600.—, Zadik Baruch 330.—, Majer Baruch 180.—, Jak. Perera 150.—, Haim Baruch 140.—, Mor. Semo 130.—, Baruch Zadik ml. 120.—, po 100.— K. Baruch, H. Kamhi, B. Stein, po 50.— Mošo Baruch, prof. Kalderon, po 40.—, S. Alkalay, J. Baruch, po 30.—, Aron Montilja, Sal. A. Levi, M. Montilja, Jos. S. Alkalay po 25.—, A. Romano, Moše Finzi, po 24.—, Jak. Danon ml. po 20.—, Bernh. Herzler, A. Finzi, J. Perera, Tvram K. Baruch, Jak. Z. Baruch, Avram Danon, Mayer Danon, Jos. K. Alkalay, M. Hajon, Sal. Malz, po 16.—, M. Kabiljo, po 10.—, R. Levi, Rafael S. Levi, Jak. Altarac, Jak. Kabiljo, Sal. I. Levi, Avram M. Danon. Prig. vjenč. Nine Hajon—Moric Semo sabrano 900.— 3500.—

HERMINA LEITNER

VILIM STRAUSS

činov. Hrvat. sveopć. kreditne banke
 zaručeni

Varaždin, u mjesecu januaru 1922.

HELENA MÜNZ

HUGO SPITZER

zaručeni

Djakovo

Donji Miholjac

GRETL TANZER

ERNST WEINBERGER

zaručeni

Petrinja

Wien

U decembru 1921.

ROZA MARTON

ŠANDOR EHRENFREUND

zaručeni

Vinkovci

Osiyek

IVKA GOLDNER

JOSEF PICK

zaručeni

na hanuku

Ogulin

Wien

MARGITA HOCH

Dr. PAVAO BECK

zaručeni

Pečuh

Zagreb

SOFIJA MAYER

PAUL TRAUTMANN

zaručeni

Gradec 26. decembra 1921.

Umjesto svake obavijesti :
ZORA HIRSCHBERGER rođj. HIRSCHL
 Križevci
LADISLAV HIRSCHBERGER
 Wien
 vjenčani
 Križevci, dne 25. prosinca 1921.

Krojačka dvorana za gospodu
Hinko Graf
 ZAGREB Berislavićeva ulica 4.
 Izrađuje i odijela najmodernijeg
 kroja. Veliki izbor engleskih prvo-
 razrednih štofova. Cijene umjerene!

כשר

Sve vrsti prvorazredne
suhomesnate robe
strogo košer
 nudja uz jeftine cijene
Sajmolo Singer, kantor
 Zagreb, Dolac (košer mesnica)

Židovska hogoštovna općina u Staroj
 Kaniži (Bačka) traži
**predmolitelja, šoheta-
 ubodeka i koreha**
 Nastup službe 1. aprila 1922. Stan
 besplatan. Plaća po dogovoru. Putni
 troškovi nadoknađuju se samo naro-
 čito na pokus pozvanima.
Predsjednik.

כשר

Tvornica suhomesnate robe
 u **Brodu na Savi** nudja na veliko
 i malo prvorazrednu
suhomesnatu robu
strogo košer
 uz jeftine cijene. Na zahtjev šalju se
 uzorci pouzecom. **S. HENDEL**
 Brod na Savi

Javna zahvala.

Povodom smrti našega ljubljenog sina i brata Mavre Chajmovića, primili smo sa svih strana mnogo izražaja saučešća. Ovim zahvaljujemo najtoplije svim, gospodjama i gospodi, koji su nas u teškim časovima boli i žalosti, utješili s najsrdacnijim riječima. Posebno od srca zahvaljujemo svima onima, koji su našeg ljubljenog i nezaboravnog mrtvacu ispratili, na posljednji počinak

Vrbanja, 12. decembra 1921.

Obitelj Chajmović.

WIENER BANK-VEREIN HRVATSKA PODRUŽNICA

Jelačićev trg broj 5. — ZAGREB — Jelačićev trg broj 5.

WIENER BANK-VEREIN, Filijala Beograd, Jakšićeva ulica br. 3. Brzojavni naslov: „Bankverein“. — Uplaćena dionička glavnice i pričuve: **K 900.000.000**—

Obavlja

Kupuje i prodaje sve vrsti inostranog kovnog novea i novčanica. — Podjeljuje predumove na vrijednosne papire.

svekolike

Preuzima burzovne naloge na sve tu- i inozemne burze

bankovne

Eskontire i unovčuje mjenice i devize. — Podjeljuje naplatne porezne i vjeresije na tekući račun.

transakcije

Izdaje kreditna pisma na sva veća tu- i inozemna mjesta.

Preuzima uloške uz najpovoljnije ukamaćenje prema pogodbi. — Finansira industrijska poduzeća. — Posebni američanski odio

Najfinije stolno ulje

u original. bačvama, u bačvicama od 50 kg. i limenim kantama

Kokosov maslac

Gazela sapun - svijeće

Sunlight - sapun

Mašinska ulja svih gradacija

Vaniliju I-a

nudi sa skladišta Zagreb

NORBERT WEISS

Bakačeva ul. 4 ZAGREB Telefon 7 - 33

JE NAJBOLJI PAMUK
 ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
A. ROMANO
 ZAGREB
 AKADEMIČKI TRG BR. 8

„GOLUB“
 ZASTITNI ZNAK
 „TOV“

Veliko skladište:

Pliša, moqueta,
 Tkanina za pokućstvo,
 Afriska, sirune, federa,
 Gradia za madrace i rolete,
 Jute platna čvalate, solji
 tapetarskih potrepština

nudja uz najniže cijene

J. OMERZO I DRUG, ZAGREB,
 Petrijska ulica broj 3, doorište,
 telefon broj 21-83

Na veliko!

Na malo!

Naranča i limuna

mandarine, smokve, rožičice, lješnjake,
 sultanine, badema, datulja (turme), ma-
 laga, groždje, talij. maroni i t. d. uz
 najjeftinije cijene kod H.

J. DRAGONER
 Zagreb, Zrinjevac broj 15.